

รายงานการวิจัยฉบับร่างสมบูรณ์

เรื่อง

การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี
เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

Developing essential skills for the future of monks in Kanchanaburi
to integrate Learning and social development in the Buddhist way

โดย

พระครูศรีธรรมวรารมณ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์กาญจนบุรี ศรีไพบูลย์

พ.ศ. ๒๕๖๗

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

MCU RS800767026

รายงานการวิจัยฉบับร่างสมบูรณ์

เรื่อง

การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี
เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

Developing essential skills for the future of monks in Kanchanaburi
to integrate Learning and social development in the Buddhist way

โดย

พระครูศรีธรรมวรารมณ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์กาญจนบุรีศรีไพบุลย์

พ.ศ. ๒๕๖๗

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

MCU RS800767026

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Final Drafted Research Report

Developing essential skills for the future of monks in Kanchanaburi
to integrate Learning and social development in the Buddhist way

BY

Phrakhrusrithammawaraporn
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Kanchanaburi Buddhist College
B.E. 2567

Research Project Founded
By Thailand Science Research and Innovation Fund
MCU RS800767026
(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อรายงานการวิจัย:	การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ
ผู้วิจัย:	พระครูศรีธรรมวรารักษ์
ส่วนงาน:	วิทยาลัยสงฆ์กาญจนบุรี ศรีไพบูลย์
ปีงบประมาณ:	๒๕๖๗
ทุนอุดหนุนการวิจัย:	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ ๑) เพื่อศึกษาวิเคราะห์การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี ๒) เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์สู่การบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ ๓) เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายส่งเสริมการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี ดำเนินการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงอนาคต ผลการวิจัยพบว่าจากการพัฒนาเทคนิคและนวัตกรรมการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในต่างประเทศในรูปแบบการเผยแพร่ผ่านสังคมดิจิทัลออนไลน์ ซึ่งประกอบด้วย ๔ เทคนิค ซึ่งครอบคลุมทุกประเด็นสำหรับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี ๑) ทักษะทางสติปัญญา ๒) ทักษะเชิงความรู้ ๓) ทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ ๔) ทักษะทางอารมณ์และสังคม ซึ่งเมื่อการศึกษาความเป็นไปได้และความเหมาะสมของทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต, พระสงฆ์, บูรณาการการเรียนรู้

Research Title: Developing essential skills for the future of monks in Kanchanaburi to integrate Learning and social development in the Buddhist way

Researcher: Phrakhrusrithammawaraporn

Department: Kanchanaburi Buddhist College
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Fiscal Year: 2567/2024

Research Scholarship Sponsor: Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ABSTRACT

The research study on the development of necessary skills for the future of monks in Kanchanaburi province aims to integrate learning and the development of a Buddhist way of life. The objectives of the research are: 1) to analyze the development of necessary skills for the future of monks in Kanchanaburi province 2) to develop the necessary skills for the future of monks to integrate learning and the development of a Buddhist way of life 3) to strengthen the network promoting the development of necessary skills for the future of monks in Kanchanaburi province. The research was conducted in a foresight research format. The findings indicate that the development of techniques and innovations for the dissemination of Buddhism by Thai monks abroad through digital online platforms includes four techniques that cover all aspects necessary for the development of skills for the future of monks in Kanchanaburi province: 1) intellectual skills 2) knowledge-based skills 3) technological and scientific skills 4) emotional and social skills. When assessing the feasibility and appropriateness of the necessary skills for the future of monks in Kanchanaburi province to integrate learning and the development of a Buddhist way of life, the overall results are at a high level.

Keywords: future skills, Monks, Integrate learning

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากหน่วยงานและบุคลากรในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ได้อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมืออย่างดีในการดำเนินการวิจัย จึงขอขอบพระคุณอย่างสูง มา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิ จากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ ที่ให้คำปรึกษาและตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อให้งานวิจัยฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณ บิดา มารดาที่เป็นกำลังใจในการทำวิจัยเรื่องนี้ให้แล้วเสร็จด้วยดี ขอขอบพระคุณ พี่ ๆ เพื่อน ๆ วิทยาลัยสงฆ์กาญจนบุรี ศรีไพบูลย์ ที่เป็นกำลังใจในการทำวิจัยครั้งนี้ด้วยดีเสมอมา

ในการวิจัยครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนการวิจัยจากได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีงบประมาณ ๒๕๖๗

พระครูศรีธรรมวรารักษ์

๓๐ กันยายน ๒๕๖๗

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ช
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๓
๑.๓ ขอบเขตการวิจัยและกรอบแนวคิด.....	๓
๑.๔ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	๔
๑.๕ ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย.....	๖
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๗
๒.๑ ทฤษฎี และหลักการแนวคิดทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skill).....	๗
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ.....	๑๗
๒.๓ แนวคิดการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ.....	๒๖
๒.๔ แนวคิดแนวทางการดำรงชีวิตตามพุทธศาสนา.....	๓๓
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๓๗
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย.....	๔๓
๓.๑ รูปแบบการวิจัย.....	๔๓
๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	๔๕
๓.๓ เครื่องมือการวิจัย.....	๔๖
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย.....	๔๘
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๔๙
๓.๖ สูตรสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	๔๙
บทที่ ๔ ผลการวิจัย.....	๕๕
๔.๑ การนำเสนอข้อมูลผลการวิเคราะห์ข้อมูลบริบททั่วไปของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีในปัจจุบัน.....	๕๕
๔.๒ การร่างประเด็นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ.....	๕๘
๔.๓ การศึกษาความเป็นไปได้และความเหมาะสมของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ.....	๗๑

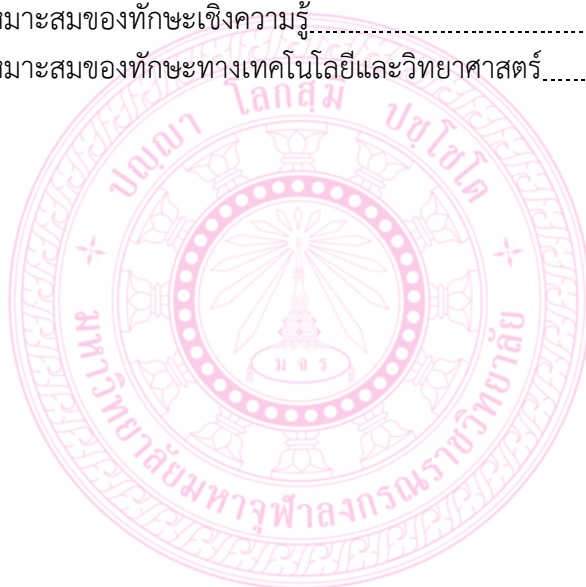
๔.๔ การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง สรุป นำเสนอ และขับเคลื่อนการพัฒนาทักษะที่ จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการ พัฒนาสังคมวิถีพุทธ.....	๗๖
๔.๕ ข้อเสนอแนะและการนำไปใช้ประโยชน์.....	๗๘
บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	๘๓
๕.๑ สรุปผลการวิจัย.....	๘๓
๕.๒ อภิปรายผล.....	๙๑
๕.๓ ข้อเสนอแนะ.....	๑๐๐
บรรณานุกรม.....	๑๐๒
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก บทควมวิจัย.....	๑๐๗
ภาคผนวก ข กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลจากโครงการวิจัยไปใช้ประโยชน์.....	๑๑๗
ภาคผนวก ค ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้ และกิจกรรมที่ได้ดำเนินการมาและผลที่ได้รับของโครงการ.....	๑๑๙
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อทำวิจัย.....	๑๒๓
ภาคผนวก จ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๑๒๕
ประวัติผู้วิจัย.....	๑๒๙

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

๓.๑ การลดลงของค่าความคลาดเคลื่อน.....	๔๖
๓.๒ ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	๕๑
๓.๓ แผนการทำงาน.....	๕๔
๔.๑ ระดับความเหมาะสมของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัด กาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ.....	๗๑
๔.๒ ระดับความเหมาะสมของทักษะทางสติปัญญา.....	๗๒
๔.๓ ระดับความเหมาะสมของทักษะทางอารมณ์และสังคม.....	๗๓
๔.๔ ระดับความเหมาะสมของทักษะเชิงความรู้.....	๗๔
๔.๕ ระดับความเหมาะสมของทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์.....	๗๕

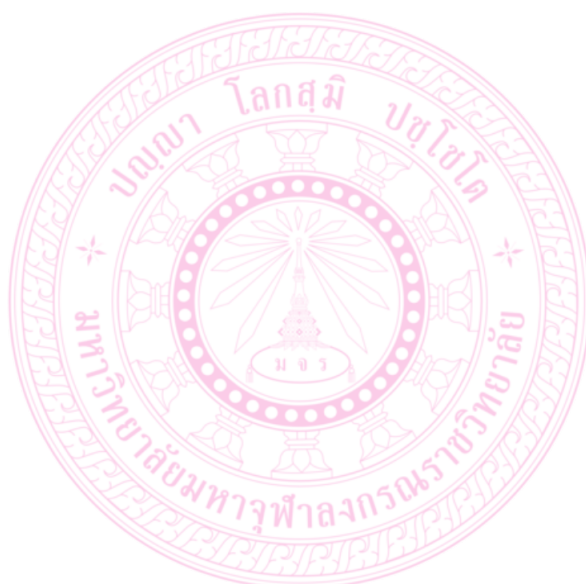

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่

- ๔.๑ การสร้างภาพการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ.....๖๙

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ ๒๑ เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศ เพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลก ภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัตประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศในส่วนของประเทศไทย ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ประกอบด้วย ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแบบก้าวกระโดดที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก การปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) ต่อการเปลี่ยนแปลงสู่การปฏิวัติอุตสาหกรรม ๔.๐ (The Fourth Industrial Revolution) การพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ ในโลกต้องเผชิญกับระบบเศรษฐกิจโลกที่มีการแข่งขันอย่างเสรีและไร้พรมแดนอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ความท้าทายใหม่ในกระแสโลกาภิวัตน์รอบใหม่ของโลกคือ การก้าวเข้าสู่ยุคอินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง (Internet of things) ซึ่งอุปกรณ์ต่าง ๆ มีโปรแกรมใช้ร่วมกับคอมพิวเตอร์ รวมถึงโทรศัพท์เคลื่อนที่ ซึ่งมนุษย์สามารถพกพาติดตัวไปด้วยตลอดเวลา ส่งผลให้ปริมาณการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วเห็นได้จากจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๕๐ ของประเทศในแถบเอเชีย การปรับเปลี่ยนเศรษฐกิจและสังคมให้พร้อมรองรับประเทศไทยยุค ๔.๐ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) ประเทศไทยได้มีการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)^๑ เพื่อให้การพัฒนาประเทศมีความต่อเนื่องและมีแนวทางที่ชัดเจน โดยกำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็น

^๑ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ “แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙” หน้า ๑-๑๗.

ประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ” โดยมีเป้าหมายให้ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้สูงภายในปี ๒๕๗๙ ภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมไทยที่มีการพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืน มีความเป็นธรรมในสังคม ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในภูมิภาคและโลก ระบบเศรษฐกิจดิจิทัลเข้มแข็งและเติบโตอย่างมีคุณภาพ เศรษฐกิจและสังคมพัฒนาอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ระบบการบริหารภาครัฐมีประสิทธิภาพ ทันสมัย รับผิดชอบต่อ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และประชาชนมีส่วนร่วม คนไทยในอนาคตจึงต้องมีศักยภาพและร่วมกันพัฒนาประเทศ สามารถปรับตัวรองรับบริบทการพัฒนาในอนาคต มีทักษะในการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงภายใต้สังคมแห่งการเรียนรู้ที่คนไทยสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ทักษะของประชากรในศตวรรษที่ ๒๑ : ทั่วโลกตั้งเป้าหมายสร้างให้ได้และไปให้ถึงความต้องการกำลังคนยุค ๔.๐ ผลจากการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจ สังคม และสถานการณ์สังคมสูงวัย ส่งผลให้ทุกประเทศทั่วโลกกำหนดทิศทางการผลิตและพัฒนาากำลังคนของประเทศตนให้มีทักษะและสมรรถนะระดับสูงมีความสามารถเฉพาะทางมากขึ้น ส่วนความต้องการกำลังแรงงานที่ไร้ฝีมือ และมีทักษะต่ำจะถูกแทนที่ด้วยหุ่นยนต์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ มากขึ้น การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองกับทิศทางการผลิตและการพัฒนากำลังคนดังกล่าว โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อให้ได้ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงทักษะสำคัญจำเป็นในโลกศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบด้วยทักษะที่เรียกตามคำย่อว่า ๓Rs + ๘Cs ๓Rs ประกอบด้วยอ่านออก (Reading) เขียนได้ (Writing) คิดเลขเป็น (Arithmetics) ๘Cs ประกอบด้วย ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross – cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) ความมีเมตตา กรุณา วินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion) เป็นต้น

สังคมไทยในปัจจุบัน เริ่มเข้าสู่ยุคที่บูชาวัตถุนิยมมากขึ้น ผู้คนมองเห็น และให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าจิตใจ วัตถุนิยมกับสังคมไทยจึงเป็นสิ่งที่แยกออกจากกันได้ยาก โลกเปลี่ยนไปสังคมเปลี่ยนผ่าน เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทต่อวิถีชีวิตของผู้คน วัตถุนิยมหรือแม้กระทั่งทุนนิยม จึงเป็นคำตอบของคนในยุคสมัยนี้ เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ย่อมส่งผลกระทบต่ออีกด้านหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นั่นก็คือ “พระภิกษุสงฆ์” ในพระพุทธศาสนาที่พยายามจะสอนให้มองเห็นถึงคุณค่าทางด้านจิตใจ ขณะเดียวกันก็ให้มองเห็นด้านมืดหรือสิ่งที่เปื้อนโทษของวัตถุนิยม การมองเหรียญคนละด้านปฏิบัติคนละอย่าง จึงก่อให้เกิดปัญหาของการไม่ลงตัวของทั้งสองสิ่งตามมา เมื่อสังคมเปลี่ยนไป ผู้คนในสังคมส่วนหนึ่งก็เริ่มมองภาพพระสงฆ์ในอีกบทบาทหนึ่ง หลายคนหรือบางกลุ่ม มองว่าพระสงฆ์ไม่ได้ทำประโยชน์อะไรแก่สังคม บ้านเมือง ประเทศชาติ การดูหมิ่นดูแคลนการให้ร้ายป้ายสี การเยาะเย้ยถาก

ทางพระสงฆ์ก็มีให้เห็นมากขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะสังคมแห่งข้อมูลข่าวสารที่เข้าถึงได้ง่ายรวดเร็วแต่ไม่รับประกันความถูกต้องแม่นยำไม่ต้องถามความรับผิดชอบด้านจริยธรรม ศีลธรรมใดๆ^๒ ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าว คณะนักวิจัยตระหนักและเห็นความสำคัญในพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skill) เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดี จึงสนใจดำเนินการศึกษาพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skill) ของพระสงฆ์เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ เพื่อตอบโจทย์นวัตกรรมด้านพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ และนวัตกรรมด้านการพัฒนาสังคมและชุมชนต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษาวิเคราะห์การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี

๒.๒ เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ สู่การบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

๒.๓ เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายส่งเสริมการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี

๑.๓ ปัญหาการวิจัย

๑.๓.๑ สภาพการณ์วิเคราะห์การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ พัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ ควรเป็นอย่างไร

๑.๓.๓ แนวโน้มการเสริมสร้างเครือข่าย/เพื่อนำเสนอแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ เป็นอย่างไร และควรปรับปรุงอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ หน่วยของการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) พื้นที่ศึกษา วิทยาลัยสงฆ์กาญจนบุรี ศรีโพธิ์พล ความต้องการในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการวิจัยครั้งนี้ และช่วยให้คณะผู้วิจัยสามารถเขียนแผนการดำเนินการวิจัยและประเด็นสำคัญ ตามที่ต้องการวิจัย โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เป็นพื้นที่ในการทดลองการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

^๒ องค์การปกครองคณะสงฆ์ไทย, รายงานพิเศษในสภาวะ “อ่อนแรง-เชื่องช้า-ไม่ทันโลก”, [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๖, https://www.matichon.co.th/education/news_3115588

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านประชากร

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานภาครัฐ จำนวน ๑๐ คน ผู้รับผิดชอบการพัฒนาพระธรรมทูตไทยจำนวน ๑๐ คน รวม ๒๐ รูป/คน และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง นิสิตวิทยาลัยสงฆ์กาญจนบุรี ศรีไพบุลย์

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านพื้นที่ในการวิจัย

พื้นที่ในการวิจัย วิทยาลัยสงฆ์กาญจนบุรี ศรีไพบุลย์ จังหวัดกาญจนบุรี

๑.๕ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต, พระสงฆ์, การบูรณาการการเรียนรู้, การพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

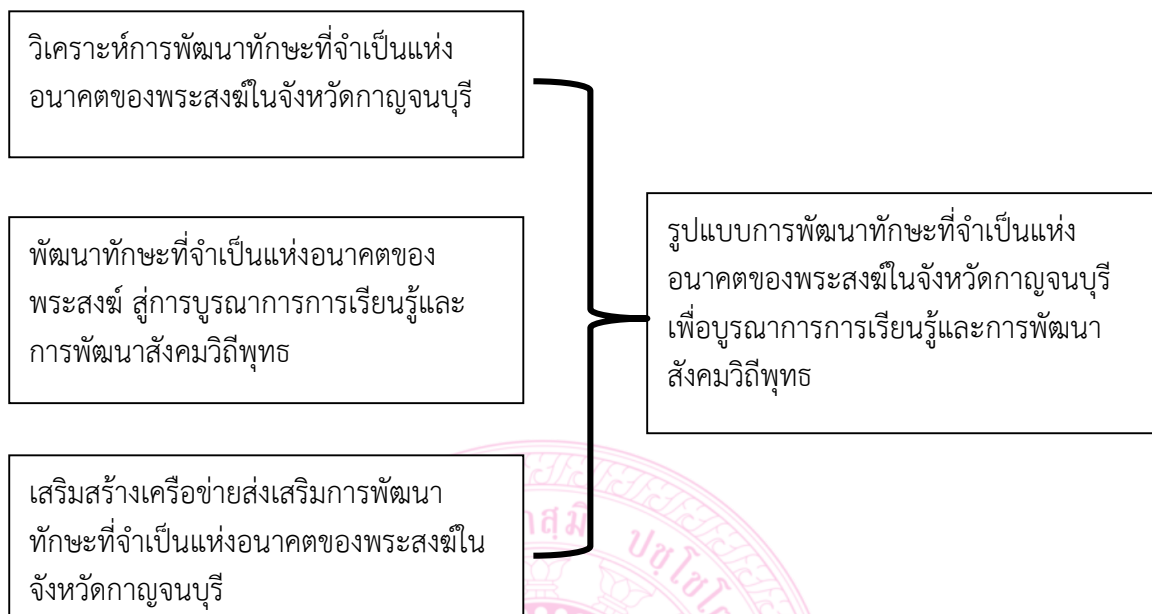
๑.๕.๑ การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต หมายถึง ทักษะที่คาดการณ์กันว่าจะเป็นที่ต้องการมากขึ้นในอนาคต ซึ่งพิจารณาจากสถานการณ์ปัจจุบันทั้งในเรื่องทิศทางของเศรษฐกิจ เทคโนโลยี สังคม และปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

๑.๕.๒ พระสงฆ์ หมายถึง ผู้ที่ได้รับการอุปสมบทถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย เป็นผู้ปฏิบัติตามคำสั่งสอน และนำพระธรรมคำสั่งสอนมาสั่งสอนประชาชน

๑.๕.๓ การพัฒนาสังคมวิถีพุทธ หมายถึง แนวทางการดำเนินชีวิตที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย เป็นแหล่งรวมความรู้เรื่องสังคมวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ภูมิปัญญา การประพฤติปฏิบัติ การศึกษาอบรม และการสืบทอดวัฒนธรรมจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

๑.๕.๔ การบูรณาการการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามความสนใจ ความสามารถ โดยเชื่อมโยงเนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สามารถนำความรู้ ทักษะ และเจตคติไปสร้างงาน แก้ปัญหาและใช้ในชีวิตประจำวันได้ด้วยตนเอง

๑.๖ กรอบการวิจัย

๑.๗ ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

☒ ด้านวิชาการ

๑. การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ (Media and Information Literacy: MIL) ในประเทศไทย และการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการเรียนรู้สู่การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศในต่างประเทศ

๒. การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์

๓. ส่งเสริมการใช้ดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ และสื่อนำเสนอข้อมูลข้อเท็จจริงที่เป็น กระแส

๔. การสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skill) ใน ยุคดิจิทัล และตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทั้งเชิงบวก เชิงลบ

๕. ได้แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skill) ในยุคดิจิทัลให้แก่ประชาชนในวงกว้างเพื่อเตรียมความพร้อมสู่การเป็นพลเมืองดิจิทัล

ผู้ได้รับผลประโยชน์ พระสงฆ์

☒ ด้านสังคม

☒ ด้านสาธารณะ

☒ ด้านชุมชนและพื้นที่

☒ ด้านสิ่งแวดล้อม

การเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skill) ในยุคดิจิทัล ให้สามารถ เข้าถึง เรียนรู้ และได้ประโยชน์จากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างปลอดภัย สร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรม และตระหนักถึงผลกระทบต่อสังคม เพื่อลดช่องว่างทางดิจิทัล สร้างโอกาสและความเท่า เทียมในการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลในชีวิตประจำวัน และเตรียมพร้อมสู่การเป็นพลเมืองดิจิทัลในอนาคตอย่างสมบูรณ์แบบต่อไป

ผู้ได้รับผลประโยชน์ พระสงฆ์

☒ ด้านนโยบาย

การยกระดับการผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา รวมถึง บุคลากรสาขาเฉพาะ เพื่อตอบโจทย์ความต้องการของประเทศ โดยการเป็นพลเมืองดิจิทัล การวิจัย และนวัตกรรม

ผู้ได้รับผลประโยชน์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

☒ ด้านเศรษฐกิจ

การเป็นศูนย์กลางกำลังคนระดับสูงของอาเซียน และศูนย์กลางการเรียนรู้ (Hub of Knowledge) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ผู้ได้รับผลประโยชน์ และพุทธศาสนิกชนทั่วไป

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสาระสำคัญของงานวิจัย โดยได้ศึกษาอย่างหลากหลายครอบคลุมสาระที่เป็นเนื้อหาของการวิจัยโดยละเอียด ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน ตรงประเด็น คณะผู้วิจัยจึงใคร่นำเสนอข้อมูลสารสนเทศต่างๆ ตามลำดับ ดังนี้

๑. ทฤษฎี และหลักการแนวคิดทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skill)
๒. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
๓. แนวคิดการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ
๔. แนวคิดแนวทางการดำรงชีวิตตามพุทธศาสนา
๕. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ ทฤษฎี และหลักการแนวคิดทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skill)

ทฤษฎี และหลักการแนวคิดทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skill) ที่มีเกี่ยวข้องกับการศึกษา วิเคราะห์ ดังต่อไปนี้ ดังต่อไปนี้

จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วข้างต้นทำให้นักศึกษาต้องมีการปรับตัวและพัฒนาตัวเองเพื่อให้อยู่รอดได้จึงเกิดทักษะใหม่ ๆ ขึ้นมามากมาย จุดเริ่มต้นในการพัฒนาทักษะแห่งอนาคตใหม่ของประเทศไทยศาสตราจารย์ นพ.วิจารณ์ พานิช บุคคลที่ริเริ่มและผลักดันแนวคิดนี้ได้ให้ความสำคัญในการดำเนินงานด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงความจำเป็นในเรื่องทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อเตรียมพร้อมประชาชนในการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ในยุคปัจจุบันจะเห็นได้ว่าความสนใจในเรื่องศตวรรษที่ ๒๑ เน้นไปในเรื่องของทักษะและความสามารถของแต่ละบุคคลเป็นหลักมากกว่าเนื้อหาสาระต่าง ๆ^๑ ซึ่งทักษะและความสามารถของแต่ละบุคคลถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดสมรรถนะในการทำงาน สก็อต บี พาร์ ได้ให้นิยามว่าสมรรถนะมีองค์ประกอบของความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะ (Attribute) ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกันและส่งผลกระทบต่องานโดยสัมพันธ์กับผลงานของตำแหน่งงานนั้น ๆ และสามารถวัดผลเทียบกับมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับ โดยสมรรถนะสามารถสร้างขึ้นได้ผ่านการฝึกอบรมและการพัฒนา และเพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการดำเนินชีวิตให้มีความสุขท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมโลกมีหลายองค์กรที่ได้กล่าวถึงแนวทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skill) ไว้ ซึ่งมี

^๑ นิลรัตน์ นวกิจไพฑูรย์, สมรรถนะคืออะไร, [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๖, <https://www.gotoknow.org/posts/๕๐๑๗๗๐>

การแบ่งประเภทแตกต่างกันหลายลักษณะแต่ส่วนใหญ่จะเน้นในการพัฒนาด้านทักษะและความสามารถของแต่ละบุคคลมากกว่าเนื้อหาสาระเชิงวิชาการความรู้ต่าง ๆ

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรม เอกสารรายงานการวิจัย และบทความต่าง ๆ ที่กล่าวถึงทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ตัวอย่างเช่น กรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ โดย เคน เคย์ ประธานภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ (Partnership for ๒๑st Century Skills) ได้จำแนกทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ ออกเป็นสาระวิชาหลัก ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและการทำงาน และทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี รายงานเรื่อง The Future of Skills: Employment in ๒๐๓๐^๒ ที่กล่าวถึงทักษะ ๔ เรื่อง ซึ่งประเทศสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักรเห็นตรงกันว่าเป็นทักษะแห่งอนาคต นอกจากนี้การสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการของตลาดแรงงานรวมทั้งแนวโน้มของเทคโนโลยีในองค์กรใหญ่ ๆ ทั่วโลก จากองค์กร World Economic Forum (WEF) ๒๐๑๕ ได้ผลการศึกษาสรุปทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ (๒๑st-Century Skill) ออกมาเป็น ๑๖ ทักษะ โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ กลุ่มใหญ่ คือกลุ่มของความสามารถ (Competencies) กลุ่มของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Character Qualities) และกลุ่มของความรู้พื้นฐาน (Foundational Literacies) รวมไปถึงงานวิจัยขององค์กรเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ โครงการ OECD Future of Education and Skill ๒๐๓๐^๓ และยังมีเอกสารรายงานการวิจัยและบทความอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทักษะแห่งอนาคตอีกหลากหลายเรื่อง คณะผู้วิจัยจึงสรุปทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skill) ในศตวรรษที่ ๒๑ โดยสามารถแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่มใหญ่ ตามคำนิยามของสมรรถนะที่มีองค์ประกอบของทักษะ (Skill) คุณลักษณะ (Attribute) และความรู้ (Knowledge) ดังต่อไปนี้

๑) ทักษะ (Skill)

ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ท้าทายและการปฏิบัติถือเป็นทักษะ (Skill) ซึ่งต้องใช้เวลาพัฒนาและฝึกฝนให้เกิดขึ้น ประกอบด้วย

- ๑) ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative Thinking)
- ๒) ทักษะการคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking)
- ๓) ทักษะนวัตกรรม (Innovation)
- ๔) ทักษะการแก้ไขปัญหา (Problem Solving)
- ๕) ทักษะการทำงานร่วมกัน (Collaboration)
- ๖) ทักษะการสื่อสาร (Communication)

^๒ Bakhshi, H., Downing, J., Osborne, M. & Schneider, P. ๒๐๑๗. The Future of Skills: Employment in ๒๐๓๐. London: Pearson and Nesta.

^๓ OECD. ๒๐๑๘. Education Policy in Japan: Building Bridges Towards ๒๐๓๐, Reviews of National Policies for Education, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1๗๘๗/๙๗๘๙๒๖๔๓๐๒๔๐๒-en>

๗) ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-Culture Skills)

๘) การใช้ข้อมูลใหม่ (Using New Information)

๙) อุปกรณ์เทคโนโลยีการสื่อสาร (Communication Technology)

๑๐) กลยุทธ์การเรียนรู้ (Learning Strategies)

๑๑) การคิดไอเดียใหม่ๆ (Fluency of Ideas)

๑๒) เรียนรู้และปรับใช้ให้เร็ว (Learning Agility)

๑๓) การแสดงออกทางวาจา (Oral Expression)

๑๔) ทักษะทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศ (Information and Communication Technology Skills; ICT Skills)

ชุดทักษะข้างต้นสอดคล้องกับกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ โดย เคน เคย์ ประธานภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ (Partnership for ๒๑st Century Skills) ด้านทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) ซึ่งกล่าวว่าทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมสำหรับผู้เรียนที่ใช้ในศตวรรษที่ ๒๑ เป็นทักษะที่มีความพร้อมสำหรับการดำรงชีวิตที่ซับซ้อนมากและการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในการทำงานโดยมุ่งเน้นด้านความคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร การคิดเชิงวิเคราะห์ และการทำงานร่วมกันเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับผู้เรียนในอนาคต และยังสอดคล้องกับการสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการของตลาดแรงงาน รวมทั้งแนวโน้มของเทคโนโลยีในองค์กรใหญ่ ๆ ทั่วโลก จากองค์กร World Economic Forum (WEF) (๒๐๑๕) ในกลุ่มของความสามารถ (Competencies) ในการแก้ไขปัญหาที่ท้าทายและซับซ้อน ซึ่งนักเรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ต้องมีซึ่งทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมประกอบด้วย ๓ องค์ประกอบ^๔ คือ

๑) ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) คือ การรู้จักใช้เทคนิคในการสร้างแนวคิดอันหลากหลายปรับปรุงให้เกิดความคิดสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้นเปิดรับมุมมองที่แปลกใหม่สามารถสร้างสรรค์แนวคิดให้กลายเป็นนวัตกรรมที่เป็นรูปธรรม

๒) การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ไขปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) คือการรู้จักเลือกใช้วิธีการให้เหตุผลที่เหมาะสมกับสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คิดอย่างเป็นระบบเพื่อวิเคราะห์การทำงานของสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งการสังเคราะห์และเชื่อมโยงข้อมูล และชุดความคิดต่าง ๆ ตีความและหาข้อสรุป นำไปสู่หนทางการแก้ปัญหาที่ไม่คุ้นเคยด้วยวิธีการที่หลากหลาย

^๔ เคน เคย์, ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ สำคัญอย่างไร คืออะไร และจะทำได้อย่างไร, ใน เจมส์ เบล ลันกาและรอน แบรนต์ (บ.ก.), ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ ๒๑, แปลโดย วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอธิป จิตตฤกษ์. พิมพ์ครั้งที่ ๓ กรุงเทพฯ: บัณฑิต, ๒๕๖๒.

๓) การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน (Communication and Collaboration) คือความสามารถในการนำเสนอความคิดทั้งในรูปแบบการพูดและการเขียนได้ชัดเจนและเหมาะสม สามารถฟังและถอดความหมายได้ถูกต้อง รวมถึงการรู้จักใช้สื่อและเทคโนโลยีการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมสามารถทำงานร่วมกับสมาชิกในทีม

นอกจากนี้รายงานเรื่อง The Future of Skills : Employment in ๒๐๓๐^๕ ยังกล่าวถึงทักษะ ๔ เรื่องซึ่งประเทศสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักรเห็นตรงกันว่าเป็นทักษะแห่งอนาคต คือ

๑) กลยุทธ์การเรียนรู้ (Learning Strategies) สามารถเอาข้อมูลใหม่ ๆ มาใช้ในการตัดสินใจและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต

๒) ความมีเอกลักษณ์ (Originality) เสนอไอเดียใหม่ ๆ ที่แตกต่างจากที่มีอยู่ได้หรือคิดหาวิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และเปลี่ยนแปลงไปจากที่เคยมีมา

๓) การคิดไอเดียใหม่ ๆ (Fluency of Ideas) อันนี้จะเน้นเรื่องของปริมาณของไอเดียใหม่ ๆ ที่สามารถนำเสนอได้อาจจะไม่จำเป็นต้องถูกต้องหรือใช้ได้เสมอไป

๔) การเรียนรู้แบบ Active Learning คือรู้จักเลือกใช้วิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสถานการณ์และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้/การสอนสิ่งใหม่ๆ นอกจากนี้ทักษะอื่น ๆ ที่จำเป็นอันดับต้น ๆ เช่นทักษะด้านจิตวิทยาการอธิบาย (Instructing) การรับรู้ทางสังคม (Social Perceptiveness) สังคมศาสตร์และมานุษยวิทยา การศึกษาและการฝึกฝน การประสานงาน การตัดสินใจ การประเมินและวิเคราะห์ระบบ การใช้เหตุผล การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน และการเฝ้าสังเกตการณ์ (Monitoring) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เคารพซึ่งกันและกัน รับผิดชอบร่วมกัน และให้คุณค่ากับการมีส่วนร่วมของทุกคนในทีม

Finnie, Mueller and Sweet man ได้กล่าวถึงความสำคัญทักษะทางดิจิทัล และ ICT ไว้ในบทความวิจัยเรื่อง Information and Communication Technology Talent มีกรอบแนวคิดเพื่อใช้ในการอภิปรายเกี่ยวกับ ขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศ (Information and Communication Technology Skills; ICT skills) ในบริบทที่มีทรัพยากรที่เพียงพอในการพัฒนาทักษะเหล่านี้ ทั้งจากมุมมองในภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับ ICT และภาพกว้างเพราะแรงงานที่มีทักษะดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของแคนาดา ดังนั้นแรงงานที่มีทักษะด้าน ICT จึงเป็นภาคกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ความสามารถในการปรับเพื่อใช้เทคโนโลยีเหล่านี้จัดว่าเป็นพื้นฐานในการทำงานเช่นเดียวกับทักษะการอ่าน เขียน และการคำนวณ สำหรับตลาดแรงงานในแคนาดานั้นเริ่มมีสัญญาณที่บ่งบอกถึงความขาดแคลนในแรงงานที่มีทักษะดังกล่าว จึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการพัฒนาบุคลากรในทุกระดับจากระดับที่ต่ำสู่ระดับที่สูงขึ้น ในด้านอุปทานของการสร้างแรงงานเหล่านี้ซึ่งเป็นพลวัตรปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยถูกคาดหวังให้มีการฝึกอบรมพัฒนาบุคคลในทักษะดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

^๕ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘.

แต่ข้อเท็จจริงพบว่าในตลาดยังคงขาดการพัฒนาโดยเฉพาะการพัฒนาในระดับหลังมัธยมศึกษา การขาดแคลนการเตรียมความพร้อมที่เหมาะสมในระดับมัธยมศึกษา และการมีทักษะทางคณิตศาสตร์ที่ดี ซึ่งหมายถึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาการสอนในเรื่องดังกล่าวอย่างเข้มแข็งในระดับประถมศึกษา อย่างไรก็ตามนอกจากทักษะเรื่อง ICT แล้ว การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา (หลังมัธยมศึกษา) ยังต้องเน้นชุดทักษะที่เกี่ยวข้อง เช่น การพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคม (Soft Skills) ที่สามารถทำงานในทีมที่มีความเป็นสหวิทยาการ มีทักษะการสื่อสารที่ดี เพราะบุคลากรทางด้าน ICT ที่ตลาดต้องการเป็นผู้ที่ได้รับการพัฒนาทักษะรอบด้านมากกว่าจะมีเพียงทักษะการโค้ด (Coding)^๖

๒) คุณลักษณะ (Attribute)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attribute) เป็นลักษณะภายในที่ติดตัวแต่ละบุคคลนั้น เช่น ความรู้สึกเจตคติ ทศนคติ แรงจูงใจ เป็นต้น ประกอบด้วย

- ๑) ความยืดหยุ่น (Flexibility/Resilience)
- ๒) ความสามารถในการปรับตัว (Adaptability)
- ๓) ความคิดริเริ่มทำอะไรใหม่ ๆ (Initiative)
- ๔) การชี้นำตนเอง (Self-direction)
- ๕) ความเป็นผู้นำและ (Leadership)
- ๖) ความรับผิดชอบ (Responsibility)
- ๗) ความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity)
- ๘) ความอดทน พยายาม ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค (Persistence/Grit)
- ๙) ความตระหนักหรือรับรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social and Cultural Awareness)
- ๑๐) การเรียนรู้เพื่อเรียนรู้ (Learning to Learn)
- ๑๑) การควบคุมตนเอง (Self-regulation)
- ๑๒) การเอาใจใส่ (Empathy)
- ๑๓) การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy)
- ๑๔) มองโลกในแง่ดี (Grounded Optimism)
- ๑๕) การรับรู้ทางสังคม (Social Perceptiveness)

^๖ Finnie R., Mueller E. R., Sweetman A. ๒๐๑๘. Information and Communications Technologies Talent: The Skills We Need (November ๒๐๒๓), pp. Siii-Six Published by: University of Toronto Press on behalf of Canadian Public Policy Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/๑๐.๒๓๐๗/๙๐๐๒๖๕๕๐>

๑๖) การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

๑๗) การรับฟังเชิงรุก (Active Listening)

๑๘) การตัดสิน (Judgment)

๑๙) การตัดสินใจ (Decision-making)

ชุดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ข้างต้นสอดคล้องกับกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ โดย เคน เคย์ ประธานภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ (Partnership for ๒๑st Century Skills) ด้านทักษะชีวิตและการทำงาน (Life and Career Skills) ความสามารถในการทำงานและการใช้ชีวิตในปัจจุบันมีความสำคัญมากกว่าทักษะการคิดและความรู้เนื้อหา เนื่องจากการใช้ชีวิตและการทำงานที่ซับซ้อนมากขึ้นในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงซึ่งมีองค์ประกอบ ๕ องค์ประกอบ^๗ ดังนี้

๑) ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว (Flexibility and Adaptability) คือ ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับหน้าที่และความรับผิดชอบ สามารถทำงานภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง รับมือกับปัญหาที่ไม่คาดคิดได้อย่างดี จัดการกับความเห็นและความเชื่อที่แตกต่าง ภายใต้การทำงานที่มีความหลากหลายของคน เพื่อหาทางออกที่เหมาะสมได้

๒) ความคิดริเริ่มและการชี้นำตนเอง (Initiative and Self-Direction) คือ ความสามารถในการบริหารเวลาและจัดการกับงาน รักษาสมดุลระหว่างเป้าหมายได้ดี รับผิดชอบงานของตนเองได้โดยไม่ต้องมีคนควบคุม สามารถจัดการและต่อยอดความรู้ได้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อใช้พัฒนาตนเองในอนาคต

๓) ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-Culture Skills) คือ การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างเหมาะสม สามารถทำงานร่วมกับทีมงานที่มีความแตกต่างกันทางสังคมหรือวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔) การเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิดชอบ (Productivity and Accountability) คือ ความสามารถในการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ แม้มีอุปสรรคหรือแรงกดดันต่าง ๆ รู้จักวางแผนจัดลำดับความสำคัญ และจัดการกับงานให้ลุล่วง เป็นพนักงานที่ดี ทำงานเป็นทีม มีความน่าเชื่อถือ รับผิดชอบต่อผลงานที่ออกมา

๕) ความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership and Responsibility) คือ ความสามารถในการใช้ทักษะในการแก้ปัญหาและการสื่อสารระหว่างบุคคลเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย รู้จักการวางแผนการใช้คนให้เหมาะสมเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน รับผิดชอบต่อผลประโยชน์ร่วมกันของชุมชน

ทั้งนี้สอดคล้องกับการสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการของตลาดแรงงานจากองค์กร World Economic Forum (WEF) ๒๐๑๕ ในกลุ่มของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Character

^๗ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙.

Qualities) ที่นักเรียนต้องมี เพื่อจัดการกับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ประกอบด้วย ๖ ข้อย่อย คือ

- ๑) ความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity)
- ๒) ความคิดริเริ่มทำสิ่งใหม่ ๆ (Initiative)
- ๓) ความอดทน พยายาม ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค (Persistence/Grit)
- ๔) ความยืดหยุ่นในการปรับตัว (Adaptability)
- ๕) ความเป็นผู้นำ (Leadership)
- ๖) ความตระหนักหรือรับรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social and Cultural Awareness)

นอกจากนี้ Levasseur^๔ ได้กล่าวถึง ความสำคัญของทักษะทางสังคมและอารมณ์ ทักษะนี้มีความสำคัญมากในหลากหลายสาขาอาชีพ นักวิจัยหลายท่านพยายามเปรียบเทียบความสำคัญระหว่างทักษะทางสังคม และอารมณ์กับทักษะทางความคิด (Hard Skills) ว่าอะไรมีความสำคัญมากกว่ากัน ตัวอย่างเช่น มีข้อค้นพบจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้จัดการด้านระบบสารสนเทศว่าทักษะการทำงานของพนักงานทางด้านระบบสารสนเทศให้ความสำคัญเรื่องทักษะทางสังคมและอารมณ์มากกว่าทักษะเชิงความคิด ทักษะดังกล่าวรวมถึงทักษะเกี่ยวกับผู้คน (People Skills) หมายถึง ความสามารถในการ (๑) ปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้ภายในและลูกค้าภายนอก (๒) ทำงานอย่างร่วมมือในสภาพแวดล้อมที่เป็นทีมทำงาน (๓) เข้าใจสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ (๔) สามารถควบคุมตนเองและกระตือรือร้นในการทำงานเชิงรุก และ (๕) วิเคราะห์การแก้ปัญหาในเชิงระบบสารสนเทศเพื่อแก้ปัญหาทางธุรกิจได้ นอกจากนี้ทักษะทางด้านสังคมและอารมณ์พื้นฐานที่เป็นที่ต้องการของพนักงานที่ทำงานเรื่องระบบสารสนเทศ ได้แก่ ทักษะในการสื่อสารทั้งทางวาจาและการเขียนจรรยาบรรณที่เข้มแข็ง ทักษะการทำงานเป็นทีม การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ และทักษะระหว่างบุคคล นอกจากนี้จากงานวิจัยเชิงคุณภาพ ยังพบว่าทักษะทางสังคมและอารมณ์ เป็นทักษะที่สำคัญอย่างมากในการทำงานโครงการที่มีความซับซ้อน เนื่องจากโครงการที่ประสบความสำเร็จมักเกิดจากการทำงานของผู้คนร่วมกัน ไม่ได้เป็นประยุกต์ใช้วิธีการหรือการใช้เครื่องมือเท่านั้น โดยมีทักษะย่อยที่สำคัญ เช่น การสื่อสารแรงจูงใจ การมอบหมายงาน การสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของและสัมผัสของการบรรลุเป้าหมาย ตลอดจนทักษะเรื่องการเป็นผู้นำ ทั้งนี้แม้ในบริษัทชั้นนำทางเทคโนโลยีอย่าง Google ก็ยังให้ความสำคัญกับทักษะทางสังคมและอารมณ์มากกว่าทักษะในเชิงเทคนิค โดยกล่าวว่าผู้จัดการที่ดีตามนิยามของ Google นั้นคือ คนที่มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนสำหรับทีม และอำนวยความสะดวกให้ทุกคนในทีมสามารถพัฒนาตนเองได้

๓) องค์ความรู้ (Knowledge)

^๔ Levasseur, E. R. ๒๐๑๓. People Skills: Developing Soft Skills—A Change Management Perspective. Source: Interfaces, November-December ๒๐๑๓, Vol. ๔๓, No. ๖ (November ๒๐๑๓), pp. ๕๖๖-๕๗๑ Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/๔๓๖๙๙๓๕๐>

ความรู้พื้นฐาน (Knowledge) ในชีวิตประจำวันเป็นสิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาทั้งในสถาบันการศึกษาการศึกษาด้วยตนเอง หรือแม้กระทั่งการแลกเปลี่ยนพูดคุยกับผู้มีความรู้ หรือประสบการณ์ต่าง ๆ ประกอบด้วย

- ๑) พื้นฐานเกี่ยวกับสารสนเทศ (Information Literacy)
- ๒) พื้นฐานเกี่ยวกับสื่อ (Media Literacy)
- ๓) ทักษะด้าน ICT (ICT Literacy)
- ๔) ทักษะการรู้เรื่อง สามารถอ่านออกเขียนได้ (Literacy)
- ๕) ทักษะด้านการคิดคำนวณ (Numeracy)
- ๖) ทักษะด้านวิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy)
- ๗) ทักษะความรู้ด้านการเงิน/เศรษฐกิจ (Financial Literacy)
- ๘) ทักษะความรู้เรื่องศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น (Cultural and Civic Literacy)
- ๙) สาระวิชาหลัก (Core Subject)
- ๑๐) ความรู้เกี่ยวกับโลก (Global Awareness)
- ๑๑) ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ (Economic Literacy)
- ๑๒) ความรู้เกี่ยวกับธุรกิจและเป็นผู้ประกอบการ (Business and Entrepreneurial Literacy)
- ๑๓) ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี (Civil Literacy)
- ๑๔) ความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy)
- ๑๕) ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Literacy)

ชุดองค์ความรู้ข้างต้นสอดคล้องกับกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ โดย เคน เคย์ ประธานภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ (Partnership for ๒๑st Century Skills) ในเรื่องความรู้ในวิชาแกนหลักและเนื้อหาประเด็นที่สำคัญสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ (Core Subject and ๒๑st Century Themes) และยังสอดคล้องกับการสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการของตลาดแรงงานจากองค์กร World Economic Forum (WEF) ๒๐๑๕ ในกลุ่มของความรู้พื้นฐาน (Foundational Literacies) ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดย วิจารณ์ พานิช^๙ สรุปได้ว่าความรู้ในวิชาหลักและเนื้อหาประเด็นที่สำคัญสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบด้วยสาระวิชาหลัก (Core Subject) ได้แก่ ภาษาแม่ และภาษาสำคัญของโลก ศิลปะ

^๙ วิจารณ์ พานิช, วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ ๒๑, กรุงเทพฯ: มุลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์, ๒๕๕๕.

คณิตศาสตร์ การปกครองและหน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ และสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ เข้าไปในทุกวิชาแกนหลักดังนี้ ความรู้เกี่ยวกับโลก (Global Awareness) ความรู้เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจและเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economic, Business and Entrepreneurial Literacy) ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี (Civil Literacy) ความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) และความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Literacy) และทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี (Information Media and Technology Skills) โลกปัจจุบันเป็นโลกแห่งข้อมูลข่าวสารที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นผู้เรียนควรมีทักษะ ๓ ทักษะ ดังนี้

๑) พื้นฐานเกี่ยวกับสารสนเทศ (Information Literacy) เป็นการเข้าถึงสารสนเทศ และการประเมินสารสนเทศสามารถใช้และจัดการสารสนเทศได้อย่างถูกต้องและสร้างสรรค์

๒) พื้นฐานเกี่ยวกับสื่อ (Media Literacy) เป็นความสามารถในการวิเคราะห์สื่อ (Analyze Media) เพื่อเข้าใจกระบวนการและวัตถุประสงค์ของการสื่อสารมีความเข้าใจพื้นฐานทางจริยธรรมและกฎหมาย เพื่อเข้าถึงการสร้างผลผลิตทางสื่อ (Create Media Product)

๓) พื้นฐานเกี่ยวกับ ICT (ICT Literacy) เป็นการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ เช่นการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือเพื่อการวิจัย การจัดการ การประเมิน และการสื่อสาร นอกจากนั้นแล้วยังมีงานวิจัยขององค์กรเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ โครงการ OECD Future of Education and Skill ๒๐๓๐ (๒๐๑๙b) กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ได้กำหนดทักษะสำหรับปี ๒๐๓๐^{๑๐} ไว้ดังนี้

๓.๑) ทักษะการเรียนรู้และการรู้คิด (Cognitive and Meta-cognitive) ประกอบด้วย การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) การเรียนรู้เพื่อเรียนรู้ (Learning to Learn) และการควบคุมตนเอง (Self-regulation) ทักษะการเรียนรู้เป็นชุดของกลยุทธ์การคิดที่ทำให้สามารถใช้ภาษาตัวเลขการใช้เหตุผลและความรู้ที่ได้รับประกอบด้วยทักษะการคิดด้วยวาจา อวัจนภาษา และการคิดขั้นสูง ทักษะอภิปัญญาหรือการรู้คิด ได้แก่การเรียนรู้เพื่อเรียนรู้และความสามารถในการรับรู้ความรู้ทักษะทัศนคติและค่านิยม

๓.๒) ทักษะทางสังคมและอารมณ์ (Social and Emotional Skills) ประกอบด้วย การเอาใจใส่ (Empathy) การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) ความรับผิดชอบ (Responsibility) และการทำงานร่วมกัน (Collaboration) ทักษะทางสังคมและอารมณ์เป็นชุดของความสามารถส่วนบุคคลที่สามารถแสดงให้เห็นในรูปแบบที่สอดคล้องกันของความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่ช่วยในการพัฒนาตนเองปลูกฝังความสัมพันธ์ของผู้เรียน ที่บ้าน โรงเรียน ที่ทำงาน และในชุมชน และใช้ความรับผิดชอบของพลเมือง

๓.๓) ทักษะการปฏิบัติและทางกายภาพ (Practical and Physical Skills) การใช้ข้อมูลใหม่ (Using New Information) และอุปกรณ์เทคโนโลยีการสื่อสาร (Communication

^{๑๐} อ้างแล้ว, หน้า ๙.

Technology) ทักษะในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ต่าง ๆ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการใช้เครื่องมือสมัยใหม่ในการทำงานการเล่นเครื่องดนตรี ความยืดหยุ่นและความแข็งแกร่งของร่างกาย เป็นต้น อีกทั้งยังมีการกล่าวถึงทักษะในอนาคตที่สำคัญตามแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่

๑) ทักษะทางสังคมที่เข้มแข็ง (Strong Social Skills) จะเป็นปัจจัยสำคัญในความสำเร็จ เช่นเดียวกับการต้องการในทักษะความเป็นมนุษย์ โดยทักษะที่ถูกคาดการณ์ไว้ว่าจะมีความจำเป็นมากในอนาคตได้แก่

(๑.๑) การรับรู้ทางสังคม (Social Perceptiveness)

(๑.๒) การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

(๑.๓) การรับฟังเชิงรุก (Active Listening) การตัดสินใจ (Judgment)

(๑.๔) การตัดสินใจ (Decision-making)

๒) ทักษะเชิงความรู้ความคิด (Cognitive Skills) เช่น ความหลากหลายทางความคิด (Fluency of Ideas) ความเป็นต้นคิด (Originality) การแสดงออกทางวาจา (Oral Expression) จะเป็นทักษะที่มีความต้องการมากขึ้น ส่วนทักษะเชิงกายภาพ เช่น ความแข็งแรง การรับรู้ความลึก (Depth Perception) จะมีความต้องการลดลง งานวิจัยแสดงให้เห็นว่ามีความจำเป็นทั้งระดับบุคคล นักการศึกษา ภาคธุรกิจ และภาครัฐในระดับนโยบาย ร่วมกันส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทักษะ (Upgrade Skills) เน้นอาชีพที่ต้องใช้ทักษะที่ผสมผสานไปสู่ระดับที่สูงขึ้นเพื่อสร้างโอกาสใหม่ๆทางอาชีพแก่ผู้คน^{๑๑}

รวมถึง Karthik Krishnan Global CEO ของ Britannica Group บริษัทผู้จัดทำ Encyclopedia หรือสารานุกรมชื่อดังของโลก กล่าวถึงการอยู่รอดในยุค disruption นี้ว่า “หัวใจสำคัญในการอยู่รอด คือการเรียนรู้และลงมือให้เร็ว” โดยได้พูดถึง ๓ ทักษะที่เราจำเป็นต้องมีสำหรับยุคนี้^{๑๒} คือ

๑) เรียนรู้และปรับใช้ให้เร็ว (Learning Agility) สำหรับยุค Disruption สิ่งต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงได้ทุกวัน ความอยากรู้อยากเห็นเป็นสิ่งที่ผลักดันให้เราสำรวจ ค้นพบ คิดค้น และสร้างสิ่งใหม่ ดังที่นักเขียนชื่อดังชาวอเมริกัน Alvin Toffler เขียนไว้ในหนังสือ Future Shock ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๗๐ ไว้ว่า “คนที่ไม่รู้หนังสือในศตวรรษที่ ๒๑ จะไม่ได้หมายถึงผู้ที่ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้อีกต่อไป แต่จะหมายถึงคนที่ไม่สามารถเรียนรู้ทั้งความรู้เดิมแล้วเริ่มเรียนรู้ใหม่ต่างหาก (Learn/Unlearn/Re-learn)” การพัฒนาความคล่องตัวในการเรียนรู้ต้องมีความอยากรู้อยากเห็น

^{๑๑} อ้างแล้ว, หน้า ๘.

^{๑๒} Karimi, J. & Walter, Z. ๒๐๑๕. The role of dynamic capabilities in responding to digital disruption: a factor-based study of the newspaper industry. Journal of Management Information Systems. ๓๒(๑): pp. ๓๙-๘๑. DOI: <https://doi.org/10.๑๐๘๐/๐๗๔๒๑๒๒๒.๒๐๑๕.๑๐๒๙๓๘๐>

เริ่มต้นด้วยการตั้งคำถามอย่างต่อเนื่อง สำรวจ ลองสิ่งใหม่ ๆ และมีส่วนร่วมกับผู้คนประเภทต่าง ๆ ปลุกฝังความตระหนักรู้ในตนเองยอมรับความคิดเห็นมองความผิดพลาดเป็นการเรียนรู้

๒) มีหัวใจที่แข็งแกร่ง ล้มแล้วลุกให้ไว (Resilience) หรือความยืดหยุ่น คือ ลักษณะที่ช่วยให้สามารถลุกยืนขึ้นใหม่ได้เมื่อชีวิตเผชิญความยากลำบากช่วยให้เราอดทนและก้าวหน้าได้ในโลกแห่งเปลี่ยนแปลงสามารถรับมือกับความเครียดและความกดดันต่าง ๆ เนื่องจากความทุกข์ยากและความท้าทายใหม่ ๆ กลายเป็นสิ่งสำคัญของชีวิต

๓) มองโลกในแง่ดี แต่ไม่ใช่แง่เดียว (Grounded Optimism) การมองโลกในแง่ดีเป็นแนวโน้มที่จะคาดการณ์ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด การมองโลกในแง่ดีแบบมีเหตุผล คือ การที่การมองโลกในแง่ดีนั้นมีความสมจริงและการมองโลกในแง่ร้ายผสมผสานอยู่ด้วย ผู้มองโลกในแง่ดีจะมีหนทางที่จะเชื่อมโยงกับอารมณ์เชิงบวกและเปลี่ยนสิ่งนั้นเป็นการกระทำที่จับต้องได้นำไปสู่การแก้ปัญหาที่เป็นจริงเมื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ ๒๑ อย่างเต็มตัว (วงจรชีวิตผลิตผลลดลง การทำลายโมเดลทางธุรกิจ แข่งขันกับเครื่องจักร) ความฉลาดด้านสติปัญญา (IQ) เพียงอย่างเดียวก็ไม่เพียงพอที่จะช่วยให้เราปรับตัวได้ การมีความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ที่เหมาะสมและระดับความยืดหยุ่น หรือภูมิคุ้มกันทางใจ (RQ) เป็นสิ่งสำคัญเพราะในยุคนี้แค่ฉลาดอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพออีกต่อไป

สรุปความได้ว่าทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skill) จะเน้นไปในเรื่องของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attribute) ซึ่งเป็นลักษณะภายในที่ติดตัวแต่ละบุคคลนั้นเป็นคุณสมบัติด้านบุคลิกภาพและลักษณะที่วัดปริมาณได้น้อย แต่มีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเป็นทักษะที่ฝังรากลึกอยู่ในความประพฤติ ทัศนคติ และค่านิยม รวมไปถึงทักษะ (Skill) และความสามารถของแต่ละบุคคลอาจเป็นทักษะเฉพาะสำหรับวิชาชีพหรือทักษะในการทำงานที่สามารถฝึกฝนและพัฒนาได้แต่ก็ยังไม่ใช่ทั้งความรู้พื้นฐาน (Knowledge) ในชีวิตประจำวันที่ได้จากการเรียนรู้ทั้งการศึกษาในระบบการศึกษาด้วยตนเอง หรือแม้แต่การเรียนรู้จากการทำงานและเมื่อได้ทราบถึงเป้าหมายของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทยแล้วเพื่อพัฒนาคนไทยในแต่ละช่วงวัยให้มีความรู้ความสามารถมีทักษะที่พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Disruption) ในศตวรรษที่ ๒๑ จึงต้องมีการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะ

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ คือ กระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามความสนใจ ความสามารถ โดยเชื่อมโยงเนื้อหาสาระของวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สามารถนำความรู้ ทักษะ และเจตคติไปสร้างงาน แก้ปัญหาและใช้ในชีวิตประจำวันได้ด้วยตนเอง ข้อแรกเลยสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันนั้นจะเป็นสิ่งที่เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันกับศาสตร์ในสาขาต่าง ๆ ผสมผสานกันทำให้ผู้เรียนที่เรียนรู้ศาสตร์เดียว ๆ มาไม่สามารถนำความรู้มาใช้ในการแก้ปัญหาได้ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจะช่วยให้สามารถนำความรู้ทักษะจากหลาย ๆ ศาสตร์มาแก้ปัญหาได้กับชีวิตจริง ข้อต่อมาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นการสอนที่สัมพันธ์เชื่อมโยงความคิดรวบยอดของหลาย ๆ วิชาเข้าด้วยกันจะช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยง

ความรู้ที่ได้เรียนเข้ากับชีวิตจริง ผู้เรียนสามารถมองเห็นประโยชน์ของสิ่งที่เรียนและนำไปใช้จริง ประจำวันได้ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจะช่วยลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรจึงทำให้ลดเวลาในการเรียนรู้เนื้อหาบางอย่างลงได้ แล้วไปเพิ่มเวลาให้เนื้อหาใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจะตอบสนองต่อความสามารถในหลาย ๆ ด้านของผู้เรียนช่วยสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติ “แบบพหุปัญญา” และที่สำคัญเรายังได้พัฒนาสมรรถนะหลักของผู้เรียน รองรับหลักสูตรฐานสมรรถนะอีกด้วย สำหรับการบูรณาการการเรียนรู้ให้มีความน่าสนใจเป็นสิ่งที่ครูควรเลือกสรรและออกแบบให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตรงตามศักยภาพ ความถนัด และความสนใจ ให้เกิดการเรียนรู้อย่างยั่งยืนและเข้าถึงในองค์ความรู้นั้นโดยแท้จริง^{๑๓}

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๒^{๑๔} ได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ผู้สอนจะต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากการเป็นผู้บรรยายถ่ายทอดความรู้ ผู้ชี้แนะ หรือการสอนที่ครูเป็นศูนย์กลางไปสู่การเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ และสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองตามแต่ศักยภาพของผู้เรียน ในปัจจุบันการจัดการเรียนรู้มีหลายรูปแบบ ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจและได้รับการยอมรับในแวดวงการศึกษาว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเชื่อมโยงความรู้ ความคิด ประสบการณ์ ความสามารถ ตลอดจนทักษะต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ทั้งนี้ในชีวิตประจำวันของบุคคลทั้งการทำงานหรือเมื่อยามต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ บุคคลจำเป็นต้องใช้ความรู้ในหลากหลายวิชาไม่ได้ใช้เพียงแค่วิชาใดวิชาหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นการใช้ในลักษณะที่เป็นองค์รวม ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันจึงต้องเป็นแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างงานและการดำเนินชีวิตได้อันสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๓ ที่เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา และในมาตราที่ ๒๔ ที่ได้กำหนดไว้ว่าการจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม คุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณสมบัตินับพันประการในทุกระดับชั้น ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการจัดการเรียนรู้ควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติจริงส่งผลให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวัน

๒.๒.๑ ความหมายของการบูรณาการ (Integration)

ความหมายโดยทั่วไป

- การทำให้สมบูรณ์ การทำให้กลมกลืน การทำให้สมดุล

^{๑๓} Starfish Talk, บูรณาการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑, [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๖, <https://www.starfishlabz.com/blog/๒๔๙>

^{๑๔} สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕, กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๔๕.

- การรวมเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน^{๑๕}
- การทำให้สมบูรณ์ (Integration) คือ การทำหน่วยย่อย ๆ ที่สัมพันธ์กันมาผสมกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวให้ครบสมบูรณ์ในตัวเอง^{๑๖}
- การผสมผสานของมากกว่า ๑ สิ่งเข้าด้วยกัน การรวมส่วนประกอบต่าง ๆ ให้เป็นเนื้อเดียวกันหรือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน^{๑๗}

๒.๒.๒ ความหมายทางการศึกษา

ราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของการบูรณาการว่า หมายถึง กระบวนการผสมผสานเชื่อมโยงองค์ความรู้ตั้งแต่ ๒ องค์ความรู้ขึ้นไปเข้าด้วยกันอย่างสอดคล้องเป็นระบบ

ชนาธิป พรกุล ได้ให้ความหมายของการบูรณาการว่า หมายถึง การเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน การจัดการเรียนรู้ให้เป็นเรื่องเดียวกับวิถีชีวิต

วิชัย วงษ์ใหญ่และมารุต พัฒนา ได้ให้ความหมายของการบูรณาการว่า หมายถึง การผสมผสานองค์ความรู้ตั้งแต่ ๒ องค์ความรู้ขึ้นไปเข้าด้วยกันอย่างลงตัวและเป็นระบบช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ Concept ในลักษณะที่เชื่อมโยงกันอย่างบูรณาการตอบสนองธรรมชาติ ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน^{๑๘}

๒.๒.๓ ความหมายทางการเรียนการสอน/การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrated Learning Management)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา^{๑๙} ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการว่า เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ ความคิด ทักษะ และประสบการณ์ที่มีความหมายหลากหลายและสัมพันธ์กันเป็นองค์รวม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการรู้แจ้งรู้จริงในสิ่งที่ศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

อาภรณ์ ใจเที่ยง^{๒๐} ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการว่าหมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงหัวข้อหรือเนื้อหาสาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง

^{๑๕} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔, พิมพ์ครั้งที่ ๒ กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์, ๒๕๕๗.

^{๑๖} พิมพ์ดี เดชะคุปต์และเพียว ยินดีสุข, ทักษะ ๕ C เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนอิงมาตรฐาน, พิมพ์ครั้งที่ ๗, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

^{๑๗} ชนาธิป พรกุล, กระบวนการสร้างความรู้ของครู กรณีการสอนบูรณาการ, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

^{๑๘} วิชัย วงษ์ใหญ่และมารุต พัฒนา, การบูรณาการเชิงสร้างสรรค์, กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้, ๒๕๖๒.

^{๑๙} สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, กรุงเทพฯ: อาชนพริ้นติ้ง, ๒๕๕๗.

^{๒๐} อาภรณ์ ใจเที่ยง, หลักการสอน, พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พริ้นติ้ง เฮาส์, ๒๕๕๓.

กันมาผสมผสานเข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้แบบองค์รวมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

บุญเลี้ยง ทุมทอง^{๒๑} ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการว่าเป็น กระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยนำศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน มาผสมผสานให้เกิดความสมบูรณ์ มีความหมาย มีความหลากหลาย สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพ ความเป็นจริงของชีวิต ทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์รอบด้านเพื่อการพัฒนาสู่ความเป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์สามารถนำไปใช้เพื่อการดำรงชีวิตให้เป็นสุขได้ทั้งในสังคมปัจจุบันและอนาคต

ทิตินา แคมณี^{๒๒} ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการว่าหมายถึง การนำเนื้อหาสาระที่มีความเกี่ยวข้องกันมาสัมพันธ์ให้เป็นเรื่องเดียวกัน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นองค์รวม และสามารถนำความรู้ความเข้าใจไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากที่กล่าวมาในข้างต้น สามารถสรุปความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณา การได้ว่าหมายถึง กระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ หรือ เนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กันเข้ามาไว้ด้วยกัน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ ในลักษณะที่เป็นองค์รวมสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

๒.๒.๔ ลักษณะของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ลักษณะของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการนั้นเป็นการเชื่อมโยงวิชาหรือ ศาสตร์ต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งมีลักษณะใกล้เคียงกับชีวิตจริงมากขึ้น โดยมี ลักษณะที่สามารถสรุปได้ดังนี้^{๒๓}

๑) การบูรณาการเชิงเนื้อหาสาระ เป็นการผสมผสานเชื่อมโยงเนื้อหาสาระ หรือองค์ความรู้ในลักษณะการหลอมรวมกันของหลายศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกัน โดยตั้งเป็นหน่วย (Unit) หรือหัวข้อเรื่อง (Theme) เนื้อหาสาระที่นำมาหลอมรวมกันจะมีลักษณะคล้ายกัน สัมพันธ์กันหรือ ต่อเนื่องกันแล้วเชื่อมโยงเป็นเรื่องเดียวกัน

๒) การบูรณาการเชิงวิธีการ เป็นการผสมผสานวิธีการสอนแบบต่าง ๆ เข้าใน การสอน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายวิธี เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้และฝึก ปฏิบัติอย่างสัมพันธ์กันให้มากที่สุด ดังนั้นในการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้สอนสามารถการบูรณา การเชิงวิธีการด้วยการใช้เทคนิคหรือวิธีการต่าง ๆ ได้หลายวิธีอาทิ การสนทนา การอภิปราย การใช้

^{๒๑} บุญเลี้ยง ทุมทอง, ทฤษฎีและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้, พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ: ทริป เพ็ล เอ็ดดูเคชั่น จำกัด, ๒๕๕๙.

^{๒๒} ทิตินา แคมณี, ศาสตร์การสอน, พิมพ์ครั้งที่ ๒๓, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๒.

^{๒๓} สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์, การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ, กรุงเทพฯ: บริษัท บุ๊ค พอยท์ จำกัด, ๒๕๕๖.

คำถาม การบรรยาย การค้นคว้าและการทำงานกลุ่ม การไปศึกษานอกห้องเรียน และการนำเสนอข้อมูลเป็นต้น

๓) การบูรณาการความรู้กับกระบวนการเรียนรู้ โดยออกแบบการเรียนรู้ให้มีการให้ความรู้และกระบวนการต่าง ๆ ไปพร้อม ๆ กัน เช่น กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการแก้ปัญหา และกระบวนการสร้างความคิดรวบยอด เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาวิธีการแสวงหาความรู้และการได้มาซึ่งองค์ความรู้ที่ต้องการด้วยตัวเอง ซึ่งกระบวนการเรียนรู้นั้นจะเป็นสิ่งที่ตกตะกอนติดตัวผู้เรียนตลอดไป

๔) การบูรณาการความรู้ ความคิด กับคุณธรรม โดยเน้นทั้งพุทธิพิสัยและจิตพิสัยเป็นการเรียนที่มีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมไปพร้อม ๆ กัน เพื่อที่มุ่งหวังให้นักเรียนเป็น “ผู้มีความรู้ คู่คุณธรรม” (สอนเนื้อหาสาระโดยใช้วิธีการต่าง ๆ และใช้เทคนิคการสอดแทรกคุณธรรมเข้าไปโดยผู้เรียนไม่รู้ตัว จนกระทั่งเกิดการซึมซับเป็นธรรมชาติ)

๕) การบูรณาการความรู้กับการปฏิบัติ เป็นการสอนที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง ควบคู่ไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเนื้อหาวิชาการ ซึ่งการสอนความรู้ที่เชื่อมโยงไปสู่การปฏิบัติทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ลึกซึ้ง ความรู้นั้นติดตัวไปยาวนานไม่ลืมง่าย

๖) การบูรณาการความรู้ในโรงเรียนกับชีวิตจริงของนักเรียน พยายามให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาและสามารถนำเนื้อหาในส่วนที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงของผู้เรียนไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ เพื่อให้นักเรียนได้เห็นคุณค่าและความหมายในสิ่งที่ตนเรียน อีกทั้งเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความต้องการในการเรียนรู้สิ่งอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น

๒.๒.๕ รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Models of Integration)

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการมีหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และความเหมาะสมของตัวผู้เรียนและสาระการเรียนรู้ มีผู้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการไว้หลายแนวคิด ซึ่งสามารถสรุปเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้เกณฑ์ในการจำแนก^{๒๔} ดังนี้

๑) จำแนกตามจำนวนผู้สอน แบ่งออกเป็น ๓ รูปแบบ ดังนี้

๑.๑) การบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว

๑.๒) การบูรณาการแบบคู่ขนาน

๑.๓) การบูรณาการแบบโครงการ

๒) จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น ๒ รูปแบบ ดังนี้

๒.๑) การบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้

๒.๒) การบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้

^{๒๔} กุติสร จิตรชญาณิช, การจัดการเรียนรู้, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๒.

๓) จำแนกตามประเภทของการบูรณาการ แบ่งออกเป็น ๒ รูปแบบ ดังนี้

๓.๑) การบูรณาการแบบสหวิทยาการ

๓.๒) การบูรณาการแบบพหุวิทยาการ

๒.๒.๖ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

รูปแบบของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น ๒ รูปแบบดังนี้

๑) การบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ (Interdisciplinary Integration) เป็นการนำเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในวิชาเดียวกันหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันมาเชื่อมโยงหรือสัมพันธ์กันภายใต้หัวเรื่อง (Theme) เดียวกันในการจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ความรู้และทักษะไปใช้ในชีวิตจริงเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย ตัวอย่างเช่น การบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยจะเป็นการเชื่อมโยงสาระการอ่าน การเขียน การฟัง การดู การพูด หลักการใช้ภาษาไทย โดยใช้วรรณคดีหรือวรรณกรรมเป็นแกนในการจัดหน่วยการเรียนรู้

๒) การบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ (Interdisciplinary Integration) เป็นการนำเนื้อหาสาระการเรียนรู้ตั้งแต่ ๒ กลุ่มสาระการเรียนรู้ขึ้นไปหรือระหว่างศาสตร์ มาเชื่อมโยงหรือสัมพันธ์เป็นเรื่องเดียวกัน เพื่อจัดการเรียนรู้ภายใต้หัวเรื่อง (Theme) เดียวกัน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและใกล้เคียงกับชีวิตจริง การบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้สามารถจัดได้ ๔ ลักษณะดังนี้^{๒๕}

๒.๑) การบูรณาการแบบสอดแทรก (Infusion) การเรียนรู้แบบนี้ผู้สอนจะนำเนื้อหาของวิชาต่าง ๆ มาสอดแทรกในรายวิชาของตนเอง โดยเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาต่างๆ ให้สอดคล้องกับหัวเรื่องกำหนดขึ้นมาเป็นการวางแผนการสอนและทำการสอนโดยผู้สอนเพียงคนเดียวลักษณะการสอนรูปแบบนี้เป็นการสอนบูรณาการแบบหลอมรวมโดยผู้สอนคนเดียวแต่บูรณาการความรู้และเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมองเห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นการสอนแบบ Student-Centered^{๒๖}

ตัวอย่างเช่น สอนเรื่องระบบนิเวศผู้สอนสามารถเชื่อมโยงสาระและกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่าง ๆ เช่น การอ่าน การเขียน การวาดภาพ การร้องเพลง การคิดวิเคราะห์ เป็นต้น ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะกระบวนการเรียนรู้ไปแสวงหาความจริงจากหัวข้อเรื่องที่กำหนดหรือเป็นการนำเอาเรื่องที่คุณสอนต้องการจะปลูกฝังให้แก่ผู้เรียนไปสอดแทรกไว้ในวิชาต่าง ๆ เช่น การนำจริยธรรมหรือระเบียบวินัยไปสอดแทรกไว้ในวิชาที่สอน เป็นต้น

^{๒๕} สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ, การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, กรุงเทพฯ: ที.พี.พรินท์, ๒๕๔๕.

^{๒๖} สุคนธ์ สิ้นธพานนท์, การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่ เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑, กรุงเทพฯ: ๙๑๑๙ เทคนิควินด์, ๒๕๕๘.

ข้อดี ๑. ผู้สอนคนเดียวบริหารทั้งเนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนรู้และเวลาที่ใช้
โดยสะดวก

๒. ไม่มีผลกระทบกับผู้สอนผู้อื่นและการจัดตารางสอน

ข้อจำกัด ๑. ผู้สอนคนเดียวอาจไม่มีความชำนาญในเนื้อหาวิชาบางเรื่อง

๒. เนื้อหาวิชาและกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดอาจซ้ำซ้อนกับของวิชาอื่น

๓. ผู้เรียนจะมีภาระงานมากเพราะทุกรายวิชาจะต้องมอบหมายงานให้

๒.๒) การบูรณาการแบบคู่ขนาน (Parallel) การเรียนรู้แบบนี้ผู้สอนตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปต่างคนต่างสอนวิชาของตนเองแต่จะมาวางแผนตัดสินใจร่วมกันว่าจะจัดการเรียนรู้ และ จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมุ่งสอนในหัวเรื่อง (Theme) ความคิดรวบยอด (Concept) และปัญหา (Problem) เดียวกันในส่วนหนึ่งเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การกำหนดชิ้นงาน การวัดและ ประเมินผลตามลักษณะวิชาของตน

ตัวอย่างเช่น ผู้สอนคนหนึ่งสอนวิทยาศาสตร์ เรื่อง เงาม ผู้สอนคนหนึ่งอาจสอน คณิตศาสตร์ เรื่อง วัฏธระยะทาง โดยการวัดเงา คัดคำนวณในเรื่องเงาในช่วงเวลาต่าง ๆ หรืออีกคนหนึ่ง อาจให้เรียนรู้ศิลปะเรื่องเทคนิคการวาดรูปที่มีเงา

ข้อดี ๑. ผู้สอนแต่ละคนยังคงบริหารทั้งเนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนรู้เวลา
โดยสะดวก

๒. ไม่มีผลกระทบกับผู้สอนผู้อื่นและการจัดตารางสอน

๓. เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนรู้ลดการซ้ำซ้อนลงช่วยให้เกิดการทำงานร่วมกัน

ข้อจำกัด ๑. ผู้สอนยังคงต้องรับภาระเนื้อหาวิชาที่ไม่ชำนาญ

๒. ผู้เรียนยังมีภาระงานมากเพราะทุกรายวิชาจะต้องมอบหมายงานให้

๒.๓) การบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Multidiscipline) การเรียนรู้แบบนี้ คล้ายกับแบบคู่ขนาน ผู้สอนตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปต่างคนต่างสอนวิชาของตน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ ตนเองเป็นส่วนใหญ่ ผู้สอนมาวางแผนการสอนร่วมกัน สอนหัวเรื่อง (Theme) ความคิดรวบยอด (Concept) และปัญหา (Problem) เดียวกัน กำหนดโครงงานให้ผู้เรียนปฏิบัติร่วมกันเพียงโครงการ เดียว ประเมินความสำเร็จของผู้เรียนจากโครงงานเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของตน การวัดและ ประเมินผลตามลักษณะวิชาของตน

ตัวอย่างที่ ๑ เรื่องวันสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ผู้สอนภาษาไทยจัดให้ผู้เรียนรู้ภาษา คำศัพท์ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผู้สอนวิทยาศาสตร์จัดกิจกรรมค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผู้สอนสังคม ให้ผู้เรียนค้นคว้าหรือทำกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และครูผู้สอนสุขศึกษาอาจจัดให้ทำกิจกรรม เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ

ตัวอย่างที่ ๒ สอนเรื่องการอนุรักษ์ พลังงานและสิ่งแวดล้อม โดยตั้งหัวเรื่องขึ้นมาใหม่ (Theme) แล้วนำวิชาต่าง ๆ มาจัดสอนรวมกัน วิชาที่นำมาสอนรวมเป็นวิชาที่ผู้สอนแต่ละคนสอนและมีลักษณะเนื้อหาที่จะให้ความรู้เรื่องการอนุรักษ์พลังงานในด้านต่าง ๆ เช่น เรื่องก๊าซหุงต้ม วิชาที่ควรนำมาสอนรวมกัน ได้แก่ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศิลปศาสตร์ คหกรรมศาสตร์ ภาษาไทย เป็นต้น ซึ่งแต่ละวิชามีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับหัวเรื่องที่ตั้งขึ้น^{๒๗}

- วิทยาศาสตร์ คุณสมบัติของก๊าซหุงต้ม กระบวนการในการผลิต
- สังคมศึกษา แหล่งก๊าซหุงต้ม ภูมิประเทศ
- คหกรรมศาสตร์ ประโยชน์ของก๊าซหุงต้ม วิธีใช้ให้ปลอดภัยและประหยัด
- ศิลปศาสตร์ การออกแบบเตาที่ประหยัดก๊าซและปลอดภัย
- ภาษาไทย เขียนคำแนะนำในการใช้เตาแก๊สให้ปลอดภัยและประหยัด

ข้อดี ๑. สนับสนุนการทำงานร่วมกันของทั้งผู้สอนและผู้เรียนลดความซ้ำซ้อนของกิจกรรม

๒. ผู้สอนทุกคนและผู้เรียนมีเป้าหมายร่วมกันที่ชัดเจน
๓. ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการนำความรู้ไปใช้กับงานอาชีพจริง

ข้อจำกัด ๑. มีผลกระทบต่อการจัดตารางสอนและการจัดแผนการเรียน

๒.๔) การบูรณาการแบบข้ามวิชา (Trans disciplinary) หรือแบบการสอนเป็นทีมการเรียนรู้แบบนี้ผู้สอนในรายวิชาต่างๆ จะมาร่วมกันสอนเป็นคณะร่วมกันวางแผนกำหนดหัวเรื่อง ความคิดรวบยอดและปัญหาเดียวกันจัดทำแผนการสอนร่วมกัน รวมชั่วโมงที่เคยแยกสอนมาไว้ด้วยกันสอนผู้เรียนกลุ่มเดียวกัน มอบหมายงานโครงการให้ผู้เรียนร่วมกัน รวมทั้งกำหนดเกณฑ์ ประเมินผลงานของผู้เรียนด้วยกันสอนเป็นทีม เรียนเป็นทีม ผู้เรียนนำความรู้และทักษะจากวิชาต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาหรือทำโครงการ

ตัวอย่างเช่น - กิจกรรมเข้าค่ายภาษาอังกฤษ กิจกรรมเข้าค่ายวิทยาศาสตร์

- กรณีในรายวิชาหนึ่งกำหนดโครงการให้ผู้เรียนแสดงละครเทิดพระเกียรติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ก็จะให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าพระราชประวัติของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ผู้สอนภาษาไทยก็จะให้นักเรียนเขียนบทละคร ผู้สอนศิลปะก็จะสอนให้นักเรียนจัดทำฉาก ผู้สอนดนตรี-นาฏศิลป์ ก็จะสอนเรื่องการใช้ดนตรีหรือทำรำประกอบเรื่อง/ฉาก เป็นต้น

ข้อดี ๑. สนับสนุนการทำงานร่วมกันของทั้งผู้สอนและผู้เรียน ลดความซ้ำซ้อนของกิจกรรม

๒. ผู้สอนทุกคนและผู้เรียนมีเป้าหมายร่วมกันที่ชัดเจน

^{๒๗} อ้างแล้ว, หน้า ๑๙.

๓. ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการนำความรู้ไปใช้กับงานอาชีพจริง

ข้อจำกัด ๑. มีผลกระทบต่อการจัดตารางสอนและการจัดแผนการเรียน

๒. ผู้สอนต้องควบคุมการเรียนรู้ให้ทันตามกำหนด

ตัวอย่างเช่น ผู้สอนต้องการสอนเรื่อง “การอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม” โดยการนำไปสอดแทรกในวิชาภาษาไทย ซึ่งเป็นแกนหลักโดยแทรกอยู่ในทักษะทางภาษาทั้ง ๔ ทักษะ^{๒๘} ได้แก่

ทักษะการฟัง : ฟังเรื่องเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม

ทักษะการพูด : ฝึกพูดเล่าเรื่องการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม

ทักษะการอ่าน : อ่านบทความเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม

ทักษะการเขียน : แต่งเรียงความเรื่องการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม

การบูรณาการกิจกรรมสะเต็มศึกษาในชั้นเรียนจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะเสริมสร้างผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้จากการแก้ปัญหา การออกแบบและวางแผนวิธีการแก้ปัญหา รวมไปถึงการตัดสินใจเลือกและทดสอบวิธีการแก้ปัญหานั้น ๆ สะเต็มศึกษา (Science Technology Engineering and Mathematics Education : STEM Education) คือ แนวทางการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถบูรณาการความรู้ทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีกระบวนการทางวิศวกรรม และคณิตศาสตร์ ไปใช้ในการเชื่อมโยงและแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของผู้เรียนรวมถึงการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ แนวทางการเรียนรู้แบบบูรณาการความรู้อีกหนึ่งรูปแบบที่กำลังกล่าวถึงในวันนี้คือ STEAM ถูกพัฒนาขึ้นจากแนวคิดในการจัดการศึกษาแบบสะเต็มและกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) ซึ่งเป็นกระบวนการคิดที่ใช้การทำความเข้าใจในปัญหาต่าง ๆ โดยยึดเอาผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นำเอาความคิดสร้างสรรค์และมุมมองต่าง ๆ มาสร้างไอเดียหรือแนวทางในการแก้ไขปัญหา นำมาทดสอบและพัฒนาเพื่อให้ได้แนวทางหรือนวัตกรรมที่ตอบโจทย์กับสถานการณ์นั้น ๆ โดยกระบวนการที่จะให้ผู้เรียนได้นำไปใช้ในการเรียนรู้ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ คือ กระบวนการ STEAM Design Process

กระบวนการ STEAM Design Process มีทั้งหมด ๕ ขั้นตอน^{๒๙} ดังนี้

Ask การตั้งคำถาม การทำความเข้าใจบริบทของปัญหาหรือความท้าทาย โดยอาศัยประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ การรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต การค้นคว้าเพื่อศึกษาข้อเท็จจริง และการสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อรวบรวมข้อมูลซึ่งจะถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์ถึงสาเหตุ และผลกระทบของปัญหา

^{๒๘} บุรชัย ศิริมหานคร, “การเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง”, วารสารวิชาการ, ๖(๒) : ๑๒-๑๙; กุมภาพันธ์, ๒๕๕๖.

^{๒๙} อ้างแล้ว, หน้า๑๘.

Imagine จินตนาการ การระดมแนวคิด และไอเดียเพื่อการออกแบบหรือกำหนดรูปแบบ และวิธีที่จะใช้ในการแก้ไขปัญหา พร้อมทั้งวิเคราะห์เพื่อประเมินความเป็นไปได้และผลที่จะเกิดขึ้นจากนำไอเดียดังกล่าวมาใช้ในการแก้ไขปัญหา

Plan วางแผนการทำงาน การกำหนดเป้าหมาย องค์กรประกอบ และลำดับขั้นตอนของการสร้างชิ้นงานหรือรายละเอียดของวิธีการอย่างชัดเจนโดยคำนึงถึงทรัพยากรเครื่องมือ ระยะเวลาที่ต้องใช้ในการดำเนินการ ข้อจำกัด และเงื่อนไขอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

Create ลงมือปฏิบัติ การลงมือทำเพื่อสร้างสรรค์งานในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งจะถูกนำไปใช้ในการแก้ไขหรือเพื่อนำเสนอความคิดในการแก้ไขปัญหา ตัวอย่างเช่น การสร้างแบบจำลอง สารคดี หนังสือ แผนพับ โปสเตอร์ชิ้นงาน ต้นแบบ หรือสื่อดิจิทัล ตามแผนที่ได้วางไว้

Reflect & Redesign การสะท้อนความคิด การนำผลจากการใช้งานมาคิดทบทวนและไตร่ตรองเพื่อสะท้อนถึงสิ่งที่ได้ทำมา ปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน การรับฟังข้อติชมหรือข้อเสนอแนะจากผู้อื่น เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาชิ้นงานหรือวิธีการให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

๒.๓ แนวคิดการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

การพัฒนาสังคมในทางพระพุทธศาสนา มีเป้าหมายสำคัญคือการทำให้บุคคลมีความเห็นถูกต้องเป็นเบื้องต้นเสียก่อน โดยความเห็นถูกต้องจะเกิดขึ้นกับบุคคลแต่ละคนได้นั้น จักต้องพัฒนาจิตใจของบุคคลนั้นๆ เสียก่อน เมื่อบุคคลได้รับการพัฒนาจนกระทั่งมีมุมมองต่อชีวิตและสังคมถูกต้องตามเป็นจริงแล้ว บุคคลนั้นก็จะมีแสดงออกทางกายกรรม วาจากรรม ที่ไม่เป็นปัญหาต่อสังคม แต่กลับกลายเป็นพลังให้กับสังคมนั้น กรอบแนวคิดตามกระบวนการนี้จักเกิดขึ้นภายหลังจากที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้วสั่งสอนบุคคลผู้แสวงหาทางพ้นทุกข์มีปัญจวัคคีย์และกลุ่มสหายของพระยสกุลบุดธ ๕๔ คนเป็นต้น ได้เข้ามาอุปสมบทในพระพุทธศาสนาแล้วจากนั้นพระพุทธเจ้าจึงได้ส่งพระสงฆ์สาวกผู้ผ่านการพัฒนาจิตใจจนเป็นเวไนยบุคคลแล้ว ทั้ง ๖๐ รูปเหล่านั้น ไปประกาศพระศาสนา หรือไปพัฒนาสังคม

๒.๓.๑. ความหมายตามนัยพระพุทธศาสนา

“การพัฒนาสังคม” โดยรูปศัพท์มีคำสำคัญอยู่ ๒ คำ คือคำว่า “การพัฒนา” กับคำว่า “สังคม” โดยคำว่าสังคม ในความหมายตามนัยพระพุทธศาสนานั้นจะชี้ให้เห็นความแตกต่างและความสำคัญในพระพุทธศาสนา ซึ่งในบทความนี้จะขออนุญาตความหมาย ๒ นัย คือ การนิยามความหมายตามนัยทั่วไปกับการนิยามความหมายตามนัยพระพุทธศาสนา ดังนี้

๑) การนิยามความหมายตามนัยทั่วไป

กรอบแนวคิดของการพัฒนาในที่นี้หมายถึงการพัฒนาบุคคลแต่ละคนในสังคมนั้น ๆ เพราะคำว่า “สังคม” เป็นคำนามธรรมไม่มีตัวตน ในพจนานุกรมได้ให้ความหมายสังคหมายถึง คนจำนวนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันตามระเบียบ กฎเกณฑ์โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ

ร่วมกัน เช่น สังคมชนบท ฯลฯ^{๓๐} อีกความเห็นหนึ่งคำว่า “สังคม” มีนัยหมายถึงการที่บุคคลหลาย ๆ คนมาอยู่ร่วมกัน ณ ที่ใดที่หนึ่ง ซึ่งภาวะที่เกิดขึ้นตั้งแต่มีมนุษย์ขึ้นมา”การมาอยู่ร่วมกันจนเกิดเป็นสังคมนั้น มีความต้องการพื้นฐาน (Basic needs) ที่จำเป็นหลายอย่างโดยมีเหตุผลผลสำคัญ เช่น ความต้องการเรื่องปัจจัยสี่ความมีวัฒนธรรมความรู้สึกร่วมกันเป็นพวกเดียวกันความต้องการความปลอดภัย

๒) การนิยามความหมายตามนัยพระพุทธศาสนา

คำว่า “บุคคล” ในทางพระพุทธศาสนา หมายถึง บุคคลแต่ละคนจะมีองค์ประกอบกันขึ้นจากขั้น ๕ โดยมีการแสดงออกที่เรียกว่าการกระทำกรรม ๓ ช่องทาง คือ กายวาจา และจิตใจจากองค์ประกอบของบุคคลแต่ละคนที่เป็นขั้น ๕ ดังกล่าว สามารถตีความได้ว่าบุคคลแต่ละคนมีความเป็นสังคมย่อยสังคมหนึ่งอยู่แล้วโดยธรรมชาติ ซึ่งหากส่วนประกอบทั้ง ๓ ส่วนของแต่ละบุคคล มีความสัมพันธ์สอดคล้องกันและกันเรียกสภาวะนั้นว่า “ปกติ” ซึ่งในพระพุทธศาสนา เรียกว่า “ศีล” แต่ถ้าหากในเวลาใดกายกั๊ววาจาไม่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกันและหรือกายกั๊ววาจา ไม่สัมพันธ์สอดคล้องกับจิตใจหรือส่วนใดส่วนหนึ่งไม่สัมพันธ์สอดคล้องกับส่วนที่เหลือ เช่น วาจาพูดไปอย่างหนึ่งส่วนกายกระทำไปอีกอย่างหนึ่ง เป็นต้น จะเรียกสภาวะนั้นว่า “ผิดปกติ” ซึ่งในพระพุทธศาสนาเรียกว่า “ทุศีล” ส่วนจิตใจนั้น ถ้าเวลาใดมีความเป็นปกติในพระพุทธศาสนาจะเรียกสภาวะปกติของจิตนั้นว่าจิตมีสมาธิ แต่ถ้าหากจิตผิดปกติไป เช่น จิตฟุ้งซ่าน เป็นต้น จะเรียกสภาวะนั้นว่าจิตไม่เป็นสมาธิโดยถ้าจิตเป็นสมาธิก็จะมีพลังจิตที่มีพลังจะส่งผลให้เกิดสติที่เข้มแข็ง จิตก็จะสามารถกำหนดรู้เห็นสรรพสิ่งตามความเป็นจริงได้เรียกสภาวะนั้นว่า ปัญญา หรือเรียกว่า มีความเห็นถูกต้อง (สัมมาทิฐิ) ซึ่งเป็นเบื้องต้นของมรรคมงคล ๘ ข้อที่ ๑ นั่นเอง โดยธรรมชาติของปัญญาจะปราศจากโมหะ คือ ความหลงซึ่งความหลงเป็นอวิชชา ไม่รู้เห็นสรรพสิ่งตามเป็นจริง ซึ่งในพระพุทธศาสนาเรียกว่า ความเห็นผิด (มิจฉาทิฐิ) เป็นสาเหตุของการนำมาซึ่งความเห็นแก่ตัวอันเป็นต้นทางของปัญหาของชีวิตและสังคมนั้นเอง

การพัฒนาสังคมตามนัยพระพุทธศาสนา จึงหมายถึง การพัฒนาบุคคลแต่ละคน ซึ่งบุคคลจะประกอบด้วยกาย วาจา (รูปธรรม) และจิตใจ (นามธรรม) โดยจิตใจมีอิทธิพลเหนือกาย วาจา นั้นหมายความว่าเมื่อจะพัฒนาบุคคลนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จักต้องเริ่มต้นที่การพัฒนาจิตใจเพราะว่า “ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้าสำเร็จแล้วด้วยใจ” กล่าวคือเมื่อจิตใจของบุคคลแต่ละคนในสังคมนั้น ๆ ได้รับการพัฒนาด้วยการยกระดับจิตใจจากปุถุชนมาสู่กัลยาณชนได้แล้ว เท่ากับว่าสังคมนั้น ๆ จักได้รับการพัฒนาไปโดยปริยาย ดังนั้นการพัฒนาสังคมจึงหมายถึงการพัฒนาจิตใจของบุคคลแต่ละคนด้วยการยกระดับจิตใจจากความเห็นผิดให้เป็นความเห็นถูกต้องนั่นเอง^{๓๑}

๒.๓.๒. หลักธรรมพระพุทธศาสนากับการพัฒนาสังคม

^{๓๐} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔, พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพมหานคร:ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖.

^{๓๑} สุพิทวง ธรรมพันทา, มนุษย์กับสังคม, กรุงเทพมหานคร: ดีดีบุคส์ไตร์, ๒๕๔๐.

การมองเวไนยบุคคลให้เป็นผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นของการพัฒนานั้น เพื่อจะประเมินผลว่าผู้เข้าสู่กระบวนการพัฒนาเป็นผู้ได้บรรลุผลตามพุทธประสงค์แล้วหรือไม่มีความยั่งยืนหรือไม่อย่างนั้นจึงต้องอาศัยคุณธรรมที่พระพุทธเจ้าทั้งหลายได้ตรัสไว้แล้วเป็นเครื่องชี้วัดการพัฒนา ซึ่งคุณธรรมเหล่านั้นได้ใช้เป็นแม่บทในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจนถึงปัจจุบัน เรียกว่า โอวาทปาติโมกข์มีเนื้อความที่เป็นพุทธอุดมการณ์ ๔ พุทธหลักการ ๓ และเป็นพุทธวิธีการ ๖ ตามลำดับ^{๓๒}

การพัฒนาสังคมผ่านการพัฒนาเวไนยบุคคลนั้นได้บรรลุตามพุทธประสงค์หรือไม่ั้นภายหลังจากการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าแล้ว เมื่อเวลาล่วงไปถึงวันอาสาฬหบูชา (คือนับจากวันเพ็ญเดือน ๘ ในปีเดียวกับที่ตรัสรู้จนถึงวันเพ็ญเดือน ๓ ของปีถัดมา) มีพระภิกษุที่เป็นพระสาวกขณะนั้นกว่า ๑,๓๐๐ รูปแล้ว พระสาวกเหล่านั้นพระพุทธองค์ได้ทรงส่งออกไปพัฒนาสังคมโดยไปยังเมืองต่าง ๆ ส่วนพระองค์ประทับอยู่ ณ วัดเวฬุวัน หรือวัดป่าไผ่กรุงราชคฤห์แคว้นมคธที่พระเจ้าพิมพิสารมอบถวายแก่สงฆ์ให้เป็นวัดแห่งแรกในพระพุทธศาสนา ในวันเพ็ญเดือน ๓ ซึ่งห่างจากวันที่ตรัสรู้ ๙ เดือน พระสาวกเหล่านั้นเดินทางมาเฝ้าพระพุทธเจ้า ณ วัดเวฬุวัน จึงกำหนดเรียกวันนี้ว่าวันจาตุรงคสันนิบาต โดยใจความในโอวาทปาติโมกข์ที่ทรงแสดงดังที่ยกมาอ้างแล้วข้างบนนั้นเป็นการประกาศ “คุณธรรมสำคัญ” ที่ถือเป็นเครื่องชี้วัดคุณสมบัติของบุคคลที่พัฒนาแล้ว โดยเป็นกระบวนการพัฒนาที่สืบเนื่องถึงกันเริ่มต้นจากการพัฒนาจากภายในของบุคคลคือการพัฒนาจิตแล้วให้จิตใจกำกับการแสดงออกทางกายและวาจาและจากนั้นจึงกำหนดการบริหารตนเองเมื่อต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นและสังคมวงกว้างออกไป เรียกว่าเกณฑ์ ๓ ระดับคือ พุทธอุดมการณ์ ๔ พุทธหลักการ ๓ และพุทธวิธีการ ๖ ซึ่งสาระสำคัญของเกณฑ์แต่ละระดับมีรายละเอียด ดังนี้

๑. คุณธรรมที่เป็นพุทธอุดมการณ์ ๔ ประการจากพุทธพจน์ในคาถาที่ ๑ พระพุทธองค์ตรัสถึงพุทธอุดมการณ์หมายถึงการกระทำที่สูงส่งของพระภิกษุสามเณรในพระพุทธศาสนามีลักษณะแตกต่างจากศาสนาอื่น ๔ ประการคือ ๑) ความอดทนคือความอดกลั้นเป็นตบะอย่างยิ่ง ๒) พระพุทธเจ้าทั้งหลายตรัสว่า นิพพานเป็นบรมธรรม ๓) ผู้ทำร้ายผู้อื่นไม่ถือว่าเป็นบรรพชิตและ ๔) ผู้เบียดเบียนผู้อื่นไม่ถือว่าเป็นสมณะซึ่งคุณธรรมแต่ละข้ออธิบายความได้ตามลำดับดังนี้

๑) ขันติคือความอดกลั้นเป็นตบะอย่างยิ่ง โดยพุทธอุดมการณ์ข้อนี้ทรงชี้ให้เห็นว่าความอดทน อดกลั้น เป็นคุณธรรมสูงส่งที่บุคคลเมื่อดำรงตนอยู่ในสังคมต้องใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเพื่อให้ก้าวข้ามปัญหาและอุปสรรคนานัปการของชีวิตที่กำลังดำเนินไปแต่ละมหายใจจนกว่าชีวิตจะถึงเป้าหมายชีวิตคือความพ้นทุกข์ หากไม่มีคุณธรรมข้อความอดทนคืออดกลั้นนี้แล้วเชื่อว่าได้ละเลยต่อเหตุที่จักทำให้บรรลุเป้าหมายไปเสียจึงต้องเชื่อมั่นในความอดทนอดกลั้นนี้ว่าเป็นคุณธรรมที่จะพัฒนาตนและช่วยให้ตนอยู่ในสังคมเพื่อที่จะร่วมมือกับบุคคลอื่นๆ ในสังคมจนกลายเป็นพลังในการพัฒนาสังคมและร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นให้สำเร็จได้

^{๓๒} พระครูปริยัติธรรมวงศ์, การพัฒนาสังคมตามหลักพระพุทธศาสนา, สารนิพนธ์พุทธศาสตรบัณฑิต, ๒๕๖๓.

๒) พระพุทธเจ้าทั้งหลายตรัสว่า นิพพานเป็นบรมธรรม โดยพุทธอุตมการณ์ข้อนี้ทรงชี้ให้เห็นว่า ความดับเย็น หรือความสงบระงับของกิเลส ตัณหา เป็นสุขอย่างยิ่ง เป้าหมายหลักของผู้ออกบวช (หรือการอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่นในสังคม) มิใช่สิ่งอื่นแต่เพื่อความสงบเย็น ผู้เป็นเวไนยบุคคลต้องเชื่อมั่นว่าความสุขอย่างอื่น (ที่ใครๆ ก็ล้วนแสวงหากันนั้น) ยิ่งกว่าความสุขที่เกิดจากความเข้าไปสงบระงับของอกุศลมูลทั้ง ๓ คือความโลภ (โลภะ) ความโกรธ (โทสะ) ความหลง (โมหะ) ไม่มีโดยเมื่อเวไนยบุคคลเชื่อมั่นอย่างนี้แล้วดำเนินชีวิตของตนไปสู่ภาวะความสงบระงับของอกุศลมูลทั้ง ๓ นั้นได้จึงเป็นบุคคลที่ชื่อว่าได้รับการพัฒนาแล้ว และสังคมใดก็ตามที่มีบุคคลผู้ไม่เห็นแก่ตัวแต่เห็นแก่ส่วนรวม หรือเรียกว่าบุคคลผู้ที่ได้รับการพัฒนาแล้วดังกล่าว สังคมนั้นจึงได้ชื่อว่าเป็นสังคมที่พัฒนาแล้ว

๓) ผู้ทำร้ายคนอื่นไม่ชื่อว่าเป็นบรรพชิต โดยพุทธอุตมการณ์ข้อนี้ทรงชี้ให้เห็นว่าบรรพชิตในพระพุทธศาสนา หมายถึงผู้ถือการบรรพชาและอุปสมบทแล้วรวมถึงผู้ที่สมทานตนเองเป็นอุบาสกอุบาสิกาเป็นพุทธศาสนิกชนด้วย ไม่เพียงทำผู้อื่นให้ลำบากด้วยการทำความทุกข์ทางกาย หรือทุกข์ทางใจให้กับผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นกรณีใดๆ ทั้งสิ้น ซึ่งผู้เป็นเวไนยบุคคลต้องเชื่อมั่นว่าการทำร้ายทำลายตนและคนอื่นด้วยกาย ด้วยวาจา อยู่ย่น เวไนยบุคคลผู้นั้นก็ไม่ได้ชื่อว่าเป็นผู้มีจิตใจที่พัฒนาแล้ว และในระดับสังคมก็จะยังไม่ได้ชื่อว่าเป็นสังคมที่พัฒนาแล้วเช่นกัน

๔) ผู้เบียดเบียนคนอื่น ไม่ชื่อว่าเป็นสมณะ โดยพุทธอุตมการณ์ข้อนี้ทรงชี้ให้เห็นว่าสมณะคือผู้ต้องการความสงบ หมายถึงพระภิกษุสามเณรในพระพุทธศาสนาไม่พึงไปเบียดเบียนทายกคือการไม่ไปเอ่ยปากขอปัจจัยเครื่องอาศัยอย่างฟุ่มเฟือยจนทำให้ทายกทายิกาเดือดร้อนด้วยอาการอย่างใดอย่างหนึ่ง รวมถึงอุบาสก อุบาสิกา พุทธศาสนิกชนทุกคนไม่พึงเบียดเบียนตนเองและผู้อื่นซึ่งผู้พัฒนาตนเองแล้วต้องเชื่อมั่นว่าการไม่เบียดเบียนกันและกัน มีการทำร้ายทำลายกันด้วยกาย มีการลักทรัพย์เป็นต้น การไม่เบียดเบียนกันด้วยวาจา มีการพูดเท็จ พูดส่อเสียดเป็นต้น และการไม่เบียดเบียนกันด้วยจิตใจ มีการอิจฉา ริษยา คิดประทุษร้ายคนอื่น เป็นต้น นั้นเป็นเกณฑ์ที่จะเรียกบุคคลนั้นได้ว่าเป็นผู้มีความสงบ และเรียกสังคมนั้นได้ว่าเป็นสังคมที่สงบสันติสุขอย่างแท้จริง

จะเห็นว่ากระบวนการพัฒนาบุคคลในสังคมของพุทธอุตมการณ์ทั้ง ๔ หากเทียบเคียงกับร่างกายของบุคคลแล้ว จะเทียบได้กับสติปัญญาที่แสดงให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ (vision) กรอบแนวคิด (mindset) ที่เป็นส่วนจิตใจหรือเป็นมันสมองของบุคคลและสังคม ซึ่งหากส่วนที่เป็นจิตใจได้รับการพัฒนาให้มีความเห็นถูกต้องโดยมีความไม่เห็นแก่ตัวได้แล้ว จะมีความเป็นเหตุเป็นผลที่อิงอาศัยกัน สนับสนุนกันและกันให้เกิดขึ้นตามลำดับ โดยเริ่มจากเมื่อมีความอดทนเป็นเหตุก็จะมี ความดับเย็นเป็นผล เมื่อมีความดับเย็นไม่วุ่นวายเป็นเหตุแล้วก็จะไม่เข้าไปทำลายทำร้ายคนอื่นเป็นผล เมื่อไม่มีการทำลายทำร้ายกันเป็นเหตุแล้วก็จะไม่มีการเบียดเบียนกันและกันทั้งทางกาย วาจา ใจ เป็นผล หรืออาจจะพิจารณาแบบปฏิโลมก็ได้ว่าเมื่อไม่มีการเบียดเบียนกันและกันทางกาย วาจา ใจเป็นผล แล้วก็แสดงว่าไม่มีการทำร้ายทำลายกันเป็นต้นเหตุ เมื่อมีความสงบเย็นปรากฏให้เห็นเป็นผลแล้ว ก็แสดงว่าบุคคลผู้นั้นหรือสังคมนั้น ๆ มีแต่ความอดกลั้นอดทนต่อกันและกันเป็นเหตุ เมื่อบุคคลมีความ

อดทนอดกลั้นต่อเป็นผลจึงทำให้บุคคลมีจิตใจที่พัฒนาแล้วและหรือสังคมก็ได้รับการพัฒนาไปด้วยสืบเนื่องเพราะได้ปฏิบัติธรรมข้อคุณธรรมที่เป็นพุทธอุดมการณ์

๒. คุณธรรมที่เป็นพุทธหลักการ ๓ ประการ

พระพุทธเจ้าตรัสคุณธรรมที่ใช้เป็นเกณฑ์พัฒนาสังคมผ่านการพัฒนาบุคคล เพื่อเป็นเครื่องชี้วัดว่าบุคคลผู้ได้รับการพัฒนาแล้วจะมีความยั่งยืนหรือไม่นั้นต้องอาศัยการประเมินผลบุคคลผู้นั้นผ่านการใช้พุทธหลักการ ๓ เป็นเกณฑ์ชี้วัดในการปฏิบัติของบุคคล ซึ่งพุทธหลักการนี้กล่าวกันว่าเป็นการสรุปรวบยอดหลักพุทธธรรมเพื่อให้พุทธบริษัทเข้าถึงจุดมุ่งหมายของพระพุทธศาสนาได้ เรียกว่า เป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา ๓ ประการ คือ ๑) การไม่ทำความชั่วทั้งปวง ๒) การบำเพ็ญแต่ความดีและ ๓) การทำจิตของตนให้ผ่องใส ซึ่งคุณธรรมแต่ละข้ออธิบายความได้ตามลำดับ^{๓๓} ดังนี้

๑) การไม่ทำความชั่วทั้งปวง หมายถึง การไม่ประพฤติดิในทุจริตธรรม ๓ อย่าง ได้แก่กายทุจริตวจีทุจริตและมโนทุจริตแต่ควรประพฤตีสุจริตธรรม ๓ อย่างแทน ได้แก่กายสุจริตวจีสุจริตและมโนสุจริต ความหมายโดยรวมของการไม่ทำบาปทั้งหมด คือผู้เป็นเวไนยบุคคลต้องเว้นจากการประพฤติทุจริตธรรมทั้งปวง ประพฤติแต่สุจริตธรรมเท่านั้น หมายความว่าที่เรียกว่าดำเนินชีวิตตามกุศลกรรมบถ ๑๐ ประการ ดังนี้

๑.๑) ประพฤติกายสุจริตคือไม่ทำบาปด้วยกายกรรม ๓ ข้อได้แก่ ๑) ไม่ฆ่าสัตว์ ๒) ไม่ลักทรัพย์และ ๓) ไม่ประพฤติดิในกาม

๑.๒) ประพฤติวจีสุจริตคือการไม่ทำบาปด้วยวาจา ๔ อย่าง ได้แก่ ๔) การไม่พูดเท็จคือพูดโกหก ๕) การไม่พูดคำหยาบ ๖) การไม่พูดส่อเสียดคือพูดแทงใจคนให้เจ็บช้ำน้ำใจ และ๗) การไม่พูดเพ้อเจ้อคือพูดที่เล่นที่จริงพูดไร้สาระ

๑.๓) ประพฤติมโนสุจริตคือการไม่ทำบาปด้วยใจที่เป็นมโนกรรม ๓ อย่างได้แก่ ๘) การไม่คิดพยาบาทคิดปองร้ายใคร ๙) การไม่คิดโลภอยากได้ของ ๆ และ ๑๐) การไม่มีความเห็นผิดจากทำนองครองธรรม ซึ่งเมื่อผู้เป็นเวไนยบุคคลมีปกติเว้นจากการประพฤติทุจริตธรรมได้ และเจริญแต่การประพฤตีสุจริตธรรมแล้วไซ้ชื่อว่ายังเป็นผู้สามารถมีวิถีชีวิตที่ดำเนินตนให้เป็นไปในครรลองของพุทธอุดมการณ์ ๔ ได้

๒) การทำกุศลให้ถึงพร้อม หมายถึง การรู้ในการดำริชอบหรือการมีความคิดเห็นที่ถูกต้องซึ่งคำว่าถูกต้องในที่นี้หมายถึงทำให้เกิดอกุศลมูล หรือไม่ให้อกุศลมูลเข้าไปเจืออยู่ในจิตจนจิตเศร้าหมอง ไม่ผ่องใส พระพุทธเจ้าจึงตรัสให้พุทธบริษัทดำริออกจากอกุศลเพราะเป็นสาเหตุให้จิตมีกิเลสมูล หรืออกุศลมูล คือโลภะ โทสะ โมหะ ครอบงำจิตอยู่ซึ่งอกุศล ๓ ประการ ได้แก่

๒.๑) ดำริในการออกจากกาม โดยความหมายของคำว่า กาม ได้แก่ อารมณ์หรือความรู้สึกยินดีในร้ายที่มีต่อการรับรู้ในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส และอัมมารมณ์ที่ชวนให้รัก ชักนำไปเกิดความใคร่ พาใจให้ไหลหลง เมื่อเกิดยินดีในร้ายต่อการรับรู้ขึ้นแล้ว จึงเรียกว่าเกิดกิเลสกาม

^{๓๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๘.

๒.๒) ดำริในการไม่มุ่งร้าย คำว่า ดำริในการไม่มุ่งร้าย ได้แก่อาการที่คิดเห็นอยู่ในใจที่ขอบมองคนในแง่ร้ายอยู่เสมอ ๆ ด้วยการคิดว่าร้าย ใส่ร้ายคนอื่นที่เกิดขึ้นอยู่ในใจ

๒.๓) ดำริในการไม่เบียดเบียน คำว่าดำริในการไม่เบียดเบียน ได้แก่อาการที่คิดเห็นในทางพยายามป้องกันคนอื่นอยู่เสมอๆ จึงเป็นที่มาแห่งการเบียดเบียนทำร้ายได้

การทำกุศลให้ถึงพร้อม ท่านมีกุศโลบายผ่านการภาวนาในใจเสมอ เช่น “อย่ายินดียินร้าย...อย่าว่าร้ายใคร...อย่าคิดร้ายใคร...” เป็นต้น เมื่อเวไนยบุคคลได้ทอ้งบ่นภาวนาไว้เสมอๆ ในชีวิตประจำวันจะทำให้เกิดสติระลึกรู้ไม่ให้บาปและอกุศลจิตเกิดขึ้น จิตเวไนยบุคคลก็จะเกิดเป็นกุศลจิตที่เจือปนอยู่แต่ในกุศลธรรมอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเมื่อผู้เป็นเวไนยบุคคลมีปกติความเพียรที่ชอบในการทอ้งภาวนาเป็นปกติอย่างนี้เพื่อเป็นการทำกุศลให้ถึงพร้อมไว้ในจิตของตนอยู่ตลอดเวลาแล้วจึงมีผลประเมินจนเรียกได้ว่าเป็นผู้ได้รับการพัฒนาแล้วยั่งยืนแล้ว

๓) ทำจิตของตนให้ผ่องแผ้ว หมายถึงเมื่อเรามีความเพียรชอบในการเจริญสติด้วยการภาวนาอยู่ตลอดเวลา จนจิตมีสติทำความสงบนิ่งได้แล้ว ผู้เป็นเวไนยบุคคลต้องมีปกติตามดูรู้เห็นจิตของตนไว้เสมอ อย่าให้จิตมารมาคอยดลจิตดลใจ ให้จิตนึกไปในสิ่งที่ล่วงไปแล้ว (ได้แก่ความจำได้หมายรู้ในสัญญาขันธ์) หรือที่อยากจะทำสิ่งต่าง ๆ เพราะจะทำให้จิตหลงคิดจนเกิดเป็นความฟุ้งซ่าน ให้เราพิจารณาถึงความไม่ควรยึดมั่นถือมั่นในสิ่งที่กำลังนึกคิดนั้นเพราะเป็นเหตุให้จิตเกิดทุกข์ความยึดถือในสิ่งที่นึก-คิดนั้น จัดเป็นสมุทัย คือใจเป็นเหตุให้เกิดความทุกข์ควรละความยึดมั่นถือมั่นในการนึก-คิดนั้นเสีย เมื่อเราพิจารณาทำได้อย่างนี้ไว้ตลอดก็จักเป็นผู้รู้ชำระจิตของตนจะทำให้จิตของเรามีความขาวรอบยิ่งขึ้น มีความผ่องใสมีสติปัญญา ควรต่อการบรรลุคุณธรรมชั้นสูงยิ่ง ๆ ขึ้นไปจนบรรลุพระนิพพานได้

อย่างไรก็ตาม พุทธหลักการหากเทียบเคียงกับร่างกายของบุคคลแล้วจะเทียบได้กับกายและวาจาที่ถือเป็นกิริยาของจิตใจ คือเป็นอวัยวะที่รองรับการแสดงพฤติกรรมของจิตที่เรียกว่า ศีลโดยสอดคล้องกับหลักไตรสิกขา คือศีล สมาธิและปัญญา เพราะการไม่ทำความชั่วทั้งปวงคือการรักษาศีล การทำกุศลให้ถึงพร้อม กล่าวคือการเอาใจใส่ในการบำเพ็ญแต่ความดีนั้นคือการทำให้จิตตั้งมั่นเป็นสมาธิไม่วอกแวกไปกับสิ่งที่จะนำพาให้ออกนอกทางบุญ ทางกุศล ส่วนการทำจิตของตนให้ผ่องใส นั้น เป็นผลจากการที่บุคคลนั้นถึงพร้อมด้วยศีลและการมีจิตที่ตั้งมั่นเป็นสมาธิจะส่งผลทำให้ปัญญาเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติไตรสิกขากับพุทธหลักการ ทั้ง ๓ ข้อนี้ทั้งโดยเหตุและโดยผลแล้วที่แท้ก็คือสิ่งเดียวกัน และเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่พุทธบริษัททุกคนโดยเฉพาะเวไนยบุคคลต้องนำไปประพฤติปฏิบัติในวิถีชีวิตการที่บุคคลในฐานะสมาชิกของสังคมปฏิบัติตนตามพุทธหลักการ ๓ ข้อนี้ได้อย่างสม่ำเสมอแล้ว เท่ากับเป็นผลที่จิตของบุคคลนั้นได้รับการพัฒนาจากพุทธอุดมการณ์จนมีสภาพของจิตที่มีความเชื่อมั่นอย่างยิ่งแล้ว

๒.๓.๓. คุณธรรมที่เป็นพุทธวิธีการ ๓ ประการ

หลังจากพระพุทธเจ้าตรัสถึงพุทธอุดมการณ์และพุทธหลักการแล้ว ในส่วนที่ ๓ พระองค์ก็ตรัสถึงพุทธวิธีการ ๖ เพื่อใช้เป็นวิธีการปฏิบัติตนของพระธรรมทูตที่มีบริบทชีวิตเข้าไปเกี่ยวข้องกับสังคมโดยมีภารกิจเดินออกไปทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อให้นักเผยแผ่แต่ละรูปมี

วิธีปฏิบัติตนต่อศาสนิกของศาสนาอื่นด้วยรูปแบบเดียวกัน แต่เมื่อจกนำพุทธีการมาปรับใช้เป็นวิธีการพัฒนาสังคมผ่านการพัฒนาบุคคลในฐานะสมาชิกของสังคมที่เป็นเป้าหมายสำคัญแล้วการประเมินผลว่าบุคคลนั้นมีการพัฒนาไปแล้มาหรือน้อยอย่งไรนั้น ามารถใช้เกณฑ์พุทธีการนี้วัดคุณภาพจิตของบุคคลผู้รับการพัฒนาแล้มาได้เช่นเดียวกัน เพราะพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกให้เห็นทางกาย วาจา นั้นเป็นเครื่องบ่งชี้คุณภาพของจิตบุคคลผู้นั้นได้ว่ามีจิตพัฒนาแล้มาอย่างไร^{๓๔} ดังนี้

๑. การไม่กล่าวร้าย หมายถึง การไม่ใช้จิตรมหรือการใช้คำพูดไปกล่าวร้าย กล่าวหาว่าร้ายให้ใคร ๆ โดยเฉพาะผู้ที่ได้รับการพัฒนาแล้มาจักต้องมีพฤติกรรมทางวาจาที่ไม่ไปกล่าวร้ายให้กับบุคคลใด ๆ บุคคลผู้เชื่อว่ามีการพัฒนาแล้มา เช่น อุบาสกอุบาสิการวมถึงผู้สมานานเป็นพุทธานิกชนแล้มาจะต้องไม่ใช่อุศลมูลผ่านทางจิตรม ๔ มี (๑) การพูดเท็จ (๒) พูดส่อเสียด (๓) พูดคำยาบ และ(๔) พูดเพ้อเจ้อ เหลวไหล อันเป็นวัจิตรมที่ไปกล่าวร้ายคนอื่น ๆ (เพราะความเป็นชาวพุทธีก็มีสถานะที่ไม่แตกต่างจากพระธรรมทูตผู้ทำหน้าที่เผยแผ่พระศาสนาซึ่งต้องไม่ไปกล่าวร้ายโจมตีถูกความเชื่อของผู้อื่น)

๒. การไม่ทำร้าย หมายถึง การไม่ใช้กายกรรมเข้าไปทำร้ายบุคคลใดบุคคลหนึ่งในสังคมโดยเฉพาะผู้ที่ได้รับการพัฒนาแล้มาจะต้องมีพฤติกรรมทางกายที่ไม่ไปทำร้ายให้ใคร ๆ เกิดความเจ็บปวดซึ่งบุคคลผู้เชื่อว่ามีการพัฒนาแล้มา เช่น อุบาสกอุบาสิกา รวมถึงผู้สมานานเป็นพุทธานิกชนแล้มาจะต้องไม่ใช่อุศลมูลผ่านทางกายกรรม ๓ มี (๑) การฆ่าหรือการทำร้าย (๒) การลักทรัพย์ และ(๓) การประทุษณิณในกามทั้งหลายไปทำร้ายให้กับคนอื่น ๆ เหมือนกับพระธรรมทูตผู้ทำหน้าที่เผยแผ่พระศาสนาจักต้องไม่ไปใช้กำลังบังคับข่มขู่ด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อให้เขามาเลื่อมใสศรัทธาในศาสนาธรรมของตน

๓. การสำรวมในปาติโมกข์หมายถึง การสำรวมระวังในการปฏิบัติตนด้วยการละเว้นข้อที่ไ้ทรงห้ามไว้และให้ทำตามข้อที่ทรงอนุญาตโดยเฉพาะผู้ที่เชื่อว่าได้รับการพัฒนาแล้มา เช่น อุบาสกอุบาสิกา รวมถึงผู้สมานานตนเป็นพุทธานิกชนจักต้องมีการแสดงออกทางกายกรรม แสดงออกทางวัจิตรมให้เป็นผู้ที่น่าเคารพน่าเชื่อถือต่อสถานภาพของตนเองเหมือนกับพระธรรมทูตผู้ทำหน้าที่เผยแผ่พระศาสนาจักต้องมีพฤติกรรมทางกาย ทางวาจา เป็นที่น่าเลื่อมใสศรัทธาเป็นพื้นฐานของการทำหน้าที่จักจะได้รับการยอมรับจากบุคคลและสังคมส่วนรวม

๔. ความเป็นผู้รู้จักประมาณในอาหาร หมายถึง การรู้จักประมาณตนในการบริโภคและเครื่องอุปโภคทุกชนิดที่เป็นเครื่องอาศัยของการดำรงชีพ ซึ่งบุคคลผู้เชื่อว่ามีการพัฒนาแล้มานั้นต้องรู้จักเครื่องบริโภคเน้นเรื่องทานอาหารรู้จักทานอย่งระมัดระวัง เพื่อรักษาสุขภาพให้ชีวิตได้สร้างประโยชน์ตนและประโยชน์คนอื่นได้อย่างเต็มที่ และเครื่องอุปโภค กล่าวคือข้าวของเครื่องใช้ทุกอย่งที่เรียกว่าปัจจัยเครื่องอาศัยของชีวิตอย่งรู้คุณค่าของสิ่งนั้น ๆ ใช้สิ่งนั้น ๆ ให้เกิดประโยชน์ตามหน้าที่ของมัน และเหมือนกับพระธรรมทูตผู้ทำหน้าที่เผยแผ่พระศาสนาจักต้องรู้จักอาหารที่จะทานรู้จักข้าวของเครื่องใช้ที่เหมาะสมกับตนเอง อันเป็นการทำตนให้เป็นบุคคลเลี้ยงง่ายเพื่อให้

^{๓๔} อ้างแล้มา, หน้า ๒๗.

กลายเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตจนทำให้ผู้พบเห็นผู้ได้สัมผัสในวิถีชีวิตเกิดความเลื่อมใสศรัทธาจนเอาเป็นแบบอย่างและให้การสนับสนุน

๕. การอยู่ในเสนาสนะที่สงัด หมายถึง การเลือกที่อยู่ที่พักที่อาศัยต้องให้มีความสงบห่างไกลจากความพลุกพล่านของผู้คนสงัดจากเสียงอึกทึกครึกโครม เพื่อให้ตนเองมีโอกาสในการบำเพ็ญเพียรเต็มที่ซึ่งบุคคลผู้เชื่อว่ามีการพัฒนาแล้ว นอกจากจะต้องไม่เป็นผู้ทำเสียงดังที่สร้างความรำคาญให้กับคนอื่นแล้วก็ต้องรู้จักหาที่พักอาศัยให้เอื้อต่อการที่ใช้ความสงบสงัดจากที่นั้น ๆ พัฒนาจิตใจของตนเองเหมือนกับพระธรรมทูตผู้ทำหน้าที่เผยแผ่ศาสนานั้นก็ต้องรู้จักเลือกสถานที่ที่น่านอนให้เอื้อต่อการบำเพ็ญเพียรทางจิตใจเพื่อจะได้เห็นช่องทางในการทำหน้าที่เผยแผ่พระศาสนาเพื่อเข้าไปพัฒนาจิตใจอันจักเป็นการแก้ปัญหาสังคมและสร้างความสงบสุขสันติให้เกิดขึ้นกับศาสนิกชนในวงกว้างออกไปให้มากที่สุดตามกำลังความรู้ความสามารถของตน

๖. การประกอบความเพียรในอธิจิต หมายถึง การพัฒนาจิตด้วยการชำระจิตของตนจากอารมณ์ความโลภ ความโกรธ ความหลง อันเป็นความเศร้าหมองนานับการจนจิตมีตมมมองชีวิตและสรรพสิ่งไม่เห็นตามความเป็นจริงการหมั่นประกอบความเพียรในการชำระจิตของตนให้ขาวรอบอยู่อย่างสม่ำเสมออันจักเป็นการเริ่มต้นพิจารณาตนเองเพื่อที่จะบอกตนเองได้ใช้ตนเองเป็นเห็นตนเองชัดเพื่อจักขจัดอกุศลมูลให้ออกไปจากตนได้แล้วก็จะทำให้สามารถดำรงตนเป็นต้นแบบในการพัฒนาตนเพื่อจะได้พัฒนาคนอื่นได้มากขึ้น (พัฒนาจิตใจของตนเองอยู่เสมอ ไม่ใช่ว่าเอาแต่สอนคนอื่นแต่ตนเองไม่กระทำอย่างที่ดีสอน)

พุทธวิธีการ ๖ ประการ ดังกล่าวนี้นับชี้ให้เห็นว่าการที่บุคคลผู้ที่มีจิตใจที่ได้รับการพัฒนาแล้วจะสร้างความเชื่อถือ ปันบุคคลที่เป็นศูนย์รวมใจของคนเป็นจำนวนมากได้นั้น ผู้เป็นเวไนยบุคคลต้องสำรวมระวังด้วยการบริหารกาย บริหารวาจาใน ๓ ข้อเบื้องต้น ส่วน ๓ ข้อเบื้องปลายนั้นเป็นเรื่องการบริหารจิตใจของตนให้เอื้อต่อความสงบสงัดเพื่อจักได้พัฒนาปัญญาให้มองเห็นปัญหาและทางแก้ไขตามเป็นจริง ซึ่งผู้เป็นอุบาสก อุบาสิกา และผู้สมานตนเป็นพุทธศาสนิกชนแล้ว โดยเฉพาะพระธรรมทูตจักต้องรักษาภาพลักษณ์ให้ดีขึ้นสามารถเป็นตัวอย่างที่จะนำมาซึ่งความเลื่อมใสศรัทธาของสาธุชนที่ได้สัมผัสและบุคคลทั่วไปที่เกี่ยวข้องอย่างยั่งยืน

๒.๔ แนวคิดการดำรงชีวิตตามพุทธศาสนา

มนุษย์เกิดมามีความต้องการมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยคุณภาพชีวิตจะเกิดขึ้นได้ต้องมีความสุขเกิดขึ้นก่อนความสุขที่แท้จริงต้องเกิดจากรู้สึกพอใจในตนเอง รู้สึกว่าชีวิตนี้มีคุณค่ามีความหมาย ซึ่งการมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้นมนุษย์ต้องรู้จักพัฒนาตนเองทั้ง ๔ ด้าน คือ กาย ศีล จิต และปัญญา มนุษย์ทุกคนล้วนต้องการความสุขในชีวิตไม่ยอมมีความสุขเพราะความทุกข์ทำให้เกิดความไม่สบายใจ บั่นทอนต่อการทำกิจกรรมต่างๆ ส่งผลแย่งทั้งทางกายและใจ และทำให้คุณภาพชีวิตแย่งลงคนในสังคมไทยเมื่อเกิดทุกข์ก็มักจะมุ่งหน้าเข้าหาวัดทั้งที่อาจไม่เคยเข้าวัดมาก่อน เพราะเมื่อเกิดความสุขถึงระดับหนึ่งก็ต้องการที่พึ่งที่หาความสุขทางใจที่มีใช้ความสุขจากเงินทอง ทรัพย์สิน เกียรติยศ ชื่อเสียง ฯลฯ แล้วอะไรละคือความสุขของมนุษย์ที่แท้จริง เพื่อที่จะทำให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เงินเป็นล้าน ๆ บ้านหลังใหญ่โต ความไม่เป็นโรค การศึกษาระดับสูง หรือการทำงานที่ดีจากความต้องการ

ที่หลากหลาย เมื่อไม่ได้สิ่งที่ต้องการมาครอบครองก็เกิดความผิดหวังเกิดความเสียใจความกลัวทำให้มีการพึ่งพิงศาสนาซึ่งเป็นเสมือนศูนย์กลางของจิตใจมากขึ้น หากศึกษาดูให้ดีจะเห็นว่าในสมัยก่อนศาสนาเกิดขึ้นจากความกลัวของมนุษย์ที่ประสบกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่างๆ เช่น พายุพัด ฟ้าแลบ ฟ้าผ่า แผ่นดินไหว ไฟป่า เป็นต้น เนื่องจากสมัยก่อนยังไม่มีเทคโนโลยีและความรู้เกี่ยวกับปรากฏการณ์เหล่านี้ มนุษย์จึงเกรงกลัวปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ดังนั้นมนุษย์จึงแสวงหาสิ่งที่จะมาคุ้มครองป้องกันตนจากภัยอันตรายที่คิดว่าจะได้รับจากปรากฏการณ์ธรรมชาติและสามารถคุ้มครองให้มีชีวิตที่เป็นสุข ด้วยเหตุนี้จึงเกิดเป็นความเชื่อที่ยอมรับนับถือพลังลึกลับทางธรรมชาติว่าเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลเหนือมนุษย์ และได้สร้างพิธีกรรมต่าง ๆ ขึ้นจากสิ่งที่เกิดขึ้นก็ได้มีวิวัฒนาการมาจนเกิดเป็นศาสนา^{๓๕}

๒.๔.๑ การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพุทธศาสนา

หากกล่าวถึงคุณภาพชีวิตในศาสนาพุทธนั้นจะต้องมีการพัฒนาทั้ง ๔ ด้าน^{๓๖} ได้แก่

๑. การพัฒนากาย (กายภาวนา) คือ การพัฒนาอินทรีย์ ๖ ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ซึ่งเป็นสิ่งเชื่อมต่อกับอารมณ์ทั้ง ๖ ได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส อารมณ์ที่รับรู้ การพัฒนาอินทรีย์ ๖ มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกฝนในด้านการใช้งาน คือทำให้อินทรีย์เหล่านั้นมีความเยียบคม มีความละเอียดมีความคล่องแคล่ว มีความชัดเจน ฝึกฝนในด้านการเลือกสิ่งที่มีคุณค่า และมีประโยชน์มากที่สุดขณะเดียวกันก็มีวิธีหลีกเลี่ยงจากสิ่งที่เป็นภัยเป็นโทษหรือสิ่งไม่ดีต่าง ๆ ไม่ให้ทะลักเข้ามาสู่อินทรีย์ โดยมีใจเป็นตัวรับรู้ทั้งหมด

๒. การพัฒนาศีล (ศีลภาวนา) คือ การฝึกฝนด้านความประพฤติ ระเบียบวินัย ความสุจริตทางกายและวาจา โดยการอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยดี มีความเกื้อกูลพึ่งพาอาศัยกันไม่เบียดเบียน ไม่ทำลายกัน เพื่อให้บุคคลสามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างปกติสุข

๓. การพัฒนาจิต (จิตภาวนา) คือ การฝึกฝนด้านคุณภาพของจิต การฝึกจิตใจให้เข้มแข็ง มั่นคงแน่วแน่ ควบคุมตนได้ดี มีสมาธิ มีกำลังใจสูง ให้เป็นจิตที่สงบผ่องใส ปราศจากสิ่งรบกวน หรือทำให้เศร้าหมอง โดยเฉพาะการใช้ปัญญาอย่างลึกซึ้งและตรงตามความเป็นจริง

๔. การพัฒนาด้านปัญญา (ปัญญาภาวนา) คือ การฝึกปรี้อปัญญาให้เกิดความรู้ ความเข้าใจสรรพสิ่งทั้งปวงตามความเป็นจริง จนกระทั่งหลุดพ้น มีจิตใจเป็นอิสระผ่องใส เบิกบานโดยสมบูรณ์ เมื่อปัญญาที่บริสุทธิ์รู้เห็นตามเป็นจริงนี้เกิดขึ้นแล้วก็จะช่วยให้จิตนั้น สงบ มั่นคง บริสุทธิ์ผ่องใสยิ่งขึ้น

๒.๔.๒ ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตที่ดีตามแนวพุทธศาสนา

^{๓๕} ชลพรรษ ดวณภา, พุทธศาสนาในการพัฒนาสังคมไทย, [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๖, <http://province.m-culture.go.th/trat/W๒๕๕๓/W๒๕๕๓/๑aug๕๓.pdf>

^{๓๖} สอาด ภูนาสรณ์, พุทธวิถีไทยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในยุค NEW NORMAL, วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์ ปีที่ ๘(๒), ๒๕๖๔.

พหุการธรรม ๔ คือ ธรรมมีอุปการะมาก เป็นเครื่องช่วยให้สามารถสร้างสมความดีอื่น ๆ ทุกอย่างและช่วยให้ประสบความสำเร็จก้าวหน้าในชีวิต ซึ่งจะนำมาใช้ในการวัดคุณภาพชีวิตว่ามี การพัฒนากายศีล จิต และปัญญา เพื่อนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีแล้วหรือยังโดยพหุการธรรม ๔ ประกอบด้วย

๑. ปฏีรูปเทสวาสะ: การอยู่ในถิ่นที่ดี มีสิ่งแวดล้อมเหมาะสมเป็นสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิต เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตของตนเองมีความสงบสามารถปฏิบัติธรรมได้

๒. สัปปริสุปัสสยะ: การสมาคมกับสัตบุรุษ สัตบุรุษ คือคนดีหรือคนสงบเหมือนดังเช่นคำกล่าวที่ว่า “คบคนพาล พาลพาไปหาผิด คบบัณฑิต บัณฑิตพาไปหาผล” การที่มีเพื่อนที่ดีก็เป็นตัวชี้วัดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะในวัยรุ่นเพื่อนถือว่าเป็นอิทธิพลต่อการตัดสินใจหรือทำสิ่งต่างๆ

๓. อัตตสัมมาปณิธิ: การตั้งตนไว้ชอบ ตั้งจิตมุ่งหมายนำตนไปถูกทาง คือ การตั้งตนให้อยู่ในศีลธรรมดำเนินชีวิตไปในทางที่ดีมีเป้าหมายชัดเจน มีเส้นทางเดินที่มั่นคง มีแบบอย่างที่ถูกต้องไม่ตั้งตนไว้ในทางที่ผิด คือ เว้นจากการประพฤติดุจจริตให้ดำรงมั่นอยู่ในคุณธรรมนั่นเอง

๔. ปุพเพ จ กตปุญญตา: ความเป็นผู้ทำความดีไว้ก่อนแล้ว การทำความดีไม่ว่าจะเป็นการทำบุญตักบาตร การไหว้พระหรือนั่งสมาธิ ล้วนเป็นการประพฤติดุจจริตในทางที่ดีทั้งนั้น นอกจากนี้เรายังทำความดีได้อีกหลายอย่าง เช่นการช่วยเหลือผู้อื่น การให้กำลังใจคน การเคารพผู้ใหญ่ หรือแม้กระทั่งการยกมือไหว้ผู้ที่สูงอายุกว่าก็ถือว่าเป็นความดี ซึ่งความดีนี้จะเป็นตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตเรา ข้าพเจ้าขอยกตัวอย่างในชีวิตจริงก็คือ มีรุ่นพี่คนหนึ่งไปสมัครงานโรงพยาบาลที่มีชื่อในกรุงเทพฯ จากนั้นทางโรงพยาบาลก็โทรมาถามถึงความประพฤติของพี่คนนั้นกับคณบดีและอาจารย์ ซึ่งที่ผ่านมามีพี่คนนั้นชอบทำกิจกรรม คอยช่วยเหลืองานของคณะทุกอย่าง รวมทั้งมีพฤติกรรมความประพฤติที่ดีตั้งใจศึกษาเล่าเรียน จากความดีทั้งหมดที่ได้ทำไว้ก่อนแล้วก็ส่งผลให้พี่ได้งานที่โรงพยาบาลแห่งนี้ทำให้มีอาชีพที่ดีและส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตที่ดีอีกด้วย^{๓๗}

๒.๔.๓ ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในพุทธศาสนา

การเข้าถึงศาสนา : พุทธศาสนาล้วนสอนให้คนเป็นคนดี โดยอาจจะใช้พิธีกรรมต่าง ๆ เป็นสื่อในการทำให้มนุษย์ทำความดี แต่แท้จริงแล้วแก่นแท้ของศาสนา คือหลักธรรมคำสอน มนุษย์ที่มีโอกาสในการศึกษาศาสนาจะมีแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดีรู้จักทำตนเองให้มีความสุข รู้จักความพอใจในชีวิตรู้จักคุณค่าและความหมายของชีวิต

การเข้าใจหลักคำสอน : การเข้าใจและตีความหลักคำสอนอย่างถูกต้องจะทำให้เรามีแนวปฏิบัติในชีวิตที่ดี หากเราเข้าใจในหลักคำสอนผิดไปหรือปฏิบัติจนเกินความพอดีไม่เดินทางสายกลางอาจจะทำให้เกิดความทุกข์แทนคุณภาพชีวิตก็จะแย่ลง

^{๓๗} มานพ นักการเรือน, พระพุทธศาสนากับการพัฒนาชีวิต, [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๖, <https://sites.google.com/site/gem๒kkkr/word-of-the-week/schadenfreudeschah-dnfrei-duhoun>

การนำมาปฏิบัติจริง : หากรู้ถึงหลักคำสอนแล้ว แต่ไม่นำมาปฏิบัติจริงก็จะไม่เกิดประโยชน์อันใดต่อชีวิตเหมือนกับการอ่านหนังสือวิธีการว่ายน้ำ แต่เราไม่เคยไปสัมผัสกับน้ำหรือลงสระน้ำเลย เราก็จะว่ายน้ำไม่เป็น สิ่งแวดล้อม : สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยก็เป็นปัจจัยหนึ่งในการทำ ความดี หรือปฏิบัติธรรมรวมถึงแหล่งอบายมุขต่าง ๆ ที่อยู่รอบบริเวณบ้าน หากมีก็อาจจะชักจูงเราให้ไปในทางที่ไม่ดีได้เพื่อน/คนรอบข้าง : เพื่อนมีอิทธิพลต่อเราในการทำดีหรือไม่ดี การคบเพื่อนที่ดีจะส่งเสริมให้ชีวิตเราดีขึ้นโดยเขาจะคอยเตือนเราในสิ่งที่ไม่ดี พร้อมทั้งชักชวนหรือแนะนำในสิ่งที่ดีๆ ให้กับเรา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเรียน การทำงาน การใช้ชีวิต (มูลนิธิพุทฺธธาร) วิธีการระงับความอยากอันจอมปลอมเหล่านี้สามารถทำได้ผ่านการรับรู้ในแนวความคิดเกี่ยวกับ “ตัวตน” ว่าเป็นสิ่งไม่แน่นอน เพื่อให้เกิดความพึงพอใจในตนเองและลดความอยากให้น้อยลงเมื่อเกิดความพอแล้วความต้องการต่าง ๆ ก็จบลงแล้วความสุขในชีวิตก็จะเกิดขึ้นจากนั้นคุณภาพชีวิตที่ดีก็จะตามมา

การพัฒนาตนเองตามแนวพุทธศาสนา ทุกคนต้องศึกษาหาความรู้จนวาระสุดท้ายของชีวิตเพื่อเพิ่มพูนข้อมูลความรู้และความสามารถไว้ในความจำของตนเอง สำหรับใช้เป็นข้อมูลในการปฏิบัติงานและดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพการศึกษาวิชาการทางโลก มักจะมุ่งเน้นในเรื่องการเพิ่มพูนข้อมูลด้านสติปัญญาทางวิชาการ (ทางโลก) ในความจำ และใช้ข้อมูลดังกล่าวในการประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตเพื่อให้ได้มาซึ่งปัจจัย ๔ และอื่น ๆ สำหรับดับความทุกข์ทางร่างกายเป็นหลักการศึกษาวิชาการทางธรรมมุ่งเน้นในเรื่องการเพิ่มพูนข้อมูลด้านสติปัญญาทางธรรม ในความจำ และใช้ข้อมูลดังกล่าวในการพัฒนาจิตของตนเองโดยการรู้เห็นความคิดและควบคุมความคิดรวมทั้งการกระทำต่าง ๆ เพื่อให้พ้นความทุกข์ทางจิตใจโดยไม่เบียดเบียนตนเองและหรือผู้อื่น และพัฒนาจิตใจให้เป็นบุคคลที่ประเสริฐ

การศึกษาวิชาการทั้งทางโลกและทางธรรมไปพร้อม ๆ กันรวมทั้งฝึกปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวันไปด้วย จะทำให้ท่านมีประสบการณ์มีความชำนาญจนสามารถศึกษาปฏิบัติงาน และดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไปซึ่งเป็นชีวิตที่ประเสริฐของท่าน^{๓๔}

เนื่องจากการการปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบันส่วนใหญ่มักจะมุ่งตรงไปที่การใช้ข้อมูลสติปัญญาทางโลกในความจำเป็นหลัก และมีการใช้ข้อมูลด้านสติปัญญาทางธรรมน้อยลงจึงอาจเป็นเหตุให้การปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิตมีกิเลสเจือปนเข้ามาในความคิดและการกระทำเป็นผลให้การทำงานขาดประสิทธิภาพ ผลงานไม่บริสุทธิ์ ไม่ยุติธรรม และไม่มีคุณค่า ขณะเดียวกันการดำเนินชีวิตก็มักจะไม่มีบริสุทธิ์ และอาจมีความทุกข์ทางจิตใจอยู่เสมอเนื้อหาในบทความนี้เป็นการแนะนำวิธีปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิตโดยใช้ข้อมูลด้านสติปัญญาทางโลกและสติปัญญาทางธรรมควบคู่กันไปในชีวิตประจำวัน เพื่อไม่ให้มีกิเลสเจือปนเข้ามาในความคิดและการกระทำต่าง ๆ จึงทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ มีความบริสุทธิ์ มีความยุติธรรมมีคุณค่า ไม่มีความทุกข์ทางจิตใจ ซึ่งเป็นความสำเร็จของชีวิตทั้งทางโลกรวมทั้งทางธรรมไปพร้อม ๆ กัน

^{๓๔} อ้างแล้ว, หน้า ๓๔.

กล่าวโดยสรุปพุทธวิธีไทยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวคิดทางพุทธศาสนาการพัฒนาตนเป็นการเรียนรู้และการปฏิบัติเพื่อไปสู่ความพอดี หรือการมีคุณภาพของชีวิต มีความสัมพันธ์อันกลมกลืนระหว่างการดำเนินชีวิตของบุคคลกับสภาพแวดล้อมและมุ่งการกระทำตนให้มีความสุขด้วยตนเอง รู้เท่าทันตนเอง เข้าใจตนเองมากกว่าการพึ่งพาอาศัยวัตถุ จึงเป็นแนวทางการพัฒนาชีวิตที่ยั่งยืน หลักการพัฒนาดนตามแนวพุทธธรรมอันประกอบด้วยสาระสำคัญ ๓ ประการ คือ

๑) ทมะ ได้แก่ การรู้จักข่มใจ ข่มระงับความเคยชินที่ไม่ดีทั้งหลายได้ ไม่ยอมให้กิเลสครอบงำ หลอกล่อชักนำไปสู่ความเลวร้ายได้ และการฝึกปรับปรุงตนเองโดยทำคุณความดีให้เจริญก้าวหน้า

๒) สิกขา คือ การศึกษา เพื่อให้รู้แจ้ง รู้จักประโยชน์ มองทุกอย่างเป็นการเรียนรู้เพื่อปรับปรุง และพัฒนาตัวเอง เป็นกระบวนการฝึกฝนตนเองในการดำเนินชีวิต เรียกว่า ไตรสิกขา

๓) ภาวนา คือ คำนึงตรงกับคำว่าพัฒนา ซึ่งประกอบด้วย กายภาวนา ศีลภาวนา และปัญญาภาวนาเทียบได้กับการพัฒนาทางกาย พัฒนาทางสังคม พัฒนาอารมณ์ และพัฒนาสติปัญญาในสังคมการเปลี่ยนแปลงแห่งความปกติใหม่ - ฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal)

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา^{๓๙} ได้ศึกษาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skill) เพื่อเตรียมการพัฒนาคุณภาพ คนไทยทุกช่วงวัย รองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Disruption) ของโลกศตวรรษที่ ๒๑ : ผลการศึกษาและแนวทางการส่งเสริมในการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้จำแนกสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Disruption) ของโลกศตวรรษที่ ๒๑ ออกเป็น ๕ สถานการณ์ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากร (Population Disruption: P) ความหลากหลายของคนต่างช่วงวัยและยุคสมัย (Generation Disruption: G) การพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยี (Technology Disruption: T) การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างอาชีพและลักษณะการทำงาน (Career Disruption: C) และการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบและกระบวนการเรียนรู้ (Learning Disruption: L) จากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพและประมวลผลจากบทความทางวิชาการ รายงาน ผลงานวิจัยและเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์เชื่อมโยงให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัยตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๑๑ และ ๑๒ ได้ผลสรุปเป็นชุดทักษะแห่งอนาคตทั้งสิ้น ๔๑ ทักษะ ซึ่งมีความจำเป็นสำหรับแต่ละช่วงวัยในการรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Disruption) แตกต่างกัน

^{๓๙} สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skill) เพื่อเตรียมการพัฒนาคุณภาพ คนไทยทุกช่วงวัย รองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Disruption) ของโลกศตวรรษที่ ๒๑. กรุงเทพฯ : บริษัท เพชรเกษมพรินต์ติ้ง กรุ๊ป จำกัด, ๒๕๖๔. หน้า ๑๙-๒๗.

พระมหาดม อานนโท^{๔๐} ศึกษาการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เพื่ออนาคตตามแนวพระพุทธศาสนาของเยาวชนในสังคมไทย มีวัตถุประสงค์ ๔ ข้อ ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปรัชญาศาสนาสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ๒) เพื่อพัฒนาการรู้คิดตามแนวพระพุทธศาสนาของเยาวชนในสังคมไทย ๓) เพื่อพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาในสังคมไทย และ ๔) เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมตามแนวพระพุทธศาสนาในสังคมไทย วิธีดำเนินการวิจัย มี ๓ ขั้นตอน คือ ๑) การสังเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๕ รูป/คน ๒) การสร้างรูปแบบ และตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบด้วยเทคนิคการสนทนากลุ่มและการตรวจสอบเอกสาร โดยผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือตัวแทนเยาวชนกลุ่มเครือข่ายการเรียนรู้ ทั้ง ๔ ภาคจำนวน ๒๐๐ คน และ ๓) การประเมินรูปแบบการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เพื่ออนาคต กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน ๕๐ คน จาก ๔ ภาค โดยการวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์คำร้อยละค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิจัยพบว่า

๑. การวิเคราะห์ปรัชญาศาสนาสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ พบ ๔ ประเด็นสำคัญ คือ ด้านแนวคิดปรัชญาศาสนาเชิงสังคม เชิงสิ่งแวดล้อม เชิงเศรษฐกิจและเชิงการศึกษาเพื่อนำหลักคิดและวิธีการเหล่านี้ไปสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑

๒. การพัฒนาการรู้คิดตามแนวพระพุทธศาสนาของเยาวชนในสังคมไทยพบ ๒ ประเด็นสำคัญ คือ หลักพุทธธรรมด้านการรู้คิด และปัจจัยการรู้คิดทางจิตวิทยา เพื่อนำหลักคิดและวิธีการเหล่านี้ไปใช้ในการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา

๓. การพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาในสังคมไทยพบ ๓ ประเด็นสำคัญ คือ ด้านการพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลเมือง ด้านการพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลเมืองตามแนวกฎหมาย และด้านการพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลเมืองตามแนวพระพุทธศาสนา เพื่อนำหลักคิดและวิธีการเหล่านี้ไปใช้ในการพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลเมือง

๔. การเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมตามแนวพระพุทธศาสนาในสังคมไทยพบ ๔ ประเด็นสำคัญ คือ ด้านสิทธิหน้าที่ของตนเองที่เกี่ยวข้องกับสังคม ด้านความรู้ความสามารถที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของสังคมและด้านความเอื้อเฟื้อต่อสังคมทางจิตใจและอารมณ์ เพื่อนำหลักคิดและวิธีการเหล่านี้ไปใช้ในการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม

รักติบูล สิทธิธ^{๔๑} ศึกษาทักษะการทำงานที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ การศึกษาวิจัยเรื่องทักษะการทำงานที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะการทำงานในศตวรรษที่ ๒๑ ที่บุคลากรในองค์กรต่าง ๆ จำเป็นต้องมีและต้องพัฒนาให้เชี่ยวชาญ เป็นการทำการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ จากเอกสารที่เกี่ยวข้องจากเว็บไซต์ Thai Journal Online และ Google Scholar รวมถึงคลิปวิดีโอจาก YouTube ที่เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕ โดยใช้คำสำคัญในการสืบค้น เช่น “ทักษะการทำงานในอนาคต” “ทักษะการทำงานใน

^{๔๐} พระมหาดม อานนโท, ศึกษาการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เพื่ออนาคตตามแนวพระพุทธศาสนาของเยาวชนในสังคมไทย. วารสารวิชาการ ปีที่ ๖ (๒), ๒๕๖๔. หน้า ๓๓๑-๓๓๒.

^{๔๑} รักติบูล สิทธิธ, ทักษะการทำงานที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑. สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๖๖.

ศตวรรษที่ ๒๑” “Future Skills” และ “๒๑st Century Skills” และได้คัดกรองเอกสารรวมถึงคลิปวิดีโอ ออกมาจำนวน ๑๙ เรื่อง หลังจากนั้นได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหาทั้ง ๓ ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ ๑ อ่านทำความเข้าใจเนื้อหาและกำหนดรหัสเพื่อจำแนกข้อมูลได้จำนวน ๘๘ รหัส ขั้นตอนที่ ๒ รวมข้อมูลคำ หรือกลุ่มคำที่ผ่านการเข้ารหัส และจำแนกข้อมูลแล้วให้เป็นกลุ่ม ได้ ๑๒ กลุ่มและขั้นตอนที่ ๓ บูรณาการข้อมูลที่จัดกลุ่มแล้วให้เป็นเรื่องราวที่มีความหมายแสดงให้เห็นถึงทักษะการทำงานที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ โดยแบ่งเป็นทักษะ ๕ ด้าน ได้แก่ ๑. ทักษะทางร่างกาย คือความสามารถในการใช้ร่างกาย รวมถึงความแข็งแรงของร่างกาย ๒. ทักษะทางสังคมคือความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ๓. ทักษะทางปัญญา คือความสามารถทางความรู้ การคิดและการแก้ไขปัญหา ๔. ทักษะการเป็นผู้นำ คือความสามารถในการเป็นผู้นำ และการบริหาร ๕. ทักษะการบริหารจัดการตนเอง คือความสามารถในการรู้จักตัวเองควบคุมและพัฒนาตนเอง

สทวิชญ์ พลหาญ^{๔๒} ศึกษาทักษะแห่งอนาคตสำหรับคนรุ่นใหม่: การทบทวนวรรณกรรมแบบกำหนดขอบเขตการศึกษาต้องมีเป้าหมายใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการของอนาคต ซึ่งเป้าหมายเหล่านี้มักถูกเรียกว่า ทักษะแห่งอนาคตหรือทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ที่ช่วยเตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับอนาคตที่มาพร้อมกับความท้าทายใหม่ ๆ แม้ว่าการศึกษาวิจัยเรื่องทักษะแห่งอนาคตที่ผ่านมาจะพยายามเชื่อมโยงและบูรณาการผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทักษะแห่งอนาคตที่มีอยู่มากมาย แต่ผลงานการทบทวนวรรณกรรมเหล่านี้จะระบุทักษะแห่งอนาคตในลักษณะเป็นการทั่วไป โดยไม่ได้ระบุทักษะแห่งอนาคตที่มีความสำคัญเป็นการเฉพาะต่อคนรุ่นใหม่ ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่สุดที่จะต้องได้รับการเตรียมพร้อมสำหรับการทำงานแห่งอนาคต การศึกษานี้จึงบูรณาการองค์ความรู้เกี่ยวกับทักษะแห่งอนาคตที่มีความสำคัญต่อคนรุ่นใหม่ที่มีอยู่อย่างมากมายในปัจจุบัน และสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะแห่งอนาคตที่มีความสำคัญต่อคนรุ่นใหม่ที่ชัดเจนและเข้าใจได้ง่ายขึ้น การวิจัยนี้เป็นการวิจัยขั้นหัตถ์โดยใช้การทบทวนวรรณกรรมแบบกำหนดขอบเขตเพื่อศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับทักษะแห่งอนาคตที่มีความสำคัญเป็นการเฉพาะต่อคนรุ่นใหม่จำนวน ๔๖ งานวิจัย ซึ่งมีการเสนอแนะทักษะแห่งอนาคตสำหรับผู้เรียนที่เป็นคนรุ่นใหม่หรือผู้เรียนในระดับอุดมศึกษารวมทั้งสิ้น ๕๓๐ ทักษะ และใช้กระบวนการวิเคราะห์แก่นสาระพัฒนากรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะแห่งอนาคตที่มีความสำคัญต่อคนรุ่นใหม่ซึ่งประกอบด้วยชุดทักษะจำนวน ๗ ชุดทักษะผู้กำหนดนโยบายและผู้ปฏิบัติงานในภาคการศึกษาสามารถใช้กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีนี้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อเตรียมคนรุ่นใหม่ให้พร้อมสำหรับอนาคตที่ท้าทาย

สุนันทา มาวัว^{๔๓} ศึกษาทักษะที่สำคัญของบัณฑิตในอนาคตมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะที่สำคัญสำหรับบัณฑิตให้เป็นแนวทางให้การพัฒนาทักษะและพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคตหลังจากจบการศึกษา โดยการศึกษาหาข้อมูลศึกษาจากเอกสารบทความวิชาการ

^{๔๒} สทวิชญ์ พลหาญ, ศึกษาทักษะแห่งอนาคตสำหรับคนรุ่นใหม่: การทบทวนวรรณกรรมแบบกำหนดขอบเขต.วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีที่ ๔๑(๑), ๒๕๖๖. หน้า ๕๖-๗๕.

^{๔๓} สุนันทา มาวัว, ศึกษาทักษะที่สำคัญของบัณฑิตในอนาคต, วารสารการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ปีที่ ๒(๒), ๒๕๖๕.

บทความวิจัย หนังสือและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้สำหรับบัณฑิตที่ออกสู่โลกภายนอก หลังจากจบการศึกษาจะต้องเผชิญสิ่งที่บัณฑิตหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องทำงานกับคนต่างวัยที่มีความคิด ทัศนคติ ความรู้ความสามารถ และการทำงานต่าง ๆ บทความวิชาการนี้จะเป็นการนำเสนอทักษะที่สำคัญของบัณฑิตจบใหม่ที่จะนำเอาไปปรับใช้ในการทำงาน เพื่อการพัฒนาทักษะตนเองให้เกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา จะทำให้บัณฑิตสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองให้มีชีวิตก้าวหน้าในการทำงานที่ดีขึ้นต่อไปในอนาคต สำหรับบัณฑิตจบใหม่ที่จะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างตลอดเวลาและรวดเร็ว การพัฒนาทักษะจึงมีความสำคัญอย่างมากกับบัณฑิตจบใหม่ที่จะต้องพัฒนาทักษะเก่าให้ดีกว่าเดิมและเพิ่มทักษะใหม่ ๆ อยู่เสมอ โดยอาศัยการพัฒนาทักษะทั้ง ๙ ทักษะที่กล่าวมาข้างต้นจะช่วยส่งเสริมให้บัณฑิตจบใหม่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานและการใช้ชีวิต ซึ่งประกอบไปด้วยทักษะดิจิทัล (Digital Skills) ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking Skills) ทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation Skills) ทักษะทางสังคม (Social Skills) ทักษะการร่วมมือทำงานเป็นทีม (Collaboration Skills) ทักษะภาวะผู้นำและภาวะผู้ตาม (Leadership and Followership Skills) ทักษะการยืดหยุ่นและปรับตัว (Flexibility and Adaptability Skills) ทักษะทางอารมณ์ (Emotional Skills) และทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning Skills) ซึ่งทักษะที่กล่าวมาจะล้วนเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นต่อบัณฑิตจบใหม่ในอนาคตไม่ว่าบัณฑิตจบใหม่จะทำงานองค์กรภาครัฐหรือภาคเอกชน การพัฒนาทักษะตนเองอยู่ตลอดเวลา จะทำให้บัณฑิตจบใหม่สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองให้มีชีวิตก้าวหน้าในการทำงานที่ดีขึ้นต่อไปในอนาคตจึงสามารถสรุปองค์ความรู้ (Knowledge) และทักษะที่สำคัญของบัณฑิตจบใหม่ โดยอาศัยการพัฒนาทักษะทั้ง ๙ ทักษะที่จะช่วยส่งเสริมให้บัณฑิตจบใหม่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานและการใช้ชีวิต ซึ่งประกอบไปด้วย ๑) ทักษะดิจิทัล ๒) ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ๓) ทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ๔) ทักษะทางสังคม ๕) ทักษะการร่วมมือทำงานเป็นทีม ๖) ทักษะภาวะผู้นำและภาวะผู้ตาม ๗) ทักษะการยืดหยุ่นและปรับตัว ๘) ทักษะทางอารมณ์ และ ๙) ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่จะช่วยพัฒนาบัณฑิตใหม่มีศักยภาพในอนาคต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ

Ehlers, U.D., et.al.^{๔๔} ได้ศึกษาทักษะแห่งอนาคต: อนาคตของการเรียนรู้และการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการวิจัยเกี่ยวกับทักษะในอนาคตเป็นประเด็นร้อนในปัจจุบัน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตลาดงานเนื่องจากมีตัวขับเคลื่อนที่ทรงพลังจำนวนหนึ่ง แม้ว่าการศึกษามีจำนวนมากขึ้นไปกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล แต่ก็มี การเชื่อมโยงทักษะในอนาคตเข้ากับทักษะดิจิทัลโดยตรง ซึ่งแม้จะมีความสำคัญพอๆ กัน แต่ก็ยังเป็นเพียงด้านหนึ่งของเหรียญ ทักษะแห่งอนาคตเท่านั้น ผลลัพธ์ที่น่าเสนอจากการสำรวจของ Delphi ครั้งนี้ใช้แนวทางที่กว้างขึ้นและนอกเหนือไปจากความต้องการทักษะดิจิทัล แนวทางนี้อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ที่ได้

^{๔๔} Ehlers, U.D. & Kellermann, S.A. (๒๐๑๙). Future Skills: The future of learning and higher education. Karlsruhe. Retrieved November ๒๘, ๒๐๒๓ from <https://www.learntechlib.org/p/๒๐๘๒๔๙/>.

จากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาในอนาคต (HE) โดยคำนึงถึงความต้องการทักษะในอนาคต โดยสรุปสัญญาณการเปลี่ยนแปลงที่ประกาศซึ่งจะกำหนดทิศทางการปฏิบัติการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา และนำเสนอรูปแบบแรกของทักษะในอนาคตสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาในอนาคต

๑) ความคล่องตัว: ความสามารถในการปรับตัวในบริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

๒) ความคิดสร้างสรรค์

๓) ความอดทนต่อความคลุมเครือ: ความสามารถในการจัดการกับความไม่แน่นอนและในบทบาทที่แตกต่างกัน

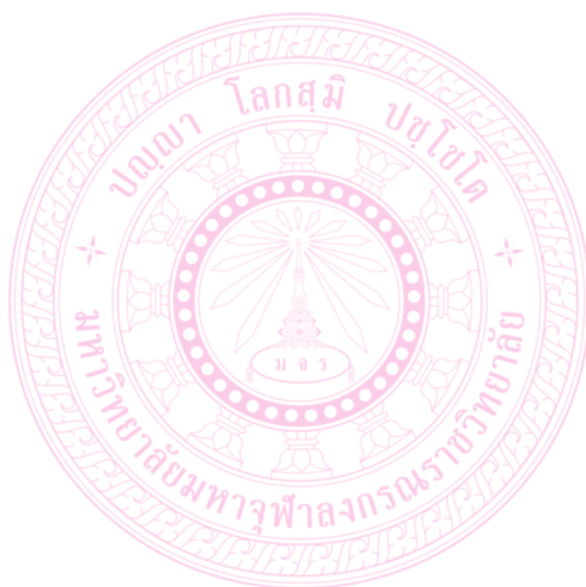
๔) ความรู้ด้านดิจิทัล

๕) ความสามารถในการไตร่ตรอง: ความสามารถในการวิเคราะห์ประสบการณ์ที่สร้างขึ้นอย่างมีวิจารณญาณและเรียนรู้สำหรับอนาคต

Branden, et.al.^{๔๔} ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ การคิดเชิงวิพากษ์ การสื่อสาร และการทำงานร่วมกัน: การประเมิน การรับรอง และการส่งเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ สำหรับอนาคตของการทำงานและการศึกษากล่าวถึงความท้าทายด้านการศึกษาที่เกิดจากอนาคตของการทำงาน ในหัวข้อ “๒๑st ทักษะแห่งศตวรรษ” แนวความคิดการประเมินและการประเมินคุณค่า โดยเน้นที่ทักษะด้านอารมณ์ที่สำคัญเป็นพิเศษความสามารถที่เรียกว่า “๔C”: ความคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การทำงานร่วมกัน และการฝึกวิชาชีพ จากนั้นนำเสนอกระบวนการประเมินและรับรองอย่างเป็นทางการที่เรียกว่า “การติดฉลาก” โดยเสนอแนะให้เป็นแนวทางทั้งในการสร้างการประเมินที่น่าเชื่อถือสื่อสารในหัวข้อในแต่ละ C จะให้ภาพรวมของการประเมินในระดับการปฏิบัติงานส่วนบุคคลก่อนที่จะมุ่งเน้นไปที่การประเมินการสนับสนุนอย่างเป็นระบบ สำหรับการพัฒนา ๔Cs ที่สามารถวัดได้ในระดับสถาบัน (เช่น ในโรงเรียน ต่อสาธารณะ ๔Cs และเพื่อส่งเสริมคุณค่าทางวัฒนธรรม ถัดไปรูปแบบของ “นานาชาตินำเสนอกรอบทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ของสถาบันเพื่อการพัฒนาขีดความสามารถ” ครั้งแรกของระบบที่ครอบคลุมเหล่านี้ช่วยให้สามารถประเมิน การพัฒนา ๔C ได้รับการสนับสนุนจากโปรแกรมหรือสถาบันการศึกษาอย่างเป็นทางการ สองการประเมินประสบการณ์การศึกษา หรือการฝึกอบรมแบบไม่เป็นทางการ เช่น การเล่นเกม เราหารือเกี่ยวกับการทับซ้อนกันระหว่าง ๔Cs กับความท้าทายในการสอนและการจัดตั้งสถาบัน ซึ่งทั้งสองอย่างนี้อาจนำโมเดลปฏิสัมพันธ์แบบไดนามิกของ ๔Cs ซึ่งมีชื่อเล่นว่า “Crea-Critical Collab-ication” มาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการสอนและการส่งเสริมนโยบาย เราสรุปโดยการสนทนาสั้น ๆ โอกาสที่นำเสนอโดยการวิจัยในอนาคตและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ และความเป็นจริงเสมือน

^{๔๔} Thornhill-Miller, Branden, Anaëlle Camarda, Maxence Mercier, Jean-Marie Burkhardt, Tiffany Morisseau, Samira Bourgeois-Bougrine, Florent Vinchon, Stephanie El Hayek, Myriam Augereau-Landais, Florence Mourey, and et al. ๒๐๒๓. Creativity, Critical Thinking, Communication, and Collaboration: Assessment, Certification, and Promotion of ๒๑st Century Skills for the Future of Work and Education. Journal of Intelligence <https://doi.org/10.๓๓๙๐/jintelligence๑๑๐๓๐๐๕๔>

Tsekhmister, et.al.^{๔๖} ศึกษาการพยากรณ์แนวโน้มการศึกษาในบทบาทของ "ทักษะทางอารมณ์" เพื่อการพัฒนาวิชาชีพของผู้เชี่ยวชาญในอนาคตในเงื่อนไขของการเรียนทางไกล: ความท้าทายในยุคนี้ ข้อกำหนดสมัยใหม่ของสังคมสารสนเทศเป็นตัวกำหนดการปรับปรุงการทำงานของสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาทักษะด้านอารมณ์ในหมู่ผู้สมัครระดับอุดมศึกษา บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มการศึกษาและบทบาทของทักษะทางอารมณ์ เพื่อการพัฒนาวิชาชีพของผู้เชี่ยวชาญในอนาคตในเงื่อนไขของการเรียนทางไกล บทความนี้ใช้วิธีการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ทั่วไป (การวิเคราะห์ การสังเคราะห์) และการวิจัยพิเศษ (นามธรรม การทำนาย) สังเกตว่าทักษะด้านอารมณ์มีความสำคัญต่อการพัฒนาอาชีพ แต่ก็ยากที่จะวัดผลจากประสบการณ์ ในมหาวิทยาลัยในยุโรปและอเมริกา การได้มาซึ่งทักษะทางอารมณ์ได้รับการแก้ไขมานานแล้วด้วยชั้นเรียนเพิ่มเติม และการศึกษาเพิ่มเติมที่ต้องเสียค่าใช้จ่าย แต่เนื่องจากโควิด-๑๙ มีแพลตฟอร์มดิจิทัลมากมายที่คุณสามารถเรียนรู้ผ่านการศึกษากทางไกล

^{๔๖} Tsekhmister, Yaroslav; Stetsenko, Nataliia; Volyk, Oleksii; Gumennykova, Tamara; Sharov, Oleksandr, ๒๐๒๓, Forecast of Educational Trends in the Role of "Soft Skills" for the Professional Development of Future Specialists in the Conditions of Distance Learning: The Challenges of Our Time. Journal of Higher Education Theory & Practice Vol. ๒๓ Issue ๑๐, p๒๑๐-๒๑๗.

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ” ๑) เพื่อศึกษาวิเคราะห์การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี ๒) เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ ๓) เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายและกระบวนการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ เป็นการวิจัยเชิงอนาคตโดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) และใช้วิธีการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ได้รายละเอียดของข้อมูลต่าง ๆ อย่างลึกซึ้งและตรงตามสภาพที่เป็นจริงมากที่สุดที่สามารถตอบคำถามวิจัยได้ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ โดยการวิเคราะห์สังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำมาร่างเป็นประเด็นการสัมภาษณ์ แล้วนำไปสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่รับผิดชอบเกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ขั้นตอนที่ ๒ การร่างประเด็นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากทั้งภายในและต่างประเทศ และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่ได้จากขั้นตอนที่ ๑ มาสังเคราะห์และร่างเป็นประเด็นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ เพื่อใช้สำหรับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญต่อไป

ขั้นตอนที่ ๓ การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยในการรวบรวมข้อมูลแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) ซึ่งมีการเก็บข้อมูล ๓ ครั้ง ดังนี้

๓.๑ ครั้งที่ ๑ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ นำประเด็นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธที่ได้จากขั้นตอนที่ ๒ มาจัดทำเป็นกรอบการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ เพื่อใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ ๑ โดยมีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง และกำหนดกรอบในการสัมภาษณ์ จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นกลุ่มนักวิชาการที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญ ผู้มีบทบาทในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี โดยมีแนวทางในการสัมภาษณ์ ดังนี้

๓.๑.๑ ก่อนนำเข้าสู่การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำเสนองานวิจัยเบื้องต้นพอสังเขป ประมาณ ๑๐ นาที เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญทราบข้อมูลและกรอบการวิจัยเบื้องต้น

๓.๑.๒ ขออนุญาตบันทึกขณะสัมภาษณ์

๓.๑.๓ ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์คือ ผู้เชี่ยวชาญคิดว่าทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี ควรเป็นอย่างไร เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ แนวทางหรือแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงและขับเคลื่อนการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ มีแนวโน้มจะเป็นอย่างไร เพราะเหตุใด โดยเน้นแนวโน้มด้านบวก แนวโน้มด้านลบ และแนวโน้มที่เป็นไปได้ และใช้เทคนิคการสรุปสะสม (Cumulative Summarization) จนจบการสัมภาษณ์

๓.๑.๔ เมื่อผู้วิจัยสัมภาษณ์ครบทุกด้าน ผู้วิจัยสรุปการสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญฟัง เพื่อมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขและ/หรือเพิ่มเติมคำสัมภาษณ์

๓.๑.๕ นำผลการสัมภาษณ์มาเรียบเรียงใหม่ แล้วส่งผลการสัมภาษณ์ที่เรียบเรียงแล้วไปให้ผู้ถูกสัมภาษณ์อ่านและตรวจแก้ไข เพื่อความน่าเชื่อถือความตรง และความเที่ยงของข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง

๓.๒ ครั้งที่ ๒ การวิเคราะห์จัดทำแบบสอบถาม ในขั้นตอนนี้เป็นการตรวจสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสมของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ จากการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด เพื่อสร้างฉันทามติ (Consensus) ของกลุ่ม โดยการนำผลการสัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจากเทคนิค EDFR รอบที่ ๑ มาวิเคราะห์และแบ่งข้อมูลออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามเทคนิค

การวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi Technique) และพัฒนาเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ แล้วส่งให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดลงความเห็น

๓.๓ ครั้งที่ ๓ ยืนยันความคิดเห็น รอบนี้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านจะได้รับข้อมูลป้อนกลับเชิงสถิติ (Statistical Feedback) จากการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ ๒ ที่เป็นของกลุ่มโดยส่วนรวม เพื่อสร้างแบบสอบถามใหม่ที่ใช้ข้อความเดิม โดยเพิ่มตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญคนนั้นตอบและให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนพิจารณาคำตอบใหม่ แล้วตอบกลับมาอีกครั้งหนึ่ง ในการตอบแบบสอบถามรอบนี้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะทราบว่าตนมีความคิดเห็นเหมือนกัน หรือแตกต่างจากผู้เชี่ยวชาญคนอื่น ๆ อย่างไร หากทบทวนความคิดเห็นของตนเองแล้วยังแตกต่างจากคนอื่นอยู่ก็ให้เหตุผลประกอบการยืนยันคำตอบเดิมของตนที่ในข้อนั้น ๆ ซึ่งผู้วิจัยจะนำความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในรอบนี้มาสรุปเป็นร่างการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

ขั้นตอนที่ ๔ แนวโน้มการเสริมสร้างเครือข่าย/เพื่อนำเสนอแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

ผู้วิจัยนำร่างการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ ในขั้นตอนที่ ๓ มาคัดเลือกข้อที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันตามเกณฑ์ค่าสถิติที่กำหนดไว้ มาสรุป นำเสนอ และขับเคลื่อนการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ ที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำมาปฏิบัติจริง

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๑ ประชากร/กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยคัดเลือกแบบเจาะจงโดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกจากกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) จำนวน ๒๐ รูป/คน โดยผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น ๒ กลุ่ม ดังนี้

๑. กลุ่มผู้บริหารระดับสูง โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

๒. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ กลุ่มนักวิชาการที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

การกำหนดขนาดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงอนาคตแบบ EDFR ซึ่งต้องมีการใช้เทคนิคเดลฟายในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดย Macmillan ได้ทำการศึกษาและเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยตามเทคนิคเดลฟายว่า ควรมีจำนวนเท่าไรจึงจะเหมาะสมพบว่าหากผู้เชี่ยวชาญมีจำนวนตั้งแต่ ๑๗ คนขึ้นไป อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อนจะมีน้อยมาก (Error) และจะเริ่มคงที่คือ ๐.๐๒ ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้ผลการศึกษาของ Thomas T. Macmillan เป็นแนวทางในการกำหนดจำนวนผู้เชี่ยวชาญโดยกำหนดผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยครั้งนี้จำนวนทั้งหมด ๒๐ คน ซึ่งนับว่ามีความเหมาะสมในการใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างตามการใช้เทคนิคเดลฟาย โดยมีรายละเอียดแสดงการลดลงของค่าความคลาดเคลื่อนได้ตามตาราง

ตารางที่ ๓.๑ แสดงการลดลงของค่าความคลาดเคลื่อน

จำนวนผู้เชี่ยวชาญ	ความคลาดเคลื่อน	ความคลาดเคลื่อนลดลง
๑ - ๕	๑.๒๐ - ๐.๗๐	๐.๕
๕ - ๙	๐.๗๐ - ๐.๕๘	๐.๑๒
๙ - ๑๓	๐.๕๘ - ๐.๕๔	๐.๐๔
๑๓ - ๑๗	๐.๕๔ - ๐.๕๐	๐.๐๔
๑๗ - ๒๑	๐.๕๐ - ๐.๔๘	๐.๐๒
๒๑ - ๒๕	๐.๔๘ - ๐.๔๖	๐.๐๒
๒๕ - ๒๙	๐.๔๖ - ๐.๔๔	๐.๐๒

๓.๒.๒ ประชากร/กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงปริมาณ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) นิสิตผู้เกี่ยวข้อง จำนวน ๕๐ รูป โดยผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

๓.๓ เครื่องมือการวิจัย และการสร้างเครื่องมือ

๓.๓.๑ การพัฒนาเครื่องมือเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างและแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะของเครื่องมือวิจัย ดังนี้

๑. แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi Structured Interview) จำนวน ๒ ฉบับ

๑.๑ ฉบับที่ ๑ ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้บริหาร รับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ จำนวน ๑๐ คน เพื่อรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

๑.๒ ฉบับที่ ๒ ใช้ในการสัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นกลุ่มนักวิชาการที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ จำนวน ๑๐ คนเพื่อรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นการคาดการณ์แนวโน้มเกี่ยวกับแนวการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ ว่ามีแนวโน้มจะเป็นอย่างไร เพราะเหตุใด

๒. แบบสอบถาม ใช้ในการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นกลุ่มนักวิชาการที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ จำนวน ๒๐ คน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิด (Close Ended) ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ ครอบคลุมกรอบร่างการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ จำนวน ๒ รอบ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นและยืนยันถึงความเป็นไปได้และความสอดคล้องกันของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

๓.๓.๑ วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้

มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง และแบบสอบถาม ซึ่งมีวิธีการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

๑. แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างฉบับที่ ๑ ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้บริหาร

๑.๑ ผู้วิจัยศึกษา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับบริบทการสื่อสารขององค์กร และความสามารถทางการสื่อสารของผู้บริหาร แล้ววิเคราะห์สังเคราะห์มาเป็นกรอบและแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง

๑.๒ นำแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างที่สร้างขึ้น ไปปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ

๒. แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างฉบับที่ ๒ ใช้ในการสัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

๒.๑ ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร ทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยต่าง ๆ รวมทั้งสัมภาษณ์ผู้บริหาร จำนวน ๑๐ คน เกี่ยวกับบริบทการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

๒.๒ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์บทสัมภาษณ์จากข้อมูลที่ได้ตามข้อ ๒.๑ มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างเกี่ยวกับร่างการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ เพื่อนำไปสัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

๒.๓ นำแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างที่สร้างขึ้น ไปปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิผู้วิจัยจึง นำแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างดังกล่าว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต ของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ และ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและวิจัย ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้อง ของภาษา และความครอบคลุมตามประเด็นเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IC) ใช้เกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกประเด็นคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ ๐.๖๐ ขึ้นไป

๒.๔ นำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ไปสัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๕ คน ต่อไป

๓. แบบสอบถาม

๓.๑ ผู้วิจัยนำผลการสัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ คน มาสร้าง เป็นแบบสอบถามปลายปิด ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ โดยการสังเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ มาเป็นกรอบการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการ การเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

๓.๒ นำไปปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ ภายหลังการปรับแก้ตามคำแนะนำแล้ว ผู้วิจัยจึง นำแบบสอบถามดังกล่าวไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสื่อสารและผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและวิจัย ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้องของภาษา และความครอบคลุมตาม เนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency: IC) ใช้เกณฑ์การพิจารณา คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ ๐.๖๐ ขึ้นไป

๓.๓ นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๒๐ คน ต่อไป

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

๓.๔.๑ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองมี ข้อมูลหลายส่วนที่ต้องทำการรวบรวมข้อมูลมาประกอบกันให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัย ได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล โดยได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญในการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) และผู้วิจัยนัดหมายเพื่อสอบถามข้อมูล ซึ่งสามารถตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลได้ เป็นอย่างดี

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

๑. การเก็บข้อมูลครั้งที่ ๑ ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ผู้บริหาร ระดับสูงด้านการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการ การเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ จำนวน ๑๐ คน และไปติดต่อด้วยตนเองเพื่อนัดหมายวันเวลา ในการดำเนินการสัมภาษณ์

๒. การเก็บข้อมูลครั้งที่ ๒ ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญ การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และ การพัฒนาสังคมวิถีพุทธ ไปติดต่อด้วยตนเองเพื่อนัดหมายวัน เวลา ในการดำเนินการสัมภาษณ์

๓. การเก็บข้อมูลครั้งที่ ๓ ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามรอบที่ ๑ ถึงผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๒๐ คน และได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปติดต่อด้วยตนเองชี้แจงการตอบแบบสอบถาม และนัดหมายวัน เวลา รับแบบสอบถาม

๔. การเก็บข้อมูลครั้งที่ ๔ ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามรอบที่ ๒ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญทบทวนคำตอบของตนเอง และนัดหมายวัน เวลา รับแบบสอบถามการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๔.๒ ผู้วิจัยทำการศึกษาแบบเจาะลึก โดยผู้วิจัยได้ทำการนัดหมายบุคคลที่เป็นผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญไว้ก่อนหน้า เมื่อถึงเวลานัดหมายผู้วิจัยก็จะไปตามเวลา เมื่อพบผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญก็จะทำการสัมภาษณ์ทันที การนัดหมายจึงไม่มีผลต่อโอกาสในการสัมภาษณ์มากนัก หากผู้วิจัยไปพบครั้งแรกแล้วขอสอบถามหากได้ข้อมูลไม่ครบถ้วนก็จะนัดหมายไว้เพื่อทำการสัมภาษณ์ในครั้งต่อไป

๓.๔.๓ ตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูล และหาแนวทางการศึกษาให้ได้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจากประเด็นต่างๆ ข้อมูลส่วนใดที่ยังไม่เพียงพอต่อการวิเคราะห์หรือยังไม่ชัดเจนก็จะติดตามในส่วนนั้นๆ ซึ่งจะค้นหาเอกสารเพิ่มเติมด้วยในการเก็บข้อมูล

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๕.๑ คณะผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยร่วมกับแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและจัดทำรายงานผลการวิจัยตามที่ได้กำหนด การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยการใช้อธิบายผลการวิจัยหาค่าสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคำถามปลายเปิด ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

๓.๖ สูตรสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๖.๑ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

๓.๖.๑.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดย

๑.๑ รวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ นำมาจำแนกและจัดระบบข้อมูล (Typology and Taxonomy)

๑.๒ ผู้วิจัยจัดระเบียบข้อมูล (Data organizing) ที่ได้จากการสัมภาษณ์ นำมารวบรวมจัดวางอย่างเป็นระเบียบให้พร้อมใช้งานอย่างสะดวก จากนั้นจัดระเบียบออกเป็นหน่วยย่อยตามความเหมาะสมอย่างเป็นหมวดหมู่ เพื่อเป็นข้อมูลในการตอบคำถามวิจัย โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามโครงสร้างของประเด็นและเนื้อหาที่กำหนดไว้

๑.๓ ตรวจสอบความเชื่อถือได้ (Credibility) ด้วยวิธีการตรวจสอบด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) เป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้ตรงตามทฤษฎีที่กำหนดไว้หรือไม่อย่างไร และให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

๓.๖.๒.๑ การทดสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

๒.๑ การทดสอบคุณภาพแบบสอบถาม

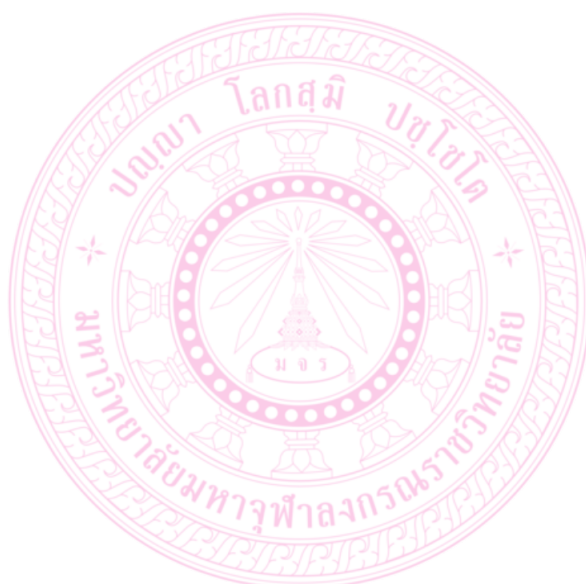
- (๑) วิเคราะห์ความเที่ยงตรงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อ (Index of Item Objective Congruence : IOC)
- (๒) วิเคราะห์ความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับ โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟาครอนบาค (Constant comparison : α)

๓.๖.๓.๓ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

๓.๖.๓.๔ สรุปกระบวนการทำวิจัย

การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

ตารางที่ ๓.๒ ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์	ขั้นตอน	วิธีการดำเนินการ	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลลัพธ์
๑.ศึกษาวิเคราะห์การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี	ขั้นตอนที่ ๑ ๑. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องหลักการศึกษาวิเคราะห์การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี	๑ วิเคราะห์องค์ประกอบ ๒) สังเคราะห์องค์ประกอบ การวิเคราะห์หลักศึกษา วิเคราะห์การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี	ศึกษาเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับศึกษาวิเคราะห์การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี	สร้างเครื่องมือ ๑) แบบสัมภาษณ์วิเคราะห์สังเคราะห์	การวิเคราะห์เนื้อหา Content Analysis	องค์ประกอบ ๑) ข้อมูลพื้นฐานศึกษาวิเคราะห์การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี
	ขั้นตอนที่ ๒ สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี	๑. สัมภาษณ์ ๒. สังเคราะห์พัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี	๑. เอกสารที่เกี่ยวข้อง ๒. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เลือกแบบโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง	๑. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ๒. แบบสัมภาษณ์แบบกลุ่มเฉพาะ	การวิเคราะห์เนื้อหา Content Analysis	สรุปข้อมูลเพื่อการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี

วัตถุประสงค์	ขั้นตอน	วิธีการดำเนินการ	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลลัพธ์
๒. เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ	ขั้นตอนที่ ๑ ๑. เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ	๑. สัมภาษณ์ ๒. สังเคราะห์ประเด็นสำคัญ ๓. สังเคราะห์การเพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ	๑. เอกสารที่เกี่ยวข้อง ๒. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเลือกแบบ โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง	๑. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างตามกรอบแนวคิดในการวิจัย	การวิเคราะห์เนื้อหา Content Analysis	ร่างการเพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ
	ขั้นตอนที่ ๒ ๑. การวิจัยเชิงคุณภาพ	๑. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ประเด็นเนื้อหา	ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการเลือกแบบเจาะจงเพื่อตรวจสอบคุณภาพ	๑. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างตามกรอบแนวคิดในการวิจัย	การวิเคราะห์เนื้อหา Content Analysis	ตรวจสอบร่างการเพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ
	ขั้นตอนที่ ๓ ๑. การตรวจสอบรูปแบบเชิงคุณภาพ	๑. การตรวจสอบแหล่งข้อมูลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ๒. วิเคราะห์สังเคราะห์เนื้อหา	ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการเลือกแบบเจาะจงเพื่อตรวจสอบคุณภาพ	-แบบประเมินการวิเคราะห์ความเหมาะสมเทคนิคและนวัตกรรมการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในต่างประเทศในรูปแบบการเผยแพร่ผ่านสังคมดิจิทัลออนไลน์	การวิเคราะห์เนื้อหา Content Analysis	รูปแบบการพัฒนาเทคนิคและนวัตกรรมการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในต่างประเทศในรูปแบบการเผยแพร่ผ่านสังคมดิจิทัลออนไลน์

วัตถุประสงค์	ขั้นตอน	วิธีการดำเนินการ	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลลัพธ์
๓. นำเสนอทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ	- นำเสนอเพื่อยกระดับทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ	๑. วิเคราะห์ทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ ๒. ปรับปรุงและสรุปผล	๑. ผู้เข้าร่วมอบรม	-แบบประเมินการวิเคราะห์ความเหมาะสมทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ	วิเคราะห์ทางสถิติ	ให้ความรู้ความเหมาะสมของทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ
๔. วิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงและขับเคลื่อนทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ	- การประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสม	- วิเคราะห์ความเป็นไปได้และความเหมาะสม	ผู้เกี่ยวข้องและรับผิดชอบ	- วิเคราะห์ความเป็นไปได้และความเหมาะสม	การวิเคราะห์เนื้อหา	ข้อมูลข้อเสนอแนะต่อวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงความเป็นไปได้และความเหมาะสมทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

ตารางที่ ๓.๓ แผนการทำงาน

กิจกรรม	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐	๑๑	๑๒	ร้อยละ ของ กิจกรรม ในปีงบประมาณ
กิจกรรมที่ ๑ : ศึกษาและสำรวจวิเคราะห์การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี	✓	✓	✓										๑๐
กิจกรรมที่ ๒ : ศึกษาวิเคราะห์ พัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ				✓	✓	✓	✓						๒๐
กิจกรรมที่ ๓ : สรุปรกระบวนการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ				✓	✓	✓	✓						๔๐
กิจกรรมที่ ๔ วิเคราะห์แนวโน้มการเสริมสร้างเครือข่าย/เพื่อนำเสนอแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ							✓	✓	✓	✓			๒๐
กิจกรรมที่ ๕ : นำเสนอแนวโน้มการเสริมสร้างเครือข่าย/แนวทางการขับเคลื่อนและเสริมสร้างการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ										✓	✓	✓	๑๐

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และพัฒนาสังคมวิถีพุทธ” โดยดำเนินการวิจัยในรูปแบบการวิจัยอนาคต (Future Research) โดยมีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาวิเคราะห์การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี ๒) เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์สู่การบูรณาการการเรียนรู้และพัฒนาสังคมวิถีพุทธ ๓) เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายส่งเสริมการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี โดยนำเสนอผลการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ ๑ สภาพทั่วไปเกี่ยวกับบริบทของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

ตอนที่ ๒ การร่างประเด็นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

๔.๑ บริบททั่วไปของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี

ตอนที่ ๑ สภาพทั่วไปของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

ก) สภาพทั่วไป

การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีมีหลายด้านที่น่าสนใจ โดยเฉพาะในยุคที่เทคโนโลยีและสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้:

๑) การใช้เทคโนโลยี พระสงฆ์ควรมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อเผยแพร่พระธรรมและการสื่อสารกับชุมชน พระสงฆ์ควรมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในหลายด้าน เพื่อที่จะสามารถปรับตัวและเข้าถึงชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ: การใช้สื่อสังคมออนไลน์: เข้าใจการใช้แพลตฟอร์มอย่าง Facebook, Instagram, และ YouTube เพื่อเผยแพร่พระธรรมและแชร์กิจกรรมของวัด รวมถึงสร้างความสัมพันธ์กับผู้ติดตาม การสร้างและจัดการเว็บไซต์: มีทักษะในการสร้างและดูแลเว็บไซต์ของวัด เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรม ข่าวสาร และการติดต่อกับชุมชน การใช้แอปพลิเคชันการสื่อสาร: ใช้แอปพลิเคชันอย่าง Line หรือ WhatsApp เพื่อสื่อสารกับผู้สนใจและผู้ติดตาม รวมถึงการจัดกลุ่มสนทนาเกี่ยวกับธรรมะ การทำคลิปวิดีโอและการตัดต่อ: เรียนรู้การถ่ายทำและตัดต่อวิดีโอเพื่อสร้างสื่อการสอนหรือสื่อธรรมะที่มีคุณภาพ การเรียนรู้ออนไลน์: ใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์เพื่อศึกษาธรรมะและพัฒนาทักษะส่วนบุคคล การ

ทำงานร่วมกันออนไลน์: ใช้เครื่องมืออย่าง Google Drive สำหรับการจัดการงานและการประสานงานกับสมาชิกในวัด การรักษาความปลอดภัยข้อมูล: เข้าใจเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยข้อมูลส่วนบุคคลและวิธีป้องกันการโจมตีทางไซเบอร์ การพัฒนาทักษะเหล่านี้จะช่วยให้พระสงฆ์สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่ธรรมและการสร้างสรรค์กิจกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมในยุคดิจิทัลได้ดียิ่งขึ้น

๒) การสอนและการศึกษา: พระสงฆ์สามารถพัฒนาทักษะในการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของเยาวชน โดยอาจมีการจัดเวิร์กช็อปหรือหลักสูตรอบรมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับธรรมะและการดำเนินชีวิต พระสงฆ์สามารถพัฒนาทักษะในการสอนได้หลายวิธี เพื่อให้การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ดังนี้: การฝึกอบรมด้านการสอน: เข้าร่วมการอบรมหรือหลักสูตรพัฒนาทักษะการสอน เช่น เทคนิคการสอน การสร้างบทเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้ การใช้สื่อการสอน: เรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการสอน เช่น สไลด์, วิดีโอ, หรือสื่อออนไลน์ เพื่อทำให้การเรียนรู้มีความน่าสนใจมากขึ้น การปรับตัวให้เข้ากับผู้เรียน: ศึกษาและเข้าใจความต้องการและลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม เพื่อปรับวิธีการสอนให้เหมาะสม การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง: ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้สึกสบายใจในการตั้งคำถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย: ใช้กลยุทธ์การสอนที่หลากหลาย เช่น การอภิปรายกลุ่ม, การทำกิจกรรม, หรือการใช้สถานการณ์จริง เพื่อกระตุ้นความสนใจ การสร้างบทเรียนที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน: สอนให้ผู้เรียนเห็นความเชื่อมโยงระหว่างพระธรรมกับชีวิตจริง เพื่อให้เกิดการเข้าใจและนำไปปฏิบัติ การพัฒนาเนื้อหาการสอน: ศึกษาและพัฒนาเนื้อหาที่ทันสมัยและตอบโต้ความรู้อย่างถูกต้องในยุคปัจจุบัน เช่น เรื่องจิตวิทยา, สังคมศึกษา หรือปัญหาสิ่งแวดล้อม การประเมินผลและปรับปรุง: มีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ และใช้ผลการประเมินเพื่อปรับปรุงวิธีการสอน การพัฒนาทักษะเหล่านี้จะช่วยให้พระสงฆ์สามารถสร้างการเรียนรู้ที่มีคุณค่าและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในชีวิตของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

๓) การบริหารจัดการชุมชน: การพัฒนาทักษะในการบริหารจัดการชุมชนและการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นสิ่งสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับวัดและสังคม การพัฒนาทักษะในการบริหารจัดการชุมชนและการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนสำหรับพระสงฆ์สามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่ การฝึกอบรมด้านการบริหารจัดการ: เข้าร่วมหลักสูตรหรือการอบรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการชุมชน เช่น การวางแผนโครงการ การจัดการทรัพยากร และการบริหารการเงิน การสร้างเครือข่าย: สร้างความสัมพันธ์กับผู้นำชุมชน องค์กรท้องถิ่น และกลุ่มต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือในการทำงาน การฟังเสียงชุมชน: จัดกิจกรรมรับฟังความคิดเห็นจากชาวบ้าน เช่น การประชุมชุมชนหรือการสัมภาษณ์ เพื่อเข้าใจความต้องการและปัญหาของชุมชน การทำงานร่วมกัน: ส่งเสริมการทำงานร่วมกับชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมด้านการศึกษา การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หรือการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ: พัฒนาทักษะในการสื่อสารอย่างชัดเจนและเปิดเผย เพื่อสร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน การใช้เทคโนโลยีในการจัดการ: ใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อประสานงานและสื่อสารกับชุมชน เช่น การใช้แอปพลิเคชันสำหรับการจัดกิจกรรมและการประชุม การสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น: ศึกษาและเคารพ

วัฒนธรรมและประเพณีของชุมชน เพื่อให้การทำงานมีความสัมพันธ์และเข้าใจในบริบทท้องถิ่น การจัดทำแผนพัฒนา: ร่วมกับชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน เพื่อกำหนดเป้าหมายและแนวทางในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน การพัฒนาทักษะเหล่านี้จะช่วยให้พระสงฆ์สามารถบริหารจัดการชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและยั่งยืนกับชุมชนได้

๔) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม: พระสงฆ์ควรมีทักษะในการเข้าร่วมและส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม เช่น การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส หรือการจัดกิจกรรมเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชน พระสงฆ์สามารถพัฒนาทักษะในการเข้าร่วมและส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมได้หลายวิธี เช่น การสร้างความเข้าใจในปัญหาสังคม: ศึกษาและเข้าใจปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในชุมชน เช่น ปัญหาความยากจน การศึกษา หรือสุขภาพ เพื่อให้สามารถมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ: สร้างความสัมพันธ์กับองค์กรชุมชน หน่วยงานราชการ และกลุ่มต่าง ๆ เพื่อร่วมกันจัดกิจกรรมที่ตอบโจทย์ความต้องการของสังคมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ: เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดโดยชุมชน เช่น การทำบุญ การอบรม การจัดงานวัฒนธรรม หรือกิจกรรมการกุศล เพื่อสร้างความเชื่อมโยงกับชาวบ้าน การเป็นแบบอย่างที่ดี: พระสงฆ์ควรแสดงพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างในด้านการให้ความช่วยเหลือ การอาสาสมัคร และการมีจิตสาธารณะ เพื่อกระตุ้นให้ผู้อื่นเข้าร่วม การส่งเสริมการศึกษา: จัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือการอบรมเกี่ยวกับพระธรรมและการดำเนินชีวิต เช่น การสอนเด็กหรือเยาวชนเกี่ยวกับคุณธรรม การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ: พัฒนาทักษะในการสื่อสารให้เข้าใจง่ายและเข้าถึงผู้คนในชุมชน เพื่อกระตุ้นความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม การประเมินผลกิจกรรม: มีการประเมินผลหลังจากการจัดกิจกรรม เพื่อเรียนรู้จากประสบการณ์และปรับปรุงกิจกรรมในอนาคต การส่งเสริมจิตอาสา: กระตุ้นให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสา โดยการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการช่วยเหลือผู้อื่น การพัฒนาทักษะเหล่านี้จะช่วยให้พระสงฆ์สามารถมีบทบาทที่สำคัญในกิจกรรมทางสังคม และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนได้อย่างยั่งยืน

๕) การเรียนรู้ตลอดชีวิต: พระสงฆ์ควรมีความตั้งใจในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ผ่านการศึกษาต่อหรือการอบรมในด้านต่าง ๆ เช่น จิตวิทยา หรือการพัฒนาทักษะการสื่อสาร พระสงฆ์สามารถพัฒนาตนเองและมีความตั้งใจในการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้หลายวิธี ได้แก่ การศึกษาเพิ่มเติม: เข้าร่วมหลักสูตรการเรียนรู้เพิ่มเติม เช่น ปริญญาโทหรือปริญญาเอกในด้านที่เกี่ยวข้องกับธรรมะ สังคมศาสตร์ หรือจิตวิทยา เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะ การอบรมและสัมมนา: เข้าร่วมการอบรมและสัมมนาเกี่ยวกับธรรมะ การบริหารจัดการ หรือทักษะชีวิต เพื่อเรียนรู้แนวทางใหม่ ๆ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่น การอ่านหนังสือ: อ่านหนังสือเกี่ยวกับพระธรรม สังคม และจิตวิทยา เพื่อเพิ่มพูนความรู้และมุมมองในการดำเนินชีวิต การเรียนรู้ออนไลน์: ใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อเข้าถึงเนื้อหาที่หลากหลายและเรียนรู้ตามความสนใจ การฝึกปฏิบัติสมาธิ: มุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติสมาธิและการเข้าถึงสติ เพื่อพัฒนาจิตใจและความสามารถในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในกลุ่มศึกษา: จัดตั้งหรือเข้าร่วมกลุ่มศึกษาธรรมะหรือการอภิปรายในเรื่องต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็น การตั้งเป้าหมายส่วนตัว: กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาตนเอง เช่น การเรียนรู้ภาษาใหม่ หรือการพัฒนาทักษะการสื่อสาร การขอคำปรึกษาจากผู้มีประสบการณ์: เข้าหาผู้มีความรู้หรือผู้มีประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ เพื่อเรียนรู้จากแนวทางและคำแนะนำของพวกเขา การประเมิน

ตนเอง: ทำการประเมินความก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อทราบจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนา การมีความตั้งใจในการพัฒนาตนเองตลอดชีวิตจะช่วยให้พระสงฆ์สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อสังคมได้มากขึ้น

การพัฒนาทักษะเหล่านี้จะช่วยให้พระสงฆ์สามารถตอบสนองต่อความท้าทายและโอกาสใหม่ ๆ ในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สรุปจากข้อมูลดังกล่าวสามารถนำมาเป็นสารสนเทศพื้นฐานประกอบการร่างประเด็นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ ต่อไป

๔.๒ การร่างประเด็นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

การศึกษาข้อมูลการวิจัย เรื่อง “การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ” ผู้วิจัยได้ลำดับการนำเสนอ ดังนี้

๑. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๒. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการแปลความหมาย ผู้วิจัยขอกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

X แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

S.D. แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ ๒ การร่างประเด็นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ และการสรุป นำเสนอ และขับเคลื่อน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยอนาคต (Future Research) ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาข้อมูลการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ และสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถสรุปข้อมูลและรายงานได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การร่างประเด็นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ ดังนี้

จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วข้างต้น ทำให้มนุษย์ต้องมีการปรับตัวและพัฒนาตัวเองเพื่อให้อยู่รอดได้จึงเกิดทักษะใหม่ ๆ ขึ้นมามากมาย จุดเริ่มต้นในการพัฒนาทักษะแห่งอนาคตใหม่ของประเทศไทยศาสตราจารย์ นพ.วิจารณ์ พานิช บุคคลที่ริเริ่มและผลักดันแนวคิดนี้ โดยได้ให้ความสำคัญในการดำเนินงานด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงความจำเป็นในเรื่องทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อเตรียมพร้อมประชาชนในการรองรับการเปลี่ยนแปลง

อย่างต่อเนื่องในยุคปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าความสนใจในเรื่องศตวรรษที่ ๒๑ เน้นไปในเรื่องของทักษะและความสามารถของแต่ละบุคคลเป็นหลักมากกว่าเนื้อหาสาระต่างๆ ซึ่งทักษะและความสามารถของแต่ละบุคคลถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดสมรรถนะในการทำงาน สก็อต ปี พาร์ ได้ให้นิยามว่าสมรรถนะมีองค์ประกอบของความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะ (Attribute) ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกันและส่งผลกระทบต่องานโดยสัมพันธ์กับผลงานของตำแหน่งงานนั้นๆ และสามารถวัดผลเทียบกับมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับโดยสมรรถนะสามารถสร้างขึ้นได้ ผ่านกาฝึกอบรมและการพัฒนา และเพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการดำเนินชีวิตให้มีความสุขท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมโลก^๑ มีหลายองค์กรที่ได้กล่าวถึงแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skill) ไว้ ซึ่งมีการแบ่งประเภทแตกต่างกันหลายลักษณะ แต่ส่วนใหญ่มุ่งเน้นในการพัฒนาด้านทักษะและความสามารถของแต่ละบุคคลมากกว่าเนื้อหาสาระเชิงวิชาการความรู้ต่าง ๆ

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรม เอกสารรายงานการวิจัยและบทความต่าง ๆ ที่กล่าวถึงทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ตัวอย่างเช่น กรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ โดย เคน เคย์ (๒๕๖๒)^๒ ปรานภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ (Partnership for ๒๑ st Century Skills) ได้จำแนกทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ ออกเป็นสามวิชาหลัก ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและการทำงาน และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยีรายงานเรื่อง The Future of Skills :Employment in ๒๐๓๐^๓ ที่กล่าวถึงทักษะ ๔ เรื่อง ซึ่งประเทศสหรัฐอเมริกา และ สหราชอาณาจักรเห็นตรงกันว่าเป็นทักษะแห่งอนาคต นอกจากนี้การสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการของตลาดแรงงาน รวมทั้งแนวโน้มของเทคโนโลยีในองค์กรใหญ่ ๆ ทั่วโลก จากองค์กร World Economic Forum(WEF) (๒๐๑๕) ได้ผลการศึกษารูปทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ (๒๑ st-Century Skill) ออกมาเป็น ๑๖ ทักษะ โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มของความสามารถ (Competencies) กลุ่มของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Character Qualities) และกลุ่มของความรู้พื้นฐาน (Foundational Literacies)รวมไปถึงงานวิจัยขององค์กรเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ โครงการ OECD Future of Education and Skill ๒๐๓๐ และยังมีเอกสารรายงานการวิจัย และบทความอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทักษะแห่งอนาคตอีกหลากหลายเรื่อง คณะผู้วิจัยจึงสรุปทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skill) ในศตวรรษที่ ๒๑ โดยสามารถแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่มใหญ่ ตามค่านิยมของสมรรถนะที่มีองค์ประกอบของทักษะ (Skill)คุณลักษณะ (Attribute) และความรู้(Knowledge) ดังต่อไปนี้

^๑ ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. ๒๕๕๗. ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ต้องก้าวพ้นกับดักของตะวันตก. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

^๒ เคน เคย์. ๒๕๖๒. ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ สำคัญอย่างไร คืออะไร และจะทำได้อย่างไร, หน้า ๓๐-๕๔.

^๓ Bakhshi, H., Downing, J., Osborne, M. & Schneider, P. ๒๐๑๗. The Future of Skills: Employment in ๒๐๓๐. London: Pearson and Nesta.

๑) ทักษะ (Skill)

ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ท้าทายและการปฏิบัติ ถือเป็นทักษะ (Skill) ซึ่งต้องใช้เวลาพัฒนาและฝึกฝนให้เกิดขึ้น ประกอบด้วย

- ๑) ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative Thinking)
- ๒) ทักษะการคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking)
- ๓) ทักษะนวัตกรรม (Innovation)
- ๔) ทักษะการแก้ไขปัญหา (Problem Solving)
- ๕) ทักษะการทำงานร่วมกัน (Collaboration)
- ๖) ทักษะการสื่อสาร (Communication)
- ๗) ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-Culture Skills)
- ๘) การใช้ข้อมูลใหม่ (Using New Information)
- ๙) อุปกรณ์เทคโนโลยีการสื่อสาร (Communication Technology)
- ๑๐) กลยุทธ์การเรียนรู้ (Learning Strategies)
- ๑๑) การคิดไอเดียใหม่ๆ (Fluency of Ideas)
- ๑๒) เรียนรู้และปรับใช้ให้เร็ว (Learning Agility)
- ๑๓) การแสดงออกทางวาจา (Oral Expression)
- ๑๔) ทักษะทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศ (Information and Communication Technology Skills; ICT Skills)

ชุดทักษะข้างต้นสอดคล้องกับกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ โดย เคน เคย์ (๒๕๖๒)^๔ ประธานภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ (Partnership for ๒๑st Century Skills) ด้านทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) ซึ่งกล่าวว่าทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมสำหรับผู้เรียนที่ใช้ในศตวรรษที่ ๒๑ เป็นทักษะที่มีความพร้อมสำหรับการดำรงชีวิตที่ซับซ้อนมากและการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในการทำงานโดยมุ่งเน้นด้านความคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร การคิดเชิงวิเคราะห์ และการทำงานร่วมกัน เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับผู้เรียนในอนาคต และยังสอดคล้องกับการสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการของตลาดแรงงาน รวมทั้งแนวโน้มของเทคโนโลยีในองค์กรใหญ่ ๆ ทั่วโลกจากองค์กร World Economic Forum (WEF) (๒๐๑๕) ในกลุ่มของความสามารถ (Competencies) ในการแก้ปัญหาที่ท้าทายและซับซ้อนซึ่งนักเรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ต้องมีซึ่งทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมประกอบด้วย ๓ องค์ประกอบ คือ

^๔ เรื่องเดียวกัน.

๑) ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) คือ การรู้จักใช้เทคนิคในการสร้างแนวคิดอันหลากหลาย ปรับปรุงให้เกิดความคิดสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น เปิดรับมุมมองที่แปลกใหม่ สามารถสร้างสรรค์แนวคิดให้กลายเป็นนวัตกรรมที่เป็นรูปธรรม

๒) การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) คือการรู้จักเลือกใช้วิธีการให้เหตุผลที่เหมาะสมกับสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คิดอย่างเป็นระบบเพื่อวิเคราะห์การทำงานของสิ่งต่างๆ รวมทั้งการสังเคราะห์และเชื่อมโยงข้อมูลและชุดความคิดต่างๆ ตีความและหาข้อสรุป นำไปสู่หนทางการแก้ปัญหาที่ไม่คุ้นเคยด้วยวิธีการที่หลากหลาย

๓) การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน (Communication and Collaboration) คือความสามารถในการนำเสนอความคิดทั้งในรูปแบบการพูดและการเขียนได้ชัดเจนและเหมาะสม สามารถฟังและถอดความหมายได้ถูกต้อง รวมถึงการรู้จักใช้สื่อและเทคโนโลยีการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม สามารถทำงานร่วมกับสมาชิกในทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เคารพซึ่งกันและกัน รับผิดชอบร่วมกัน และให้คุณค่ากับการมีส่วนร่วมของทุกคนในทีม

นอกจากนี้รายงานเรื่อง The Future of Skills : Employment in ๒๐๓๐ ยังกล่าวถึง ทักษะ ๔ เรื่อง ซึ่งประเทศสหรัฐอเมริกา และสหราชอาณาจักรเห็นตรงกันว่าเป็นทักษะแห่งอนาคต คือ

๑) กลยุทธ์การเรียนรู้ (Learning Strategies) สามารถเอาข้อมูลใหม่ๆ มาใช้ในการตัดสินใจและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต

๒) ความมีเอกลักษณ์ (Originality) เสนอไอเดียใหม่ๆ ที่แตกต่างจากที่มีอยู่ได้ หรือคิดหาวิธีการแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์และเปลี่ยนแปลงไปจากที่เคยมีมา

๓) การคิดไอเดียใหม่ๆ (Fluency of Ideas) อันนี้จะเน้นเรื่องของปริมาณของไอเดียใหม่ๆ ที่สามารถนำเสนอได้ อาจจะไม่จำเป็นต้องถูกต้องหรือใช้ได้เสมอไป

๔) การเรียนรู้แบบ Active Learning คือรู้จักเลือกใช้วิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสถานการณ์และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้/การสอนสิ่งใหม่ๆ นอกจากนี้ ทักษะอื่นๆ ที่จำเป็นอันดับต้นๆ เช่น ทักษะด้านจิตวิทยาการอธิบาย (Instructing), การรับรู้ทางสังคม (Social Perceptiveness), สังคมศาสตร์และมานุษยวิทยา, การศึกษาและการฝึกฝน, การประสานงาน, การตัดสินใจ, การประเมินและวิเคราะห์ระบบ, การใช้เหตุผล, การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน และการเฝ้าสังเกตการณ์ (Monitoring)

Finnie, Mueller and Sweetman (๒๐๑๘)^๕ ได้กล่าวถึง ความสำคัญทักษะทางดิจิทัล และ ICT ไว้ในบทความวิจัยเรื่อง Information and Communication Technology Talent มีกรอบแนวคิดเพื่อใช้ในการอภิปรายเกี่ยวกับ การขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะทางด้านเทคโนโลยีการ

^๕ Finnie R., Mueller E. R., Sweetman A. ๒๐๑๘. Information and Communications Technologies Talent: The Skills We Need (November ๒๐๑๘), pp. Siii-Six Published by: University of Toronto Press on behalf of Canadian Public Policy Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/๑๐.๒๓๐๗/๙๐๐๒๖๕๔๐>

สื่อสารและสารสนเทศ (Information and Communication Technology Skills; ICT skills) ในบริบทที่มีทรัพยากรที่เพียงพอในการพัฒนาทักษะเหล่านี้ ทั้งจากมุมมองในภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับ ICT และภาพกว้าง เพราะแรงงานที่มีทักษะดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของแคนาดา ดังนั้นแรงงานที่มีทักษะด้าน ICT จึงเป็นภาคกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ความสามารถในการปรับเพื่อใช้เทคโนโลยีเหล่านี้จัดว่าเป็นพื้นฐานในการทำงานเช่นเดียวกับทักษะการอ่าน เขียน และการคำนวณ สำหรับตลาดแรงงานในแคนาดานั้น เริ่มมีสัญญาณที่บ่งบอกถึงความขาดแคลนในแรงงานที่มีทักษะดังกล่าว จึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการพัฒนาบุคลากรในทุกระดับจากระดับที่ต่ำสู่ระดับที่สูงขึ้น ในด้านอุปทานของการสร้างแรงงานเหล่านี้ซึ่งเป็นพลวัตร เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยถูกคาดหวังให้มีการฝึกอบรมพัฒนาบุคคลในทักษะดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง แต่ข้อเท็จจริงพบว่าในตลาดยังคงขาดการพัฒนาโดยเฉพาะการพัฒนาในระดับหลังมัธยมศึกษา การขาดแคลนการเตรียมความพร้อมที่เหมาะสมในระดับมัธยมศึกษา และการมีทักษะทางคณิตศาสตร์ที่ดีซึ่งหมายถึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาการสอนในเรื่องดังกล่าวอย่างเข้มข้นในระดับประถมศึกษา อย่างไรก็ตามนอกจากทักษะเรื่อง ICT แล้ว การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา (หลังมัธยมศึกษา) ยังต้องเน้นชุดทักษะที่เกี่ยวข้อง เช่น การพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคม (Soft Skills) ที่สามารถทำงานในทีมที่มีความเป็นสหวิทยาการ มีทักษะการสื่อสารที่ดี เพราะบุคลากรทางด้าน ICT ที่ตลาดต้องการเป็นผู้ที่ได้รับการพัฒนาทักษะรอบด้านมากกว่าจะมีเพียงทักษะการโค้ด (Coding)

๒) คุณลักษณะ (Attribute)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attribute) เป็นลักษณะภายในที่ติดตัวแต่ละบุคคลนั้น เช่น ความรู้สึกเจตคติ ทักษะคิด แรงจูงใจ เป็นต้น ประกอบด้วย

- ๑) ความยืดหยุ่น (Flexibility/Resilience)
- ๒) ความสามารถในการปรับตัว (Adaptability)
- ๓) ความคิดริเริ่มทำสิ่งใหม่ ๆ (Initiative)
- ๔) การชี้นำตนเอง (Self-direction)
- ๕) ความเป็นผู้นำและ (Leadership)
- ๖) ความรับผิดชอบ (Responsibility)
- ๗) ความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity)
- ๘) ความอดทน พยายาม ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค (Persistence/Grit)
- ๙) ความตระหนักหรือรับรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social and Cultural Awareness)
- ๑๐) การเรียนรู้เพื่อเรียนรู้ (Learning to Learn)
- ๑๑) การควบคุมตนเอง (Self-regulation)

- ๑๒) การเอาใจใส่ (Empathy)
- ๑๓) การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy)
- ๑๔) มองโลกในแง่ดี (Grounded Optimism)
- ๑๕) การรับรู้ทำงานสังคม (Social Perceptiveness)
- ๑๖) การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
- ๑๗) การรับฟังเชิงรุก (Active Listening)
- ๑๘) การตัดสินใจ (Judgment)
- ๑๙) การตัดสินใจ (Decision-making)

ชุดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ข้างต้นสอดคล้องกับกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ โดย เคน เคย์ (๒๕๖๒) ประธานภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ (Partnership for ๒๑st Century Skills) ด้านทักษะชีวิตและการทำงาน (Life and Career Skills) ความสามารถในการทำงานและการใช้ชีวิตในปัจจุบันมีความสำคัญมากกว่าทักษะการคิดและความรู้เนื้อหา เนื่องจากการใช้ชีวิตและการทำงานที่ซับซ้อนมากขึ้นในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีองค์ประกอบ ๕ องค์ประกอบ ดังนี้

๑) ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว (Flexibility and Adaptability) คือ ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับหน้าที่และความรับผิดชอบ สามารถทำงานภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง รับมือกับปัญหาที่ไม่คาดคิดได้อย่างดี จัดการกับความเห็นและความเชื่อที่แตกต่าง ภายใต้การทำงานที่มีความหลากหลายของคน เพื่อหาทางออกที่เหมาะสมได้

๒) ความคิดริเริ่มและการชี้นำตนเอง (Initiative and Self-Direction) คือ ความสามารถในการบริหารเวลาและจัดการกับงาน รักษาสมดุลระหว่างเป้าหมายได้ดี รับผิดชอบงานของตนเองได้ โดยไม่จำเป็นต้องมีคนควบคุม สามารถจัดการและต่อยอดความรู้ได้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อใช้พัฒนาตนเองในอนาคต

๓) ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-Culture Skills) คือ การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างเหมาะสม สามารถทำงานร่วมกับทีมงานที่มีความแตกต่างกันทางสังคมหรือวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔) การเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิดชอบ (Productivity and Accountability) คือ ความสามารถในการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ แม้มีอุปสรรค หรือแรงกดดันต่างๆ รู้จักวางแผน จัดลำดับความสำคัญ และจัดการกับงานให้ลุล่วง เป็นผู้ทำงานที่ดี ทำงานเป็นทีม มีความน่าเชื่อถือ รับผิดชอบกับผลงานที่ออกมา

๕) ความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership and Responsibility) คือ ความสามารถในการใช้ทักษะในการแก้ปัญหาและการสื่อสารระหว่างบุคคลเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย รู้จักการวางแผนการใช้คนให้เหมาะสมเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน รับผิดชอบต่อ

ผลประโยชน์ร่วมกันของชุมชนทั้งยังสอดคล้องกับการสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการของตลาดแรงงาน จากองค์กร World Economic Forum (WEF) (๒๐๑๕) ในกลุ่มของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Character Qualities) ที่นักเรียนต้องมีเพื่อจัดการกับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ประกอบด้วย ๖ ข้อย่อย คือ

- ๑) ความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity)
- ๒) ความคิดริเริ่มทำสิ่งใหม่ ๆ (Initiative)
- ๓) ความอดทน พยายาม ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค (Persistence/Grit)
- ๔) ความยืดหยุ่นในการปรับตัว (Adaptability)
- ๕) ความเป็นผู้นำ (Leadership)
- ๖) ความตระหนักหรือรับรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social and Cultural Awareness)

นอกจากนี้ Levasseur (๒๐๑๓)^๖ ได้กล่าวถึง ความสำคัญของทักษะทางสังคมและอารมณ์ ทักษะนี้มีความสำคัญมากในหลากหลายสาขาอาชีพ นักวิจัยหลายท่านพยายามเปรียบเทียบความสำคัญระหว่างทักษะทางสังคมและอารมณ์กับทักษะทางความคิด (Hard Skills) ว่าอะไรมีความสำคัญมากกว่ากัน ตัวอย่างเช่น มีข้อค้นพบจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้จัดการด้านระบบสารสนเทศว่าทักษะการทำงานของพนักงานทางด้านระบบสารสนเทศ ให้ความสำคัญเรื่องทักษะทางสังคมและอารมณ์มากกว่าทักษะเชิงความคิด ทักษะดังกล่าวรวมถึงทักษะเกี่ยวกับผู้คน (People Skills) หมายถึง ความสามารถในการ (๑) ปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้ภายในและลูกค้าภายนอก (๒) ทำงานอย่างร่วมมือในสภาพแวดล้อมที่เป็นทีมทำงาน (๓) เข้าใจสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ (๔) สามารถควบคุมตนเองและกระตือรือร้นในการทำงานเชิงรุก และ (๕) วิเคราะห์การแก้ปัญหาในเชิงระบบสารสนเทศเพื่อแก้ปัญหาทางธุรกิจได้ นอกจากนี้ทักษะทางด้านสังคมและอารมณ์พื้นฐานที่เป็นที่ต้องการของพนักงานที่ทำงานเรื่องระบบสารสนเทศ ได้แก่ ทักษะในการสื่อสารทั้งทางวาจาและการเขียนจรรยาบรรณที่เข้มแข็ง ทักษะการทำงานเป็นทีม การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ และทักษะระหว่างบุคคล นอกจากนี้จากงานวิจัยเชิงคุณภาพ ยังพบว่าทักษะทางสังคมและอารมณ์เป็นทักษะที่สำคัญอย่างมากในการทำงานโครงการที่มีความซับซ้อน เนื่องจากโครงการที่ประสบความสำเร็จมักเกิดจากการทำงานของผู้คนร่วมกันไม่ได้เป็นประยุกต์ใช้วิธีการหรือการใช้เครื่องมือเท่านั้น โดยมีทักษะย่อยที่สำคัญเช่น การสื่อสาร แรงจูงใจ การมอบหมายงาน การสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของ และสัมผัสของการบรรลุเป้าหมายตลอดจนทักษะเรื่องการเป็นผู้นำ ทั้งนี้แม้ในบริษัทชั้นนำทางเทคโนโลยีอย่าง Google ก็ยังให้ความสำคัญกับทักษะทางสังคมและอารมณ์มากกว่าทักษะในเชิงเทคนิค โดยกล่าวว่าผู้จัดการที่ดีตามนิยามของ Google นั่นคือ คนที่มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนสำหรับทีม และอำนวยความสะดวกให้ทุกคนในทีมสามารถพัฒนาตนเองได้

^๖ Levasseur, E. R. ๒๐๑๓. People Skills: Developing Soft Skills. A Change Management Perspective. Source: Interfaces, November-December ๒๐๑๓, Vol. ๔๓, No. ๖ (November December ๒๐๑๓), pp. ๕๖๖-๕๗๑ Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/๔๓๖๙๙๓๕๐>

๓) องค์ความรู้ (Knowledge)

ความรู้พื้นฐาน (Knowledge) ในชีวิตประจำวันเป็นสิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาทั้งในสถาบันการศึกษาการศึกษาด้วยตนเอง หรือแม้กระทั่งการแลกเปลี่ยนพูดคุยกับผู้มีความรู้ หรือประสบการณ์ต่าง ๆ ประกอบด้วย

- ๑) พื้นฐานเกี่ยวกับสารสนเทศ (Information Literacy)
- ๒) พื้นฐานเกี่ยวกับสื่อ (Media Literacy)
- ๓) ทักษะด้าน ICT (ICT Literacy)
- ๔) ทักษะการรู้เรื่อง สามารถอ่านออกเขียนได้(Literacy)
- ๕) ทักษะด้านการคิดคำนวณ (Numeracy)
- ๖) ทักษะด้านวิทยาศาสตร์(Scientific Literacy)
- ๗) ทักษะความรู้ด้านการเงิน/เศรษฐกิจ (Financial Literacy)
- ๘) ทักษะความรู้เรื่องศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น (Cultural and Civic Literacy)
- ๙) สาระวิชาหลัก (Core Subject)
- ๑๐) ความรู้เกี่ยวกับโลก (Global Awareness)
- ๑๑) ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ (Economic Literacy)
- ๑๒) ความรู้เกี่ยวกับธุรกิจและเป็นผู้ประกอบการ (Business and Entrepreneurial Literacy)
- ๑๓) ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี (Civil Literacy)
- ๑๔) ความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy)
- ๑๕) ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Literacy)

ชุดองค์ความรู้ข้างต้นสอดคล้องกับกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ โดย เคน เคย์ (๒๕๖๒)^๗ ประธานภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ (Partnership for ๒๑st Century Skills) ในเรื่อง ความรู้ในวิชาแกนหลักและเนื้อหาประเด็นที่สำคัญสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ (Core Subject and ๒๑st Century Themes) และยังสอดคล้องกับการสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการของตลาดแรงงาน จากองค์กร World Economic Forum (WEF) (๒๐๑๕) ในกลุ่มของความรู้พื้นฐาน (Foundational Literacies) ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดย สรุปได้ว่าความรู้ในวิชาหลักและเนื้อหาประเด็นที่สำคัญ สำหรับศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบด้วย สาระวิชาหลัก (Core Subject) ได้แก่ ภาษาแม่ และภาษาสำคัญของโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์ การปกครองและหน้าที่พลเมืองเศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และประวัติศาสตร์ และสอดแทรก

^๗ อ้างแล้ว, หน้า ๕๓.

ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ เข้าไปในทุกวิชาแกนหลัก ดังนี้ ความรู้เกี่ยวกับโลก (Global Awareness) ความรู้เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจและเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economic, Business and Entrepreneurial Literacy) ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี (Civil Literacy) ความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) และความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม(Environment Literacy) และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information, Media, and Technology Skills) โลกปัจจุบันเป็นโลกแห่งข้อมูลข่าวสารที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้น ผู้เรียนควรมีทักษะ ๓ ทักษะ ดังนี้

๑) พื้นฐานเกี่ยวกับสารสนเทศ (Information Literacy) เป็นการเข้าถึงสารสนเทศและการประเมินสารสนเทศ สามารถใช้และจัดการสารสนเทศได้อย่างถูกต้องและสร้างสรรค์

๒) พื้นฐานเกี่ยวกับสื่อ (Media Literacy) เป็นความสามารถใน การวิเคราะห์สื่อ (Analyze Media) เพื่อเข้าใจกระบวนการและวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร มีความเข้าใจพื้นฐานทางจริยธรรมและกฎหมาย เพื่อเข้าถึงการสร้างผลผลิตทางสื่อ (Create Media Product)

๓) พื้นฐานเกี่ยวกับ ICT (ICT Literacy) เป็นการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ เช่นการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือเพื่อการวิจัย การจัดการ การประเมิน และการสื่อสารนอกจากนั้นแล้ว ยังมีงานวิจัยขององค์กรเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ โครงการ OECD Future of Education and Skill ๒๐๓๐ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ได้กำหนดทักษะสำหรับปี ๒๐๓๐ ไว้ดังนี้

๑) ทักษะการเรียนรู้และการรู้คิด (Cognitive and Meta-cognitive) ประกอบด้วย การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) ความคิดสร้างสรรค์(Creative Thinking) การเรียนรู้เพื่อเรียนรู้ (Learning to Learn) และการควบคุมตนเอง (Self-regulation) ทักษะการเรียนรู้เป็นชุดของกลยุทธ์การคิดที่ทำให้สามารถใช้ภาษาตัวเลขการใช้เหตุผลและความรู้ที่ได้รับ ประกอบด้วยทักษะการคิดด้วยวาจา อวัจนภาษา และการคิดขั้นสูง ทักษะอภิปัญญาหรือการรู้คิด ได้แก่ การเรียนรู้เพื่อเรียนรู้และความสามารถในการรับรู้ความรู้อัตนคติและค่านิยม

๒) ทักษะทางสังคมและอารมณ์ (Social and Emotional Skills) ประกอบด้วย การเอาใจใส่ (Empathy) การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) ความรับผิดชอบ (Responsibility) และการทำงานร่วมกัน (Collaboration) ทักษะทางสังคมและอารมณ์เป็นชุดของความสามารถส่วนบุคคลที่สามารถแสดงให้เห็นในรูปแบบที่สอดคล้องกันของความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่ช่วยในการพัฒนาตนเองปลูกฝังความสัมพันธ์ของผู้เรียน ที่บ้านโรงเรียนที่ทำงานและในชุมชน และใช้ความรับผิดชอบต่อพลเมือง

๓) ทักษะการปฏิบัติและทางกายภาพ (Practical and Physical Skills) การใช้ข้อมูลใหม่ (Using New Information) และอุปกรณ์เทคโนโลยีการสื่อสาร (Communication Technology) ทักษะในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ต่างๆ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้เครื่องมือสมัยใหม่ในการทำงาน การเล่นเกมดนตรี ความยืดหยุ่นและความแข็งแกร่งของร่างกาย เป็นต้นอีกทั้ง ยังมีการกล่าวถึงทักษะในอนาคตที่สำคัญตามแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่

๑) ทักษะทางสังคมที่เข้มแข็ง (Strong Social Skills) จะเป็นปัจจัยสำคัญในความสำเร็จ เช่นเดียวกับการในทักษะความเป็นมนุษย์ โดยทักษะที่ถูกคาดการณ์ไว้ว่าจะมีความจำเป็นมากในอนาคต ได้แก่ (๑.๑) การรับรู้ทางสังคม (Social Perceptiveness) (๑.๒) การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) (๑.๓) การรับฟังเชิงรุก (Active Listening) การตัดสินใจ (Judgment) (๑.๔) การตัดสินใจ (Decision-making)

๒) ทักษะเชิงความรู้ ความคิด (Cognitive Skills) เช่น ความหลากหลายทางความคิด (Fluency of Ideas) ความเป็นต้นคิด (Originality) การแสดงออกทางวาจา (Oral Expression) จะเป็นทักษะที่มีความต้องการมากขึ้น ส่วนทักษะเชิงกายภาพ เช่น ความแข็งแรง การรับรู้ความลึก (Depth Perception) จะมีความต้องการลดลง งานวิจัยแสดงให้เห็นว่า มีความจำเป็นทั้งระดับบุคคล นักการศึกษา ภาครัฐกิจและภาครัฐในระดับนโยบาย ร่วมกันควรส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทักษะ (Upgrade Skills) เน้นอาชีพที่ต้องใช้ทักษะที่ผสมผสานไปสู่ระดับที่สูงขึ้นเพื่อสร้างโอกาสใหม่ๆ ทางอาชีพแก่ผู้คน Bakhshi et al., ๒๐๑๗^๘ รวมถึง Karthik Krishnan, ๒๐๑๙^๙ Global CEO ของ Britannica Group บริษัทผู้จัดทำ Encyclopedia หรือ สารานุกรมชื่อดังของโลก กล่าวถึงการอยู่รอดในยุค disruption นี้ว่า “หัวใจสำคัญในการอยู่รอด คือ การเรียนรู้และลงมือให้เร็ว” โดยได้พูดถึง ๓ ทักษะที่เราจำเป็นต้องมีสำหรับยุคนี้คือ

๑) เรียนรู้และปรับใช้ให้เร็ว (Learning Agility) สำหรับยุค Disruption สิ่งต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงได้ทุกวัน ความอยากรู้อยากเห็น เป็นสิ่งที่ผลักดันให้เราสำรวจ ค้นพบ คิดค้น และสร้างสิ่งใหม่ ดังที่นักเขียนชื่อดังชาวอเมริกัน Alvin Toffler เขียนไว้ในหนังสือ Future Shock ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๗๐ ไว้ว่า “คนที่ไม่รู้หนังสือในศตวรรษที่ ๒๑ จะไม่ได้หมายถึงผู้ที่ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้อีกต่อไป แต่จะหมายถึงคนที่ไม่สามารถเรียนรู้ละทิ้งความรู้เดิม แล้วเริ่มเรียนรู้ใหม่ต่างหาก (Learn/Unlearn/Re-learn)” การพัฒนาความคล่องตัวในการเรียนรู้ต้องมีความอยากรู้อยากเห็น เริ่มต้นด้วยการตั้งคำถามอย่างต่อเนื่อง สำรวจสิ่งใหม่ ๆ และมีส่วนร่วมกับผู้คนประเภทต่าง ๆ ปลุกฝังความตระหนักรู้ในตนเอง ยอมรับความคิดเห็นมองความผิดพลาดเป็นการเรียนรู้

๒) มีหัวใจที่แข็งแรง ล้มแล้วลุกให้ไว (Resilience) หรือความยืดหยุ่น คือ ลักษณะที่ช่วยให้สามารถลุกขึ้นใหม่ได้เมื่อชีวิตเผชิญความยากลำบาก ช่วยให้เรอดทนและก้าวหน้าได้ในโลกแห่งเปลี่ยนแปลงสามารถรับมือกับความเครียดและความกดดันต่างๆ เนื่องจากความทุกข์ยากและความท้าทายใหม่ ๆ กลายเป็นสิ่งสำคัญของชีวิต

๓) มองโลกในแง่ดี แต่ไม่ใช่แง่เดียว (Grounded Optimism) การมองโลกในแง่ดีเป็นแนวโน้มที่จะคาดการณ์ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด การมองโลกในแง่ดีแบบมีเหตุผล คือ การที่การมองโลกในแง่ดีนั้น มีความสมจริงและการมองโลกในแง่ร้ายผสมผสานอยู่ด้วย ผู้มองโลกในแง่ดีจะมีหนทางที่จะเชื่อมโยงกับอารมณ์เชิงบวกและเปลี่ยนสิ่งนั้นเป็นการกระทำที่จับต้องได้นำไปสู่การแก้ปัญหาที่เป็น

^๘ อ้างแล้ว, หน้า ๕๓.

^๙ Krishnan K. ๒๐๑๙. ๓ vital skills for the age of disruption. Available at <https://www.weforum.org/agenda/๒๐๑๙/๐๙/๓-vital-skills-for-the-age-of-disruption>

จริงเมื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ ๒๑ อย่างเต็มตัว (วงจรชีวิตผลิตผลสั้นลง การทำลายโมเดลทางธุรกิจ แข่งขันกับเครื่องจักร) ความฉลาดด้านสติปัญญา (IQ) เพียงอย่างเดียวก็ไม่เพียงพอที่จะช่วยให้เราปรับตัวได้ การมีความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ที่เหมาะสม และระดับความยืดหยุ่นหรือภูมิคุ้มกันทางใจ (RQ) เป็นสิ่งสำคัญ เพราะในยุคนี้แค่ฉลาดอย่างเดียวมันไม่เพียงพออีกต่อไป

สรุปความได้ว่าทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skill) จะเน้นไปในเรื่องของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attribute) ซึ่งเป็นลักษณะภายในที่ติดตัวแต่ละบุคคลนั้นเป็นคุณสมบัติด้านบุคลิกภาพ และลักษณะที่วัดปริมาณได้น้อย แต่มีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเป็นทักษะที่ฝังรากลึกอยู่ในความประพฤติ ทัศนคติ และค่านิยม รวมไปถึงถึงทักษะ (Skill) และความสามารถของแต่ละบุคคลอาจเป็นทักษะเฉพาะสำหรับวิชาชีพ หรือทักษะในการทำงานที่สามารถฝึกฝนและพัฒนาได้แต่ก็ยังไม่ใช่ทั้งความรู้พื้นฐาน (Knowledge) ในชีวิตประจำวันที่ได้จากการเรียนรู้ทั้งการศึกษาในระบบการศึกษาด้วยตนเอง หรือแม้แต่การเรียนรู้จากการทำงาน และเมื่อได้ทราบถึงเป้าหมายของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทยแล้ว เพื่อพัฒนาคนไทยในแต่ละช่วงวัยให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะที่พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Disruption) ในศตวรรษที่ ๒๑ จึงต้องมีการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะของแต่ละช่วงวัยโดยเฉพาะ ดังที่จะกล่าวถึงในหัวข้อถัดไป

ขั้นตอนที่ ๒ การสร้างภาพการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิสุทธิ

จากการศึกษาข้อมูลและจัดทำร่างประเด็นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิสุทธิ สามารถสร้างภาพการพัฒนาเทคนิคตามรูปภาพดังนี้

ภาพที่ ๔.๑ แสดงการสร้างภาพการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

จากการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ ซึ่งประกอบด้วย ๔ องค์ประกอบ ซึ่งครอบคลุมทุกประเด็นสำหรับพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ โดยมีรายละเอียดองค์ประกอบแต่ละทักษะดังนี้

๑) ทักษะทางสติปัญญา

- ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking)
- ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative Thinking)
- ทักษะการแก้ปัญหา (Problem-solving)
- ทักษะการตัดสินใจ (Decision-making)

๒) ทักษะทางอารมณ์และสังคม

- ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Collaborative Skills)
- ทักษะการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมที่หลากหลาย (Cross-cultural Competence)
- ทักษะความตระหนักรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม (Social and Cultural Awareness)
- ทักษะการเข้าใจผู้อื่น (Empathy)
- ทักษะความยืดหยุ่น (Flexibility)
- ทักษะการปรับตัว (Adaptability)
- ทักษะความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity)
- ทักษะความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence)

- ทักษะการสื่อสาร (Communication Skills)

๓) ทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์

- ความเข้าใจและการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy)
- ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy)
- ความรู้ทางคณิตศาสตร์และการคำนวณ (Mathematics and Numeracy)
- ทักษะทางเทคโนโลยี (Technological Skills)

๔) ทักษะเชิงความรู้

- การเป็นผู้เรียนเชิงรุก (Active Learner)
- ความตระหนักรู้เกี่ยวกับโลก (Global Awareness)
- ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy)
- ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ (Health Literacy)

สรุปผลจากการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อ
บูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ นำเทคนิคที่ได้ไปการตรวจสอบความเป็นไปได้และ
ความเหมาะสมของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณา
การเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ จากการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มผู้เกี่ยวข้องต่อไป

๔.๓ การศึกษาความเป็นไปได้และความเหมาะสมของการพัฒนาทักษะที่ จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการเรียนรู้และการ พัฒนาสังคมวิถีพุทธ

การวิเคราะห์ ข้อมูลความเป็นไปได้และความเหมาะสมของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่ง
อนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ จาก
ผู้เกี่ยวข้องและกลุ่มตัวอย่างนิสิตพระสงฆ์ชั้นปีที่๔ ในปี ๒๕๖๗ วิทยาลัยสงฆ์กาญจนบุรี จำนวน
๖๒ รูป ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของ
พระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ เชิงจำแนกศึกษา
ประเด็นจาก ๔ ทักษะ ได้แก่ ๑) ทักษะทางสติปัญญา ๒) ทักษะเชิงความรู้ ๓) ทักษะทางเทคโนโลยี
และวิทยาศาสตร์ ๔) ทักษะทางอารมณ์และสังคม ปรากฏดังตารางและนำเสนอ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑ : ระดับความเหมาะสมของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

ระดับความเหมาะสมของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
๑. ทักษะทางสติปัญญา	๓.๗๓	๐.๗๙	มาก
๒. ทักษะเชิงความรู้	๓.๖๘	๐.๖๐	มาก
๓. ทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์	๓.๘๔	๐.๘๒	มาก
๔. ทักษะทางอารมณ์และสังคม	๓.๙๔	๐.๗๒	มาก
รวม	๓.๖๙	๐.๗๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่าระดับความเหมาะสมของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธโดยรวมอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ ๓.๖๙ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๗๕ โดยระดับความเหมาะสมทักษะทางอารมณ์และสังคมอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ ๓.๙๔ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๗๒ ทักษะทางสติปัญญาอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ ๓.๗๓ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๗๙ เมื่อพิจารณาด้านทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ ๓.๘๔ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๘๒ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒ : ระดับความเหมาะสมของทักษะทางสติปัญญา

ทักษะทางสติปัญญา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking)	๓.๖๙	๐.๘๔	มาก
ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative Thinking)	๓.๗๖	๐.๗๘	มาก
ทักษะการแก้ปัญหา (Problem-solving)	๓.๗๑	๐.๘๐	มาก
ทักษะการตัดสินใจ (Decision-making)	๓.๗๗	๐.๗๖	มาก
รวม	๓.๗๓	๐.๗๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่าระดับความเหมาะสมของเทคนิคด้านช่องทางการสื่อสารทางสื่อออนไลน์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ ๔.๕๐ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๒๘ โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าแนวปฏิบัติการใช้สื่อสังคมออนไลน์อยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ ๔.๕๕ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๒๑ เครือข่ายสังคมออนไลน์อยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ ๔.๔๕ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๓๑ และการแบ่งปันสื่อทางออนไลน์อยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ ๔.๔๕ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๒๒ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓ : ระดับความเหมาะสมของทักษะทางอารมณ์และสังคม

ด้านทักษะทางอารมณ์และสังคม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Collaborative Skills)	๔.๐๐	๐.๖๕	มาก
ทักษะการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมที่ หลากหลาย (Cross-cultural Competence)	๔.๐๐	๐.๖๐	มาก
ทักษะความตระหนักรู้ทางสังคมและ วัฒนธรรม (Social and Cultural Awareness)	๓.๙๘	๐.๖๑	มาก
ทักษะการเข้าใจผู้อื่น (Empathy)	๓.๙๕	๐.๕๘	มาก
ทักษะความยืดหยุ่น (Flexibility)	๓.๙๗	๐.๖๘	มาก
ทักษะการปรับตัว (Adaptability)	๓.๙๕	๐.๖๖	มาก
ทักษะความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity)	๓.๘๕	๐.๗๒	มาก
ทักษะความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence)	๓.๘๕	๐.๗๐	มาก
ทักษะการสื่อสาร (Communication Skills)	๓.๘๗	๐.๗๖	มาก
รวม	๓.๙๔	๐.๗๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่าระดับความเหมาะสมด้านของทักษะทางอารมณ์และสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๓.๙๔ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๗๒ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าด้านทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Collaborative Skills) อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๔.๐๐ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๖๕ ด้านทักษะการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมที่หลากหลาย (Cross-cultural Competence) อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๔.๐๐ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๖๐ ทักษะความตระหนักรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม (Social and Cultural Awareness) อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๓.๙๘ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๖๑ ทักษะความยืดหยุ่น (Flexibility) อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๓.๙๗ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๖๘ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔ : ระดับความเหมาะสมของทักษะเชิงความรู้

ระดับความเหมาะสมของทักษะเชิงความรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
การเป็นผู้เรียนเชิงรุก (Active Learner)	๓.๖๘	๐.๘๔	มาก
ความตระหนักรู้เกี่ยวกับโลก (Global Awareness)	๓.๗๓	๐.๘๑	มาก
ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy)	๓.๘๒	๐.๗๖	มาก
ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ (Health Literacy)	๓.๗๔	๐.๘๑	มาก
รวม	๓.๘๔	๐.๘๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่าระดับความเหมาะสมของทักษะเชิงความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๓.๘๔ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๘๒ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๓.๘๒ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๗๖ ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ (Health Literacy) อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๓.๗๔ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๘๑ ความตระหนักรู้เกี่ยวกับโลก (Global Awareness) อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๓.๗๓ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๘๑ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ : ระดับความเหมาะสมของทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์

ระดับความเหมาะสมของทักษะทางเทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ความเข้าใจและการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy)	๓.๘๔	๐.๗๙	มาก
ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy)	๓.๕๖	๐.๗๘	มาก
ความรู้ทางคณิตศาสตร์และการคำนวณ (Mathematics and Numeracy)	๓.๕๕	๐.๘๒	มาก
ทักษะทางเทคโนโลยี (Technological Skills)	๓.๗๑	๐.๘๖	มาก
รวม	๓.๘๔	๐.๘๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่าระดับความเหมาะสมของทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๓.๘๔ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๘๒ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าความเข้าใจและการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy) โดยรวมอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๓.๘๔ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๗๙ ทักษะทางเทคโนโลยี (Technological Skills) อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๓.๗๑ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๘๖ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy) อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๓.๕๖ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๗๘ ตามลำดับ

๔.๔ การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง สรุป นำเสนอ และขับเคลื่อนการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

จากการวิเคราะห์เชิงลึกจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ และการประเมินความเหมาะสมของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ ประกอบด้วยทักษะ ๔ ด้านได้แก่ ๑) ทักษะทางสติปัญญา ๒) ทักษะทางอารมณ์และสังคม ๓) ทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ ๔) ทักษะเชิงความรู้ ซึ่งจะมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดดังนี้

๑. สรุปแนวทางกระบวนการพัฒนาวิเคราะห์แนวโน้มทักษะทางสติปัญญา

กระบวนการพัฒนาทักษะทางสติปัญญาเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหา โดยสามารถแบ่งออกเป็นหลายขั้นตอน ได้แก่ การรับรู้ข้อมูล: เริ่มต้นจากการเรียนรู้ข้อมูลใหม่ๆ ผ่านการอ่าน การฟัง หรือการสังเกต การวิเคราะห์: พิจารณาและแยกแยะข้อมูลที่ได้รับออกเป็นส่วนๆ เพื่อให้เข้าใจลักษณะและความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล การคิดเชิงวิพากษ์: ประเมินความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยตั้งคำถามและค้นหาหลักฐานที่สนับสนุนหรือหักล้าง การสร้างความคิดสร้างสรรค์: นำเสนอแนวคิดใหม่ๆ โดยการเชื่อมโยงข้อมูลจากหลายแหล่งเข้าด้วยกัน หรือใช้วิธีการคิดเชิงนวัตกรรม การตัดสินใจ: นำเสนอทางเลือกและตัดสินใจเลือกแนวทางที่ดีที่สุดโดยพิจารณาจากข้อมูลและผลลัพธ์ที่คาดหวัง การประเมินผล: ตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้จากการตัดสินใจ และทำการปรับปรุงหากจำเป็น เพื่อพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาทักษะเหล่านี้ต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอและเปิดรับความรู้ใหม่เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์

๒. สรุปแนวทางกระบวนการพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคม

การพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคมเป็นกระบวนการที่สำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการจัดการกับอารมณ์อย่างมีประสิทธิภาพ นี่คือนแนวทางในการพัฒนาทักษะเหล่านี้ การรู้จักตนเอง การสะท้อนความคิดพิจารณาและเข้าใจอารมณ์ของตนเอง เช่น สาเหตุที่ทำให้รู้สึกอย่างไรการตั้งเป้าหมายส่วนตัว กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาทักษะทางอารมณ์ การควบคุมอารมณ์: การฝึกหายใจลึกๆ ใช้เทคนิคการหายใจเพื่อช่วยลดความเครียดและควบคุมอารมณ์การใช้เทคนิคการสงบสติ: เช่น การทำสมาธิ หรือการใช้กลยุทธ์ในการจัดการกับอารมณ์ที่รุนแรงการเข้าใจผู้อื่น การฟังอย่างตั้งใจ: ฟังเพื่อเข้าใจความรู้สึกและความต้องการของผู้อื่นการแสดงความเห็นอกเห็นใจ: พยายามเข้าใจมุมมองและประสบการณ์ของผู้อื่นการสร้างความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม: เข้าร่วมกิจกรรมหรือกลุ่มต่างๆ เพื่อสร้างเครือข่ายและความสัมพันธ์การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ: ฝึกการสื่อสารอย่างชัดเจนและสร้างสรรค์การทำงานเป็นทีม: การเรียนรู้การทำงาน

ร่วมกัน: มีส่วนร่วมในโครงการกลุ่มและฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่นการแก้ไขข้อขัดแย้ง: เรียนรู้วิธีการจัดการกับความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์การประเมินและปรับปรุง: การรับฟังข้อเสนอแนะแบบตรงไปตรงมา: เปิดรับความคิดเห็นจากผู้อื่นเกี่ยวกับพฤติกรรมและการสื่อสารการตั้งเป้าหมายในการพัฒนา: ประเมินผลการพัฒนาและปรับปรุงตามความจำเป็นการพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคมต้องใช้เวลาและความมุ่งมั่น แต่สามารถนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตส่วนตัวและการทำงาน

๓. สรุปแนวทางการกระบวนการพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์

กระบวนการพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์สามารถแบ่งออกเป็นหลายขั้นตอนหลัก ๆ ดังนี้การศึกษาเบื้องต้นเริ่มต้นจากการเรียนรู้พื้นฐานของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา รวมถึงการเรียนรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และโปรแกรมต่าง ๆ การฝึกปฏิบัติ การทำกิจกรรมหรือโปรเจกต์ที่เกี่ยวข้อง เช่น การทดลองในห้องปฏิบัติการ การเข้าร่วมเวิร์กช็อปหรือการสร้างโปรเจกต์เทคโนโลยีจะช่วยให้สามารถนำทฤษฎีไปใช้จริงได้ การวิเคราะห์และแก้ปัญหา การฝึกคิดวิเคราะห์และใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาจะช่วยให้เข้าใจหลักการที่ซับซ้อนได้ดีขึ้น การเรียนรู้ตลอดชีวิตเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การติดตามข่าวสาร การอ่านงานวิจัยใหม่ ๆ และการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงจะช่วยพัฒนาและปรับปรุงทักษะได้อย่างต่อเนื่อง การทำงานร่วมกัน การทำงานเป็นทีมในโปรเจกต์ต่าง ๆ จะช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่น การใช้เทคโนโลยีใหม่ การเรียนรู้เกี่ยวกับเครื่องมือและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) และการเขียนโปรแกรมจะช่วยเสริมทักษะได้อย่างมาก การพัฒนาทักษะในด้านนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้มีความรู้ที่ลึกซึ้งขึ้น แต่ยังเปิดโอกาสในการทำงานและสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ในอนาคตได้อีกด้วย

๔. สรุปแนวทางการกระบวนการพัฒนาทักษะทักษะเชิงความรู้

กระบวนการพัฒนาทักษะเชิงความรู้สามารถแบ่งออกเป็นขั้นตอนหลัก ๆ ได้ดังนี้การศึกษาพื้นฐาน เริ่มต้นด้วยการเรียนรู้เนื้อหาหรือทฤษฎีพื้นฐานในสาขาที่สนใจ เช่น การอ่านหนังสือ การเข้าคอร์สออนไลน์หรือการฟังบรรยาย การค้นคว้าและวิเคราะห์ การหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งต่าง ๆ เช่น งานวิจัย บทความ หรือแหล่งข้อมูลออนไลน์ เพื่อให้เข้าใจลึกซึ้งยิ่งขึ้นและสามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ การฝึกปฏิบัติ การนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง เช่น การทำโปรเจกต์ การเข้าร่วมการอบรม หรือการฝึกงานจะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและประสบการณ์ การตั้งคำถามและวิจารณ์ การตั้งคำถามเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับ และการวิจารณ์ข้อมูลที่มีอยู่จะช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ การเรียนรู้จากประสบการณ์ การสะท้อนความรู้และประสบการณ์จากการทำงานหรือการเรียนรู้ จะช่วยให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาทักษะได้ดียิ่งขึ้น การแบ่งปันและอภิปราย การพูดคุยหรือแบ่งปันความรู้กับผู้อื่น จะช่วยเสริมสร้างมุมมองใหม่ ๆ และทำให้เข้าใจความรู้ในบริบทที่แตกต่าง การติดตามและปรับปรุง การตรวจสอบความก้าวหน้าและการปรับปรุงทักษะอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการเหล่านี้ช่วยให้เกิดการพัฒนาทักษะเชิงความรู้ที่ยั่งยืนและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อ
บูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ แบ่งออกได้เป็น ๔ ด้านได้แก่
๑) ทักษะทางสติปัญญา ๒) ทักษะทางอารมณ์และสังคม ๓) ทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์
๔) ทักษะเชิงความรู้ โดยครอบคลุมการทำงานของของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการ
การเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ และมีความเหมาะสมประกอบด้วยทักษะความรู้ทั้งในเชิง
เทคโนโลยีและการคิดขั้นสูง เพื่อใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารในโลกไซเบอร์ รู้จักป้องกันตนเองจาก
ความเสี่ยงต่างๆ ในโลกออนไลน์ ทั้งเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ชุมชน ประเทศและโลก

๔.๕ ข้อเสนอแนะและการนำไปใช้ประโยชน์

๔.๕.๑ ข้อเสนอแนะ

๑) ทักษะทางสติปัญญา

การพัฒนาทักษะทางสติปัญญาสามารถทำได้หลายวิธี ข้อเสนอแนะที่ช่วย
เสริมสร้างทักษะนี้ คือ การตั้งคำถาม ผูกตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ เช่น ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น อะไร
คือหลักฐานที่สนับสนุน วิธีนี้ช่วยให้เกิดการคิดวิเคราะห์และวิพากษ์ อ่านหนังสือที่ทำทนายเลือกอ่าน
หนังสือหรือบทความในสาขาที่สนใจ รวมถึงแนวคิดใหม่ ๆ หรือมุมมองที่แตกต่างจะช่วยเปิดโลกทัศน์
เข้าร่วมการอภิปรายการเข้าร่วมกลุ่มอภิปรายสามารถช่วยให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเรียนรู้จาก
ผู้อื่น การทำแบบฝึกหัดปัญหาหรือโจทย์ที่ท้าทาย เช่น คณิตศาสตร์หรือปริศนาต่าง ๆ
เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหา การทำโปรเจกต์หรือวิจัย การทำงานในโครงการที่ต้อง
วิเคราะห์ข้อมูลและคิดสร้างสรรค์จะช่วยเสริมสร้างทักษะสติปัญญาอย่างมาก การเรียนรู้จาก
ประสบการณ์สะท้อนและเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจะช่วยให้เข้าใจและพัฒนาตนเองได้ดีขึ้น
การฝึกสมาธิและการหายใจ การทำสมาธิช่วยให้จิตใจสงบ มีสมาธิ และสามารถคิดอย่างชัดเจนการ
ตั้งเป้าหมายและวางแผน ตั้งเป้าหมายในการพัฒนาทักษะและสร้างแผนที่ชัดเจนในการบรรลุ
เป้าหมายนั้น การใช้เทคโนโลยีใช้แอปพลิเคชันหรือแพลตฟอร์มออนไลน์ที่เสนอการฝึกฝนและเรียนรู้
ในทักษะทางสติปัญญาการพัฒนาทักษะทางสติปัญญาเป็นกระบวนการที่ต้องมีความสม่ำเสมอและ
มุ่งมั่น แต่จะช่วยเสริมสร้างความสามารถในการคิดและตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพในทุกด้านของ
ชีวิต

๒) ทักษะทางอารมณ์และสังคม

การพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคมเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์
ที่ดีและการมีชีวิตที่มีความสุข คือ ข้อเสนอแนะในการพัฒนาทักษะเหล่านี้ การฝึกการรู้จักตนเอง
สะท้อนอารมณ์ของตนเอง เช่น การทำบันทึกหรือการฝึกสมาธิเพื่อเข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของ
ตนเองให้ดียิ่งขึ้นการจัดการอารมณ์เรียนรู้วิธีการจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้น เช่น การหายใจลึก ๆ การ
ทำกิจกรรมที่ชอบ หรือการพูดคุยกับคนใกล้ชิดเมื่อรู้สึกเครียดการฝึกการสื่อสาร ฝึกการสื่อสารอย่างมี
ประสิทธิภาพ โดยใช้การฟังอย่างตั้งใจและการแสดงออกที่ชัดเจน เพื่อสร้างความเข้าใจใน
ความสัมพันธ์การทำงานร่วมกัน เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เช่น การทำงานเป็นทีมในโปรเจกต์หรือการเข้า
ร่วมกิจกรรมสังคม ซึ่งช่วยเสริมสร้างทักษะการทำงานร่วมกันและการจัดการกับความขัดแย้งการ
แสดงความเห็นอกเห็นใจ ฝึกการมองเห็นและเข้าใจมุมมองของผู้อื่น เช่น การถามและฟังความรู้สึก
ของคนรอบข้าง เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นเพื่การตั้งเป้าหมายทางสังคม กำหนดเป้าหมายในการ

พัฒนาทักษะทางสังคม เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมสังคมใหม่ ๆ หรือการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ การทำกิจกรรมอาสาสมัคร การเข้าร่วมกิจกรรมอาสาสมัครสามารถช่วยให้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่นและสร้างความรู้สึกร่วมกันกับชุมชนการปรับปรุงและประเมินผลสะท้อนความก้าวหน้าในทักษะทางอารมณ์และสังคมอย่างสม่ำเสมอ เช่น การตั้งคำถามกับตนเองว่า “ฉันทำได้ดีในเรื่องไหน” และ “มีอะไรที่ต้องปรับปรุง” การพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคมต้องใช้เวลาและความมุ่งมั่น แต่จะช่วยให้คุณสร้างความสัมพันธ์ที่มีคุณภาพและมีความสุขในชีวิตได้มากขึ้น

๓) ทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์

การพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์เป็นสิ่งสำคัญในยุคปัจจุบัน ข้อเสนอแนะที่ช่วยเสริมสร้างทักษะเหล่านี้ เรียนรู้พื้นฐานทางเทคโนโลยี ศึกษาเกี่ยวกับพื้นฐานของคอมพิวเตอร์โปรแกรมต่าง ๆ และการใช้งานซอฟต์แวร์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีเข้าร่วมคอร์สออนไลน์ลงทะเบียนเรียนคอร์สออนไลน์ในสาขาที่สนใจ เช่น การเขียนโปรแกรม วิทยาศาสตร์ข้อมูล หรือวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ซึ่งมีแพลตฟอร์มมากมายที่เปิดสอนฟรีการทำโปรเจกต์จริง สร้างโปรเจกต์หรืองานที่ใช้เทคโนโลยี เช่น การสร้างเว็บไซต์ การเขียนโปรแกรม หรือการทดลองทางวิทยาศาสตร์ เพื่อฝึกฝนและเพิ่มประสบการณ์การอ่านงานวิจัยและบทความ ติดตามข่าวสารและงานวิจัยใหม่ ๆ ในสาขาที่สนใจ เพื่อเสริมสร้างความรู้และเข้าใจแนวโน้มล่าสุดเข้าร่วมเวิร์กช็อปหรือสัมมนา การเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยให้คุณได้เรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญและแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้อื่นในวงการเดียวกันการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ทดลองใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) หรือการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเสริมสร้างทักษะ การทำงานเป็นทีม เข้าร่วมงานกลุ่มหรือโปรเจกต์ร่วมกับผู้อื่น เพื่อเรียนรู้การทำงานร่วมกันและการแบ่งปันความรู้การเรียนรู้จากข้อผิดพลาด อย่างลัวที่จะทำผิดพลาดใช้ประสบการณ์เหล่านั้นเป็นโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาการติดตามเทรนด์ใหม่ ให้ความสนใจกับแนวโน้มทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ เช่น การศึกษาด้านชีววิทยาศาสตร์ การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล เพื่อปรับตัวให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงการสะท้อนและประเมินผล สะท้อนถึงความก้าวหน้าในทักษะที่พัฒนาขึ้น และประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ในอนาคตการพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ต้องใช้ความมุ่งมั่นและการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง แต่จะนำไปสู่โอกาสและความสำเร็จในอนาคต

๓) ทักษะทักษะเชิงความรู้

การพัฒนาทักษะเชิงความรู้เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเรียนรู้และการเติบโตในทุกด้าน ข้อเสนอแนะในการพัฒนาทักษะเหล่านี้ การตั้งเป้าหมายการเรียนรู้กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการเรียนรู้ เช่น การเรียนรู้เรื่องใหม่ ๆ หรือการพัฒนาทักษะเฉพาะด้าน การอ่านและการศึกษาเลือกอ่านหนังสือ บทความ หรือเอกสารวิจัยในสาขาที่สนใจ เพื่อเสริมสร้างความรู้และเข้าใจแนวคิดที่ลึกซึ้งขึ้น การเรียนรู้จากแหล่งข้อมูลออนไลน์ใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อเข้าถึงคอร์สและเนื้อหาที่หลากหลาย การทำงานวิจัยเข้าร่วมโครงการวิจัยหรือการทดลองที่จะช่วยให้คุณได้ประยุกต์ใช้ความรู้ในทางปฏิบัติ การเข้าร่วมกลุ่มอภิปรายเข้าร่วมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่น การฝึกการคิดเชิงวิพากษ์ฝึกการวิเคราะห์ข้อมูลและตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ เช่น วิธีการทำงานของข้อมูลและการประเมินความเชื่อถือได้การสร้างแผนที่

ความคิดใช้แผนที่ความคิด (Mind Mapping) เพื่อจัดระเบียบข้อมูลและแนวคิดช่วยให้เห็นภาพรวมและความเชื่อมโยงของความรู้ การสะท้อนความรู้ หลังจากเรียนรู้ ควรมีการสะท้อนและประเมินผลว่าคุณได้เรียนรู้อะไรและต้องปรับปรุงอะไรบ้างการทำแบบฝึกหัดใช้แบบฝึกหัดหรือโจทย์ที่ท้าทายเพื่อฝึกฝนความรู้และทักษะการประยุกต์ใช้การเรียนรู้จากประสบการณ์ นำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงและเรียนรู้จากข้อผิดพลาดเพื่อปรับปรุงในครั้งต่อไปการพัฒนาทักษะเชิงความรู้ต้องใช้ความมุ่งมั่นและการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องแต่จะนำไปสู่การเติบโตทางความคิดและการเรียนรู้ที่ยั่งยืนในอนาคต

๔.๕.๒ การนำไปใช้ประโยชน์และองค์ความรู้จากการวิจัย

การนำไปใช้ประโยชน์

๑) ได้แนวทางในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิสุทธิ

๒) ได้เอกสารงานวิจัยเพื่อเผยแพร่ต่อชุมชน หน่วยงานราชการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓) นำไปเผยแพร่ในวารสารระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

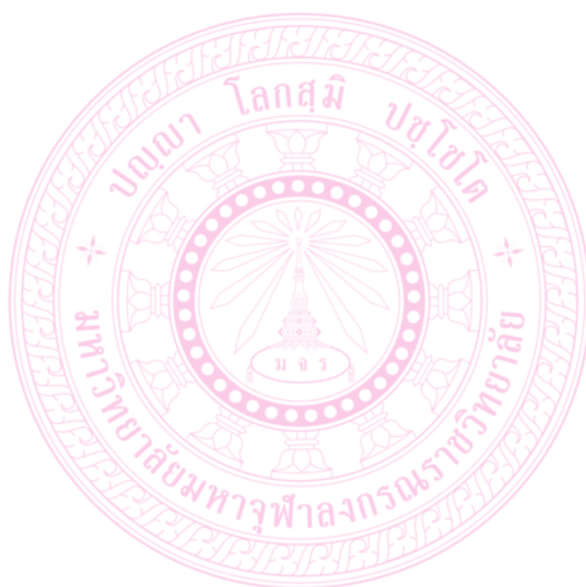
๔) นำไปบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๕) นำข้อมูลที่ได้ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการตัดสินใจในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิสุทธิ

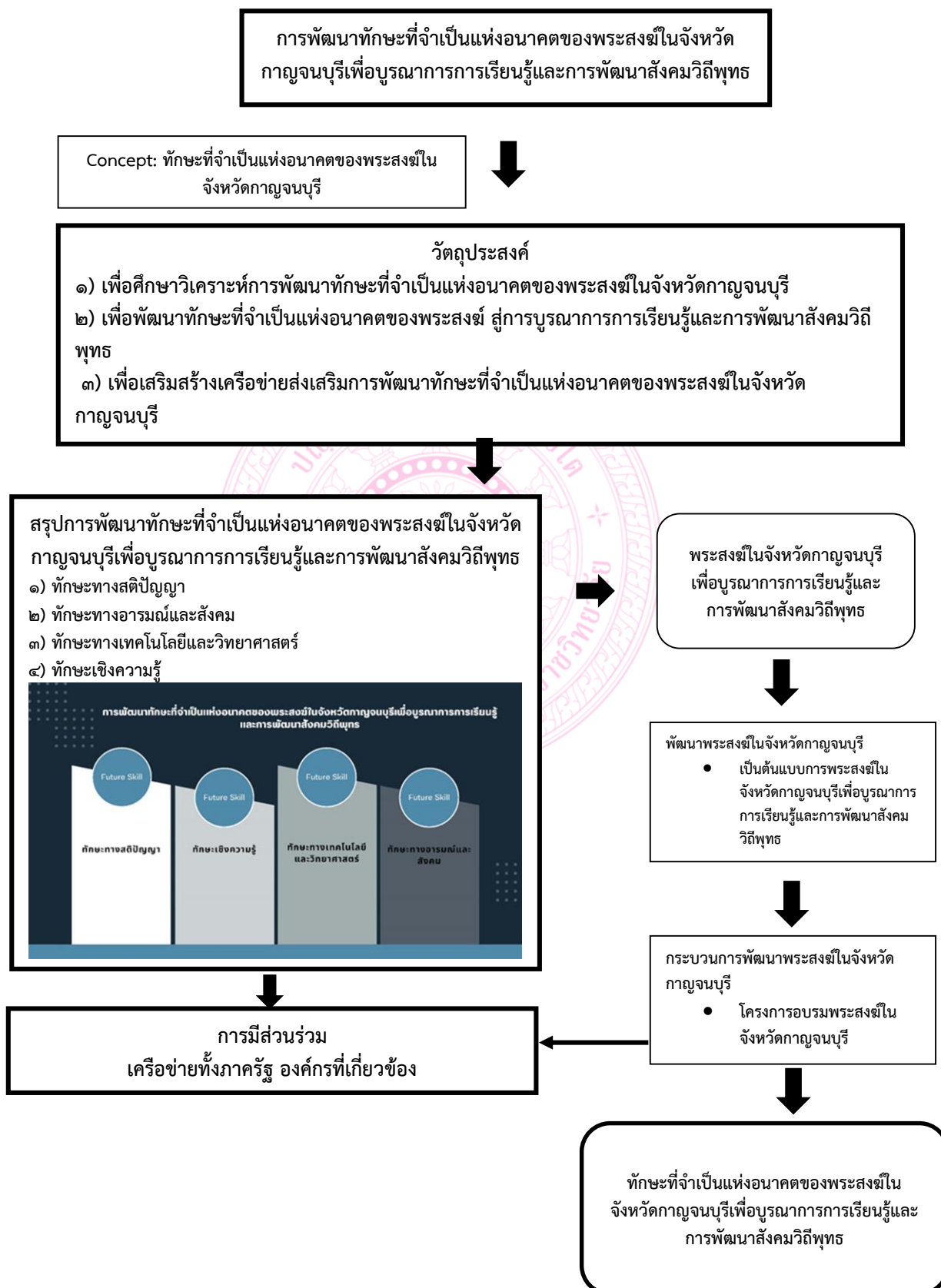
๔.๕.๓ องค์ความรู้จากการวิจัย

การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิสุทธิ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญในการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยที่เทคโนโลยีก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว องค์ความรู้จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิสุทธิ สามารถสรุปได้ดังนี้ ๑. ทักษะทางเทคโนโลยีพระสงฆ์ควรมีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาและการเผยแพร่ศาสนา เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์และเว็บไซต์ในการสื่อสารกับศาสนิกชน ๒. ทักษะการสื่อสารการพัฒนาทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถถ่ายทอดธรรมะและความรู้ต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนและเข้าใจง่าย ๓. ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ การฝึกฝนการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา เพื่อช่วยให้พระสงฆ์สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ และตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างเหมาะสม ๔. ทักษะการบริหารจัดการการเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการวัดและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและการให้บริการแก่ชุมชน ๕. การบูรณาการหลักธรรมการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการพัฒนาสังคม เช่น การสร้างสันติสุข การช่วยเหลือและการบริการชุมชน ๖. ความเข้าใจในวัฒนธรรมและสังคมการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคมในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาของชุมชนได้อย่างเหมาะสม ๗. การทำงานร่วมกับชุมชนการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและการทำงานร่วมกับองค์กรต่าง ๆ เพื่อพัฒนาสังคมวิสุทธิอย่างยั่งยืน ๘. การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องการส่งเสริมให้พระสงฆ์มีการศึกษา

ต่อเนื่องและการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะอย่างสม่ำเสมอ องค์ความรู้เหล่านี้จะช่วยให้พระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีสามารถพัฒนาตนเองและมีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาสังคมตามแนวทางวิถียุทธอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

- ๑) เพื่อศึกษาวิเคราะห์การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี
- ๒) เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ ส่งเสริมบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ
- ๓) เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายส่งเสริมการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ศึกษาสภาพการณ์บริบททั่วไปของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีในปัจจุบัน

ตอนที่ ๑ ศึกษาสภาพทั่วไปของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ ดังนี้

๑) สภาพทั่วไป

การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีมีหลายด้านที่น่าสนใจ โดยเฉพาะในยุคที่เทคโนโลยีและสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้:

๑) การใช้เทคโนโลยี พระสงฆ์ควรมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อเผยแพร่วรรณธรรมและการสื่อสารกับชุมชน พระสงฆ์ควรมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในหลายด้าน เพื่อที่จะสามารถปรับตัวและเข้าถึงชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ: การใช้สื่อสังคมออนไลน์: เข้าใจการใช้แพลตฟอร์มอย่าง Facebook, Instagram, และ YouTube เพื่อเผยแพร่วรรณธรรมและแชร์กิจกรรมของวัด รวมถึงสร้างความสัมพันธ์กับผู้ติดตาม การสร้างและจัดการเว็บไซต์: มีทักษะในการสร้างและดูแลเว็บไซต์ของวัด เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรม ข่าวสาร และการติดต่อกับชุมชน การใช้แอปพลิเคชันการสื่อสาร: ใช้แอปพลิเคชันอย่าง Line หรือ WhatsApp เพื่อสื่อสารกับผู้สนใจและผู้ติดตาม รวมถึงการจัดกลุ่มสนทนาเกี่ยวกับธรรมะ การทำคลิปปิธีโอและการตัดต่อ: เรียนรู้การถ่ายทำและตัดต่อวิดีโอเพื่อสร้างสื่อการสอนหรือสื่อธรรมะที่มีคุณภาพ การเรียนรู้ออนไลน์: ใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์เพื่อศึกษาธรรมะและพัฒนาทักษะส่วนบุคคล การทำงานร่วมกันออนไลน์: ใช้เครื่องมืออย่าง Google Drive สำหรับการจัดการงานและการประสานงานกับสมาชิกในวัด การรักษาความปลอดภัยข้อมูล: เข้าใจเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยข้อมูลส่วนบุคคลและวิธีป้องกันการโจมตีทางไซเบอร์ การพัฒนาทักษะเหล่านี้จะช่วยให้พระสงฆ์สามารถใช้

เทคโนโลยีเพื่อการเผยแพร่ธรรมและการสร้างสรรค์กิจกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมในยุคดิจิทัลได้ดียิ่งขึ้น

๒) การสอนและการศึกษา: พระสงฆ์สามารถพัฒนาทักษะในการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของเยาวชน โดยอาจมีการจัดเวิร์กช็อปหรือหลักสูตรอบรมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับธรรมะและการดำเนินชีวิต พระสงฆ์สามารถพัฒนาทักษะในการสอนได้หลายวิธี เพื่อให้การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ดังนี้: การฝึกอบรมด้านการสอน: เข้าร่วมการอบรมหรือหลักสูตรพัฒนาทักษะการสอน เช่น เทคนิคการสอน การสร้างบทเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้ การใช้สื่อการสอน: เรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการสอน เช่น สไลด์, วิดีโอ, หรือสื่อออนไลน์ เพื่อทำให้การเรียนการสอนมีความน่าสนใจมากขึ้น การปรับตัวให้เข้ากับผู้เรียน: ศึกษาและเข้าใจความต้องการและลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม เพื่อปรับวิธีการสอนให้เหมาะสม การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง: ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้สึกสบายใจในการตั้งคำถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย: ใช้กลยุทธ์การสอนที่หลากหลาย เช่น การอภิปรายกลุ่ม, การทำกิจกรรม, หรือการใช้สถานการณ์จริง เพื่อกระตุ้นความสนใจ การสร้างบทเรียนที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน: สอนให้ผู้เรียนเห็นความเชื่อมโยงระหว่างพระธรรมกับชีวิตจริง เพื่อให้เกิดการเข้าใจและนำไปปฏิบัติ การพัฒนาเนื้อหาการสอน: ศึกษาและพัฒนาเนื้อหาที่ทันสมัยและตอบโจทย์ความรู้ในยุคปัจจุบัน เช่น เรื่องจิตวิทยา, สังคมศึกษา หรือปัญหาสิ่งแวดล้อม การประเมินผลและปรับปรุง: มีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ และใช้ผลการประเมินเพื่อปรับปรุงวิธีการสอนการพัฒนาทักษะเหล่านี้จะช่วยให้พระสงฆ์สามารถสร้างการเรียนรู้ที่มีคุณค่าและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในชีวิตของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

๓) การบริหารจัดการชุมชน: การพัฒนาทักษะในการบริหารจัดการชุมชนและการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นสิ่งสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับวัดและสังคม การพัฒนาทักษะในการบริหารจัดการชุมชนและการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนสำหรับพระสงฆ์สามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่ การฝึกอบรมด้านการบริหารจัดการ: เข้าร่วมหลักสูตรหรือการอบรมที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการชุมชน เช่น การวางแผนโครงการ การจัดการทรัพยากร และการบริหารการเงิน การสร้างเครือข่าย: สร้างความสัมพันธ์กับผู้นำชุมชน องค์กรท้องถิ่น และกลุ่มต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือในการทำงาน การฟังเสียงชุมชน: จัดกิจกรรมรับฟังความคิดเห็นจากชาวบ้าน เช่น การประชุมชุมชนหรือการสัมภาษณ์ เพื่อเข้าใจความต้องการและปัญหาของชุมชน การทำงานร่วมกัน: ส่งเสริมการทำงานร่วมกับชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมด้านการศึกษา การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หรือการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ: พัฒนาทักษะในการสื่อสารอย่างชัดเจนและเปิดเผย เพื่อสร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน การใช้เทคโนโลยีในการจัดการ: ใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อประสานงานและสื่อสารกับชุมชน เช่น การใช้แอปพลิเคชันสำหรับการจัดกิจกรรมและการประชุม การสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น: ศึกษาและเคารพวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชน เพื่อให้การทำงานมีความสัมพันธ์และเข้าใจในบริบทท้องถิ่น การจัดทำแผนพัฒนา: ร่วมกับชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน เพื่อกำหนดเป้าหมายและแนวทางในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน การพัฒนาทักษะเหล่านี้จะช่วยให้พระสงฆ์สามารถบริหารจัดการชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและยั่งยืนกับชุมชนได้

๔) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม: พระสงฆ์ควรมีทักษะในการเข้าร่วมและส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม เช่น การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส หรือการจัดกิจกรรมเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชน พระสงฆ์สามารถพัฒนาทักษะในการเข้าร่วมและส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมได้หลายวิธี เช่นการสร้างความเข้าใจในปัญหาสังคม: ศึกษาและเข้าใจปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในชุมชน เช่น ปัญหาความยากจน การศึกษา หรือสุขภาพ เพื่อให้สามารถมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ: สร้างความสัมพันธ์กับองค์กรชุมชน หน่วยงานราชการ และกลุ่มต่าง ๆ เพื่อร่วมกันจัดกิจกรรมที่ตอบโจทย์ความต้องการของสังคมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ: เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดโดยชุมชน เช่น การทำบุญ การอบรม การจัดงานวัฒนธรรม หรือกิจกรรมการกุศล เพื่อสร้างความเชื่อมโยงกับชาวบ้าน การเป็นแบบอย่างที่ดี: พระสงฆ์ควรแสดงพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างในด้านการให้ความช่วยเหลือ การอาสาสมัคร และการมีจิตสาธารณะ เพื่อกระตุ้นให้ผู้อื่นเข้าร่วม การส่งเสริมการศึกษา: จัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือการอบรมเกี่ยวกับพระธรรมและการดำเนินชีวิต เช่น การสอนเด็กหรือเยาวชนเกี่ยวกับคุณธรรม การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ: พัฒนาทักษะในการสื่อสารให้เข้าใจง่ายและเข้าถึงผู้คนในชุมชน เพื่อกระตุ้นความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม การประเมินผลกิจกรรม: มีการประเมินผลหลังจากการจัดกิจกรรม เพื่อเรียนรู้จากประสบการณ์และปรับปรุงกิจกรรมในอนาคต การส่งเสริมจิตอาสา: กระตุ้นให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสา โดยการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการช่วยเหลือผู้อื่น การพัฒนาทักษะเหล่านี้จะช่วยให้พระสงฆ์สามารถมีบทบาทที่สำคัญในกิจกรรมทางสังคม และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนได้อย่างยั่งยืน

๕) การเรียนรู้ตลอดชีวิต: พระสงฆ์ควรมีความตั้งใจในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอผ่านการศึกษาคือหรือการอบรมในด้านต่าง ๆ เช่น จิตวิทยา หรือการพัฒนาทักษะการสื่อสาร พระสงฆ์สามารถพัฒนาตนเองและมีความตั้งใจในการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้หลายวิธี ได้แก่ การศึกษาเพิ่มเติม: เข้าร่วมหลักสูตรการเรียนรู้เพิ่มเติม เช่น ปริญญาโทหรือปริญญาเอกในด้านการเกี่ยวข้องกับธรรมะ สังคมศาสตร์ หรือจิตวิทยา เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะ การอบรมและสัมมนา: เข้าร่วมการอบรมและสัมมนาเกี่ยวกับธรรมะ การบริหารจัดการ หรือทักษะชีวิต เพื่อเรียนรู้แนวทางใหม่ ๆ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่น การอ่านหนังสือ: อ่านหนังสือเกี่ยวกับพระธรรม สังคม และจิตวิทยา เพื่อเพิ่มพูนความรู้และมุมมองในการดำเนินชีวิต การเรียนรู้ออนไลน์: ใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อเข้าถึงเนื้อหาที่หลากหลายและเรียนรู้ตามความสนใจ การฝึกปฏิบัติสมาธิ: มุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติสมาธิและการเข้าถึงสติ เพื่อพัฒนาจิตใจและความสามารถในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในกลุ่มศึกษา: จัดตั้งหรือเข้าร่วมกลุ่มศึกษาธรรมะหรือการอภิปรายในเรื่องต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็น การตั้งเป้าหมายส่วนตัว: กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาตนเอง เช่น การเรียนรู้ภาษาใหม่ หรือการพัฒนาทักษะการสื่อสาร การขอคำปรึกษาจากผู้มีประสบการณ์: เข้าหาผู้มีความรู้หรือผู้มีประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ เพื่อเรียนรู้จากแนวทางและคำแนะนำของพวกเขา การประเมินตนเอง: ทำการประเมินความก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อทราบจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนา การมีความตั้งใจในการพัฒนาตนเองตลอดชีวิตจะช่วยให้พระสงฆ์สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อสังคมได้มากขึ้น

การพัฒนาทักษะเหล่านี้จะช่วยให้พระสงฆ์สามารถตอบสนองต่อความท้าทายและโอกาสใหม่ ๆ ในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สรุปจากข้อมูลดังกล่าวสามารถนำมาเป็นสารสนเทศพื้นฐานประกอบการร่างประเด็นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ ต่อไป

ขั้นตอนที่ ๒ การสร้างภาพการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

จากการศึกษาข้อมูลและจัดทำร่างประเด็นการสร้างภาพการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ สามารถพัฒนาทักษะที่พึงประสงค์ตามรูปภาพดังนี้

จากการการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ ซึ่งประกอบด้วย ๔ องค์ประกอบ ซึ่งครอบคลุมทุกประเด็นสำหรับพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ โดยมีรายละเอียดองค์ประกอบแต่ละทักษะดังนี้

๑) ทักษะทางสติปัญญา

- ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking)
- ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative Thinking)
- ทักษะการแก้ปัญหา (Problem-solving)
- ทักษะการตัดสินใจ (Decision-making)

๒) ทักษะทางอารมณ์และสังคม

- ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Collaborative Skills)

● ทักษะการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมที่หลากหลาย (Cross-cultural Competence)

● ทักษะความตระหนักรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม (Social and Cultural Awareness)

- ทักษะการเข้าใจผู้อื่น (Empathy)
- ทักษะความยืดหยุ่น (Flexibility)
- ทักษะการปรับตัว (Adaptability)
- ทักษะความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity)
- ทักษะความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence)
- ทักษะการสื่อสาร (Communication Skills)

๓) ทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์

- ความเข้าใจและการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy)
- ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy)
- ความรู้ทางคณิตศาสตร์และการคำนวณ (Mathematics and Numeracy)
- ทักษะทางเทคโนโลยี (Technological Skills)

๔) ทักษะเชิงความรู้

- การเป็นผู้เรียนเชิงรุก (Active Learner)
- ความตระหนักรู้เกี่ยวกับโลก (Global Awareness)
- ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy)
- ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ (Health Literacy)

สรุปผลจากการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ นำเทคนิคที่ได้ไปการตรวจสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสมของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ จากการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่อไป

ขั้นตอนที่ ๓ การศึกษาความเป็นไปได้และความเหมาะสมของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

การวิเคราะห์ข้อมูลความเป็นไปได้และความเหมาะสมของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ จากผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มตัวอย่างนิสิตพระสงฆ์ชั้นปีที่ ๔ ในปี ๒๕๖๗ วิทยาลัยสงฆ์กาญจนบุรี จำนวน ๖๒ รูป ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ เชิงจำแนกศึกษาประเด็นจาก ๔ ทักษะ ได้แก่ ๑) ทักษะทางสติปัญญา ๒) ทักษะเชิงความรู้ ๓) ทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ ๔) ทักษะทางอารมณ์และสังคม ปรากฏดังตารางและนำเสนอ ดังนี้

ระดับความเหมาะสมของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ โดยรวมอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๓.๖๙ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๗๕ โดยระดับความเหมาะสมทักษะทางอารมณ์และสังคมอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๓.๙๔ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๗๒ ทักษะทางสติปัญญาอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๓.๗๓ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๗๙ เมื่อพิจารณาด้านทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๓.๘๔ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๘๒ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแต่ละเทคนิคพบว่าระดับความเหมาะสมของเทคนิคด้านช่องทางการสื่อสารทางสื่อออนไลน์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๔.๕๐ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๒๘ โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าแนวปฏิบัติการใช้สื่อสังคมออนไลน์อยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๔.๕๕ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๒๑ เครือข่ายสังคมออนไลน์อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๔.๔๕ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๓๑ และการแบ่งปันสื่อทางออนไลน์อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๔.๔๕ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๒๒ ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อระดับความเหมาะสมด้านของทักษะทางอารมณ์และสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๓.๙๔ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๗๒ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าด้านทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Collaborative Skills) อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๔.๐๐ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๖๕ ด้านทักษะการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมที่หลากหลาย (Cross-cultural Competence) อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๔.๐๐ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๖๐ ทักษะความตระหนักรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม (Social and Cultural Awareness) อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๓.๙๘ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๖๑ ทักษะความยืดหยุ่น (Flexibility) อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๓.๙๗ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๖๘ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาระดับความเหมาะสมของทักษะเชิงความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๓.๘๔ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๘๒ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๓.๘๒ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๗๖ ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ (Health Literacy) อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๓.๗๔ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๘๑ ความตระหนักรู้เกี่ยวกับโลก (Global Awareness) อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๓.๗๓ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๘๑ ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมของทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๓.๘๔ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ

๐.๘๒ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าความเข้าใจและการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy) โดยรวมอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๓.๘๔ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๗๙ ทักษะทางเทคโนโลยี (Technological Skills) อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๓.๗๑ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๘๖ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy) อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๓.๕๖ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๗๘ ตามลำดับ

ขั้นตอนที่ ๔ การสรุป นำเสนอ และขับเคลื่อนวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

จากการวิเคราะห์เชิงลึกจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ ประกอบด้วยทักษะ ๔ ทักษะ ได้แก่ ๑) ทักษะทางสติปัญญา ๒) ทักษะเชิงความรู้ ๓) ทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ ๔) ทักษะทางอารมณ์และสังคม ซึ่งจะมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดดังนี้

๑. สรุปแนวทางกระบวนการพัฒนาทักษะทางสติปัญญา

กระบวนการพัฒนาทักษะทางสติปัญญาเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหา โดยสามารถแบ่งออกเป็นหลายขั้นตอน ได้แก่: การรับรู้ข้อมูล: เริ่มต้นจากการเรียนรู้ข้อมูลใหม่ๆ ผ่านการอ่าน การฟัง หรือการสังเกต การวิเคราะห์: พิจารณาและแยกแยะข้อมูลที่ได้รับออกเป็นส่วนๆ เพื่อให้เข้าใจลักษณะและความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล การคิดเชิงวิพากษ์: ประเมินความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยตั้งคำถามและค้นหาหลักฐานที่สนับสนุนหรือหักล้าง การสร้างความคิดสร้างสรรค์: นำเสนอแนวคิดใหม่ๆ โดยการเชื่อมโยงข้อมูลจากแหล่งเข้าด้วยกัน หรือใช้วิธีการคิดเชิงนวัตกรรม การตัดสินใจ: นำเสนอทางเลือกและตัดสินใจเลือกแนวทางที่ดีที่สุดโดยพิจารณาจากข้อมูลและผลลัพธ์ที่คาดหวัง การประเมินผล: ตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้จากการตัดสินใจ และทำการปรับปรุงหากจำเป็น เพื่อพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาทักษะเหล่านี้ต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอและเปิดรับความรู้ใหม่ๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์

๒. สรุปแนวทางกระบวนการพัฒนาทักษะเชิงความรู้

การพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคมเป็นกระบวนการที่สำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการจัดการกับอารมณ์อย่างมีประสิทธิภาพ นี่คือนแนวทางในการพัฒนาทักษะเหล่านี้ การรู้จักตนเอง การสะท้อนคิดพิจารณาและเข้าใจอารมณ์ของตนเอง เช่น สาเหตุที่ทำให้รู้สึกอย่างไรการตั้งเป้าหมายส่วนตัว กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาทักษะทางอารมณ์ การควบคุมอารมณ์: การฝึกหายใจลึกๆ ใช้เทคนิคการหายใจเพื่อช่วยลดความเครียดและควบคุมอารมณ์การใช้เทคนิคการสงบสติ: เช่น การทำสมาธิ หรือการใช้กลยุทธ์ในการจัดการกับอารมณ์ที่รุนแรงการเข้าใจ

ผู้อื่น การฟังอย่างตั้งใจ: ฟังเพื่อเข้าใจความรู้สึกและความต้องการของผู้อื่นการแสดงความเห็นอกเห็นใจ: พยายามเข้าใจมุมมองและประสบการณ์ของผู้อื่นการสร้างความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม: เข้าร่วมกิจกรรมหรือกลุ่มต่างๆ เพื่อสร้างเครือข่ายและความสัมพันธ์การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ: ฟังการสื่อสารอย่างชัดเจนและสร้างสรรค์การทำงานเป็นทีม: การเรียนรู้การทำงานร่วมกัน: มีส่วนร่วมในโครงการกลุ่มและฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่นการแก้ไขข้อขัดแย้ง: เรียนรู้วิธีการจัดการกับความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์การประเมินและปรับปรุง: การรับฟังข้อเสนอแนะแบบตรงไปตรงมา: เปิดรับความคิดเห็นจากผู้อื่นเกี่ยวกับพฤติกรรมและการสื่อสารการตั้งเป้าหมายในการพัฒนา: ประเมินผลการพัฒนาและปรับปรุงตามความจำเป็นการพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคมต้องใช้เวลาและความมุ่งมั่น แต่สามารถนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตส่วนตัวและการทำงาน

๓. สรุปแนวทางการกระบวนการพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์

กระบวนการพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์สามารถแบ่งออกเป็นหลายขั้นตอนหลัก ๆ ดังนี้การศึกษาเบื้องต้นเริ่มต้นจากการเรียนรู้พื้นฐานของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา รวมถึงการเรียนรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และโปรแกรมต่าง ๆ การฝึกปฏิบัติ การทำกิจกรรมหรือโปรเจกต์ที่เกี่ยวข้อง เช่น การทดลองในห้องปฏิบัติการ การเข้าร่วมเวิร์กช็อปหรือการสร้างโปรเจกต์เทคโนโลยีจะช่วยให้สามารถนำทฤษฎีไปใช้จริงได้ การวิเคราะห์และแก้ปัญหา การฝึกคิดวิเคราะห์และใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาก็จะช่วยให้เข้าใจหลักการที่ซับซ้อนได้ดีขึ้น การเรียนรู้ตลอดชีวิตเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การติดตามข่าวสาร การอ่านงานวิจัยใหม่ ๆ และการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงจะช่วยพัฒนาและปรับปรุงทักษะได้อย่างต่อเนื่อง การทำงานร่วมกัน การทำงานเป็นทีมในโปรเจกต์ต่าง ๆ จะช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่น การใช้เทคโนโลยีใหม่ การเรียนรู้เกี่ยวกับเครื่องมือและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) และการเขียนโปรแกรมจะช่วยเสริมทักษะได้อย่างมาก การพัฒนาทักษะในด้านนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้มีความรู้ที่ลึกซึ้งขึ้น แต่ยังเปิดโอกาสในการทำงานและสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ในอนาคตได้อีกด้วย

๔. สรุปแนวทางการกระบวนการพัฒนาทักษะทักษะเชิงความรู้

กระบวนการพัฒนาทักษะเชิงความรู้สามารถแบ่งออกเป็นขั้นตอนหลัก ๆ ได้ดังนี้การศึกษาพื้นฐาน เริ่มต้นด้วยการเรียนรู้เนื้อหาหรือทฤษฎีพื้นฐานในสาขาที่สนใจ เช่น การอ่านหนังสือ การเข้าคอร์สออนไลน์หรือการฟังบรรยาย การค้นคว้าและวิเคราะห์ การหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งต่าง ๆ เช่น งานวิจัย บทความ หรือแหล่งข้อมูลออนไลน์ เพื่อให้เข้าใจลึกซึ้งยิ่งขึ้นและสามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ การฝึกปฏิบัติ การนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง เช่น การทำโปรเจกต์ การเข้าร่วมการอบรม หรือการฝึกงานจะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและประสบการณ์ การตั้งคำถามและวิจารณ์ การตั้งคำถามเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับ และการวิจารณ์ข้อมูลที่มีอยู่จะช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ การเรียนรู้จากประสบการณ์ การสะท้อนความรู้และประสบการณ์จากการทำงานหรือการเรียนรู้ จะช่วยให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาทักษะได้ดียิ่งขึ้น การแบ่งปันและอภิปราย การพูดคุยหรือแบ่งปันความรู้กับผู้อื่น จะช่วยเสริมสร้างมุมมองใหม่ ๆ และทำให้เข้าใจความรู้ในบริบทที่แตกต่าง การติดตามและปรับปรุง การตรวจสอบความก้าวหน้าและ

การปรับปรุงทักษะอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการเหล่านี้ช่วยให้เกิดการพัฒนาทักษะเชิงความรู้ที่ยั่งยืนและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาเทคนิคและนวัตกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในต่างประเทศในรูปแบบการเผยแผ่ผ่านสังคมดิจิทัลออนไลน์ แบ่งออกได้เป็น ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ทักษะทางสติปัญญา ๒) ทักษะทางอารมณ์และสังคม ๓) ทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ ๔) ทักษะเชิงความรู้ โดยครอบคลุมการทำงานของของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ และมีความเหมาะสมประกอบด้วยทักษะความรู้ทั้งในเชิงเทคโนโลยีและการคิดขั้นสูง เพื่อใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารในโลกไซเบอร์ รู้จักป้องกันตนเองจากความเสี่ยงต่างๆ ในโลกออนไลน์ ทั้งเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ชุมชน ประเทศและโลก

๕.๒ อภิปรายผล

๕.๒.๑ ศึกษาสภาพทั่วไปของพระธรรมทูตผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบัน จากการศึกษาผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพทั่วไปของพระธรรมทูตผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบัน ดังนี้

ผลการศึกษาสภาพทั่วไปของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีมีหลายด้านที่น่าสนใจ โดยเฉพาะในยุคที่เทคโนโลยีและสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้:

๑) การใช้เทคโนโลยี พระสงฆ์ควรมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อเผยแผ่พระธรรมและการสื่อสารกับชุมชน พระสงฆ์ควรมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในหลายด้าน เพื่อที่จะสามารถปรับตัวและเข้าถึงชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ: การใช้สื่อสังคมออนไลน์: เข้าใจการใช้แพลตฟอร์มอย่าง Facebook, Instagram, และ YouTube เพื่อเผยแผ่พระธรรมและแชร์กิจกรรมของวัด รวมถึงสร้างความสัมพันธ์กับผู้ติดตาม การสร้างและจัดการเว็บไซต์: มีทักษะในการสร้างและดูแลเว็บไซต์ของวัด เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรม ข่าวสาร และการติดต่อกับชุมชน การใช้แอปพลิเคชันการสื่อสาร: ใช้แอปพลิเคชันอย่าง Line หรือ WhatsApp เพื่อสื่อสารกับผู้สนใจและผู้ติดตาม รวมถึงการจัดกลุ่มสนทนาเกี่ยวกับธรรมะ การทำคลิปวิดีโอและการตัดต่อ: เรียนรู้การถ่ายทำและตัดต่อวิดีโอเพื่อสร้างสื่อการสอนหรือสื่อธรรมะที่มีคุณภาพ การเรียนรู้ออนไลน์: ใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์เพื่อศึกษาธรรมะและพัฒนาทักษะส่วนบุคคล การทำงานร่วมกันออนไลน์: ใช้เครื่องมืออย่าง Google Drive สำหรับการจัดการงานและการประสานงานกับสมาชิกในวัด การรักษาความปลอดภัยข้อมูล: เข้าใจเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยข้อมูลส่วนบุคคลและวิธีป้องกันการโจมตีทางไซเบอร์ การพัฒนาทักษะเหล่านี้จะช่วยให้พระสงฆ์สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระธรรมและการสร้างสรรค์กิจกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมในยุคดิจิทัลได้ดียิ่งขึ้น

๒) การสอนและการศึกษา: พระสงฆ์สามารถพัฒนาทักษะในการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของเยาวชน โดยอาจมีการจัดเวิร์กช็อปหรือหลักสูตรอบรมในเรื่องที่

เกี่ยวข้องกับธรรมะและการดำเนินชีวิต พระสงฆ์สามารถพัฒนาทักษะในการสอนได้หลายวิธี เพื่อให้การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ดังนี้: การฝึกอบรมด้านการสอน: เข้าร่วมการอบรมหรือหลักสูตรพัฒนาทักษะการสอน เช่น เทคนิคการสอน การสร้างบทเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้ การใช้สื่อการสอน: เรียนรู้การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการสอน เช่น สไลด์, วิดีโอ, หรือสื่อออนไลน์ เพื่อให้การเรียนการสอนมีความน่าสนใจมากขึ้น การปรับตัวให้เข้ากับผู้เรียน: ศึกษาและเข้าใจความต้องการและลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม เพื่อปรับวิธีการสอนให้เหมาะสม การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง: ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้สึกสบายใจในการตั้งคำถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย: ใช้กลยุทธ์การสอนที่หลากหลาย เช่น การอภิปรายกลุ่ม, การทำกิจกรรม, หรือการใช้สถานการณ์จริง เพื่อกระตุ้นความสนใจ การสร้างบทเรียนที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน: สอนให้ผู้เรียนเห็นความเชื่อมโยงระหว่างพระธรรมกับชีวิตจริง เพื่อให้เกิดการเข้าใจและนำไปปฏิบัติ การพัฒนาเนื้อหาการสอน: ศึกษาและพัฒนาเนื้อหาที่ทันสมัยและตอบโจทย์ความรู้ในยุคปัจจุบัน เช่น เรื่องจิตวิทยา, สังคมศึกษา หรือปัญหาสิ่งแวดล้อม การประเมินผลและปรับปรุง: มีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ และใช้ผลการประเมินเพื่อปรับปรุงวิธีการสอนการพัฒนาทักษะเหล่านี้จะช่วยให้พระสงฆ์สามารถสร้างการเรียนรู้ที่มีคุณค่าและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในชีวิตของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

๓) การบริหารจัดการชุมชน: การพัฒนาทักษะในการบริหารจัดการชุมชนและการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นสิ่งสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับวัดและสังคม การพัฒนาทักษะในการบริหารจัดการชุมชนและการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนสำหรับพระสงฆ์สามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่ การฝึกอบรมด้านการบริหารจัดการ: เข้าร่วมหลักสูตรหรือการอบรมที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการชุมชน เช่น การวางแผนโครงการ การจัดการทรัพยากร และการบริหารการเงิน การสร้างเครือข่าย: สร้างความสัมพันธ์กับผู้นำชุมชน องค์กรท้องถิ่น และกลุ่มต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือในการทำงาน การฟังเสียงชุมชน: จัดกิจกรรมรับฟังความคิดเห็นจากชาวบ้าน เช่น การประชุมชุมชนหรือการสัมภาษณ์ เพื่อเข้าใจความต้องการและปัญหาของชุมชน การทำงานร่วมกัน: ส่งเสริมการทำงานร่วมกับชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมด้านการศึกษา การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หรือการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ: พัฒนาทักษะในการสื่อสารอย่างชัดเจนและเปิดเผย เพื่อสร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน การใช้เทคโนโลยีในการจัดการ: ใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อประสานงานและสื่อสารกับชุมชน เช่น การใช้แอปพลิเคชันสำหรับการจัดกิจกรรมและการประชุม การสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น: ศึกษาและเคารพวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชน เพื่อให้การทำงานมีความสัมพันธ์และเข้าใจในบริบทท้องถิ่น การจัดทำแผนพัฒนา: ร่วมกับชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน เพื่อกำหนดเป้าหมายและแนวทางในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน การพัฒนาทักษะเหล่านี้จะช่วยให้พระสงฆ์สามารถบริหารจัดการชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและยั่งยืนกับชุมชนได้

๔) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม: พระสงฆ์ควรมีทักษะในการเข้าร่วมและส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม เช่น การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส หรือการจัดกิจกรรมเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชน พระสงฆ์สามารถพัฒนาทักษะในการเข้าร่วมและส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมได้หลาย

วิธี เช่นการสร้างความเข้าใจในปัญหาสังคม: ศึกษาและเข้าใจปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในชุมชน เช่น ปัญหาความยากจน การศึกษา หรือสุขภาพ เพื่อให้สามารถมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ: สร้างความสัมพันธ์กับองค์กรชุมชน หน่วยงานราชการ และกลุ่มต่าง ๆ เพื่อร่วมกันจัดกิจกรรมที่ตอบโจทย์ความต้องการของสังคมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ: เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดโดยชุมชน เช่น การทำบุญ การอบรม การจัดงานวัฒนธรรม หรือกิจกรรมการกุศล เพื่อสร้างความเชื่อมโยงกับชาวบ้าน การเป็นแบบอย่างที่ดี: พระสงฆ์ควรแสดงพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่าง ในด้านการให้ความช่วยเหลือ การอาสาสมัคร และการมีจิตสาธารณะ เพื่อกระตุ้นให้ผู้อื่นเข้าร่วม การส่งเสริมการศึกษา: จัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือการอบรมเกี่ยวกับพระธรรมและการดำเนินชีวิต เช่น การสอนเด็กหรือเยาวชนเกี่ยวกับคุณธรรม การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ: พัฒนาทักษะในการสื่อสารให้เข้าใจง่ายและเข้าถึงผู้คนในชุมชน เพื่อกระตุ้นความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม การประเมินผลกิจกรรม: มีการประเมินผลหลังจากการจัดกิจกรรม เพื่อเรียนรู้จากประสบการณ์และปรับปรุงกิจกรรมในอนาคต การส่งเสริมจิตอาสา: กระตุ้นให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสา โดยการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการช่วยเหลือผู้อื่น การพัฒนาทักษะเหล่านี้จะช่วยให้พระสงฆ์สามารถมีบทบาทที่สำคัญในกิจกรรมทางสังคม และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนได้อย่างยั่งยืน

๕) การเรียนรู้ตลอดชีวิต: พระสงฆ์ควรมีความตั้งใจในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ผ่านการศึกษาต่อหรือการอบรมในด้านต่าง ๆ เช่น จิตวิทยา หรือการพัฒนาทักษะการสื่อสาร พระสงฆ์สามารถพัฒนาตนเองและมีความตั้งใจในการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้หลายวิธี ได้แก่ การศึกษาเพิ่มเติม: เข้าร่วมหลักสูตรการเรียนรู้เพิ่มเติม เช่น ปริญญาโทหรือปริญญาเอกในด้านที่เกี่ยวข้องกับธรรมะ สังคมศาสตร์ หรือจิตวิทยา เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะ การอบรมและสัมมนา: เข้าร่วมการอบรมและสัมมนาเกี่ยวกับธรรมะ การบริหารจัดการ หรือทักษะชีวิต เพื่อเรียนรู้แนวทางใหม่ ๆ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่น การอ่านหนังสือ: อ่านหนังสือเกี่ยวกับพระธรรม สังคม และจิตวิทยา เพื่อเพิ่มพูนความรู้และมุมมองในการดำเนินชีวิต การเรียนรู้ออนไลน์: ใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อเข้าถึงเนื้อหาที่หลากหลายและเรียนรู้ตามความสนใจ การฝึกปฏิบัติสมาธิ: มุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติสมาธิและการเข้าถึงสติ เพื่อพัฒนาจิตใจและความสามารถในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในกลุ่มศึกษา: จัดตั้งหรือเข้าร่วมกลุ่มศึกษาธรรมะหรือการอภิปรายในเรื่องต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็น การตั้งเป้าหมายส่วนตัว: กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาตนเอง เช่น การเรียนรู้ภาษาใหม่ หรือการพัฒนาทักษะการสื่อสาร การขอคำปรึกษาจากผู้มีประสบการณ์: เข้าหาผู้มีความรู้หรือผู้มีประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ เพื่อเรียนรู้จากแนวทางและคำแนะนำของพวกเขา การประเมินตนเอง: ทำการประเมินความก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อทราบจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนา การมีความตั้งใจในการพัฒนาตนเองตลอดชีวิตจะช่วยให้พระสงฆ์สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อสังคมได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของสำนักงาน

เลขาธิการสภาการศึกษา^๑ ได้ศึกษาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skill) เพื่อเตรียมการพัฒนาคุณภาพ คนไทยทุกช่วงวัย รองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Disruption) ของโลกศตวรรษที่ ๒๑ : ผลการศึกษาและแนวทางการส่งเสริมในการศึกษารั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้จำแนกสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Disruption) ของโลกศตวรรษที่ ๒๑ ออกเป็น ๕ สถานการณ์ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากร (Population Disruption: P) ความหลากหลายของคนต่างช่วงวัยและยุคสมัย (Generation Disruption: G) การพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยี (Technology Disruption: T) การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างอาชีพและลักษณะการทำงาน (Career Disruption: C) และการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบและกระบวนการเรียนรู้ (Learning Disruption: L) จากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพและประมวลผลจากบทความทางวิชาการ รายงาน ผลงานวิจัยและเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์เชื่อมโยงให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัยตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๑๑ และ ๑๒ ได้ผลสรุปเป็นชุดทักษะแห่งอนาคตทั้งสิ้น ๔๑ ทักษะ ซึ่งมีความจำเป็นสำหรับแต่ละช่วงวัยในการรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Disruption) แตกต่างกัน

๕.๒.๒ การศึกษาความเป็นไปได้และความเหมาะสมการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

ผลการศึกษาผู้วิจัยได้สรุปการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ ซึ่งประกอบด้วย ๔ ด้านได้แก่ ๑) ทักษะทางสติปัญญา ๒) ทักษะทางอารมณ์และสังคม ๓) ทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ ๔) ทักษะเชิงความรู้ โดยมีรายละเอียดองค์ประกอบแต่ละทักษะดังนี้

- ๑) ทักษะทางสติปัญญา
- ๒) ทักษะทางอารมณ์และสังคม
- ๓) ทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์
- ๔) ทักษะเชิงความรู้

ผู้วิจัยขอเสนอการอธิบายเป็นรายด้าน ดังนี้

- ๑) ทักษะทางสติปัญญา

ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการพัฒนาทักษะทางสติปัญญาเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหา โดยสามารถแบ่งออกเป็นหลายขั้นตอน ได้แก่ การรับรู้ข้อมูล: เริ่มต้นจากการเรียนรู้ข้อมูลใหม่ๆ ผ่านการอ่าน การฟัง หรือการสังเกต การวิเคราะห์: พิจารณาและแยกแยะข้อมูลที่ได้รับออกเป็นส่วนๆ เพื่อให้เข้าใจลักษณะและความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล การคิดเชิงวิพากษ์: ประเมินความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล

^๑ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skill) เพื่อเตรียมการพัฒนาคุณภาพ คนไทยทุกช่วงวัย รองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Disruption) ของโลกศตวรรษที่ ๒๑. กรุงเทพฯ : บริษัท เพชรเกษมพรินต์ติ้ง กรุ๊ป จำกัด, ๒๕๖๔. หน้า ๑๙-๒๗.

โดยตั้งคำถามและค้นหาหลักฐานที่สนับสนุนหรือหักล้าง การสร้างความคิดสร้างสรรค์: นำเสนอแนวคิดใหม่ๆ โดยการเชื่อมโยงข้อมูลจากหลายแหล่งเข้าด้วยกัน หรือใช้วิธีการคิดเชิงนวัตกรรม การตัดสินใจ: นำเสนอทางเลือกและตัดสินใจเลือกแนวทางที่ดีที่สุดโดยพิจารณาจากข้อมูลและผลลัพธ์ที่คาดหวัง การประเมินผล: ตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้จากการตัดสินใจ และทำการปรับปรุงหากจำเป็น เพื่อพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาทักษะเหล่านี้ต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอและเปิดรับความรู้ใหม่ๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์ ซึ่งสามารถสรุปทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตได้ ๔ ด้าน คือ • ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ทักษะการแก้ปัญหา (Problem-solving) ทักษะการตัดสินใจ (Decision-making) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Branden, et.al.^๒ ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ การคิดเชิงวิพากษ์ การสื่อสาร และการทำงานร่วมกัน: การประเมิน การรับรอง และการส่งเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ สำหรับอนาคตของการทำงานและการศึกษากล่าวถึงความท้าทายด้านการศึกษาที่เกิดจากอนาคตของการทำงาน ในหัวข้อ “๒๑st ทักษะแห่งศตวรรษ” แนวความคิดการประเมินและการประเมินคุณค่า โดยเน้นที่ทักษะด้านอารมณ์ที่สำคัญเป็นพิเศษความสามารถที่เรียกว่า “๔C”: ความคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การทำงานร่วมกัน และการฝึกวิชาชีพ จากนั้นนำเสนอกระบวนการประเมินและรับรองอย่างเป็นทางการที่เรียกว่า “การติดฉลาก” โดยเสนอแนะให้เป็นแนวทางทั้งในการสร้างการประเมินที่น่าเชื่อถือสื่อสารในหัวข้อในแต่ละ C จะให้ภาพรวมของการประเมินในระดับการปฏิบัติงานส่วนบุคคลก่อนที่จะมุ่งเน้นไปที่การประเมินการสนับสนุนอย่างเป็นระบบ สำหรับการพัฒนา ๔Cs ที่สามารถวัดได้ในระดับสถาบัน (เช่น ในโรงเรียนต่อสาธารณะ ๔Cs และเพื่อส่งเสริมคุณค่าทางวัฒนธรรม ถัดไป รูปแบบของ “นานาชาตินำเสนอกรอบทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ของสถาบันเพื่อการพัฒนาขีดความสามารถ” ครั้งแรกของระบบที่ครอบคลุมเหล่านี้ช่วยให้สามารถประเมิน การพัฒนา ๔C ได้รับการสนับสนุนจากโปรแกรมหรือสถาบันการศึกษาอย่างเป็นทางการ สองการประเมินประสบการณ์ การศึกษา หรือการฝึกอบรมแบบไม่เป็นทางการ เช่น การเล่นเกม เราหารือเกี่ยวกับการทับซ้อนกันระหว่าง ๔Cs กับความท้าทายในการสอนและการจัดตั้งสถาบัน ซึ่งทั้งสองอย่างนี้อาจนำโมเดลปฏิสัมพันธ์แบบไดนามิกของ ๔Cs ซึ่งมีชื่อเล่นว่า “Crea-Critical Collaboration” มาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการสอนและการส่งเสริมนโยบาย เราสรุปโดยการสนทนาสั้น ๆ โอกาสที่นำเสนอโดยการวิจัยในอนาคตและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ และความเป็นจริงเสมือน

^๒ Thornhill-Miller, Branden, Anaëlle Camarda, Maxence Mercier, Jean-Marie Burkhardt, Tiffany Morisseau, Samira Bourgeois-Bougrine, Florent Vinchon, Stephanie El Hayek, Myriam Augereau-Landais, Florence Mourey, and et al. ๒๐๑๓. Creativity, Critical Thinking, Communication, and Collaboration: Assessment, Certification, and Promotion of ๒๑st Century Skills for the Future of Work and Education. Journal of Intelligence <https://doi.org/10.๓๓๓๘๐/jintelligence๑๑๓๐๐๕๕>

๒) ทักษะทางอารมณ์และสังคม

การพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคมเป็นกระบวนการที่สำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการจัดการกับอารมณ์อย่างมีประสิทธิภาพ นี่คือนแนวทางในการพัฒนาทักษะเหล่านี้ การรู้จักตนเอง การสะท้อนความคิดพิจารณาและเข้าใจอารมณ์ของตนเอง เช่น สาเหตุที่ทำให้รู้สึกอย่างไรการตั้งเป้าหมายส่วนตัว กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาทักษะทางอารมณ์ การควบคุมอารมณ์: การฝึกหายใจลึก ใช้เทคนิคการหายใจเพื่อช่วยลดความเครียดและควบคุมอารมณ์การใช้เทคนิคการสงบสติ: เช่น การทำสมาธิ หรือการใช้กลยุทธ์ในการจัดการกับอารมณ์ที่รุนแรงการเข้าใจผู้อื่น การฟังอย่างตั้งใจ: ฟังเพื่อเข้าใจความรู้สึกและความต้องการของผู้อื่นการแสดงความคิดเห็นเห็นใจ: พยายามเข้าใจมุมมองและประสบการณ์ของผู้อื่นการสร้างความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม: เข้าร่วมกิจกรรมหรือกลุ่มต่างๆ เพื่อสร้างเครือข่ายและความสัมพันธ์การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ: ฝึกการสื่อสารอย่างชัดเจนและสร้างสรรค์การทำงานเป็นทีม: การเรียนรู้การทำงานร่วมกัน: มีส่วนร่วมในโครงการกลุ่มและฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่นการแก้ไขข้อขัดแย้ง: เรียนรู้วิธีการจัดการกับความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์การประเมินและปรับปรุง: การรับฟังข้อเสนอแนะแบบตรงไปตรงมา: เปิดรับความคิดเห็นจากผู้อื่นเกี่ยวกับพฤติกรรมและการสื่อสารการตั้งเป้าหมายในการพัฒนา: ประเมินผลการพัฒนาและปรับปรุงตามความจำเป็นการพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคมต้องใช้เวลาและความมุ่งมั่น แต่สามารถนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตส่วนตัวและการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ Tsekhemister, et.al.^๓ ศึกษาการพยากรณ์แนวโน้มการศึกษาในบทบาทของ "ทักษะทางอารมณ์" เพื่อการพัฒนาวิชาชีพของผู้เชี่ยวชาญในอนาคตในเงื่อนไขของการเรียนทางไกล: ความท้าทายในยุคนี้ ข้อกำหนดสมัยใหม่ของสังคมสารสนเทศเป็นตัวกำหนดการปรับปรุงการทำงานของสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาทักษะด้านอารมณ์ในหมู่ผู้สมัครระดับอุดมศึกษา บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มการศึกษาและบทบาทของทักษะทางอารมณ์ เพื่อการพัฒนาวิชาชีพของผู้เชี่ยวชาญในอนาคตในเงื่อนไขของการเรียนทางไกล บทความนี้ใช้วิธีการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ทั่วไป (การวิเคราะห์ การสังเคราะห์) และการวิจัยพิเศษ (นามธรรม การทำนาย) สังเกตว่าทักษะด้านอารมณ์มีความสำคัญต่อการพัฒนาอาชีพ แต่ก็ยากที่จะวัดผลจากประสบการณ์ ในมหาวิทยาลัยในยุโรปและอเมริกา การได้มาซึ่งทักษะทางอารมณ์ได้รับการแก้ไขมานานแล้วด้วยชั้นเรียนเพิ่มเติม และการศึกษาเพิ่มเติมที่ต้องเสียค่าใช้จ่าย แต่เนื่องจากโควิด-๑๙ มีแพลตฟอร์มดิจิทัลมากมายที่คุณสามารถเรียนรู้ผ่านการศึกษาทางไกล

๓) ทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์

การพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์เป็นสิ่งสำคัญในยุคปัจจุบัน ข้อเสนอแนะที่ช่วยเสริมสร้างทักษะเหล่านี้ เรียนรู้พื้นฐานทางเทคโนโลยี ศึกษาเกี่ยวกับพื้นฐานของ

^๓ Tsekhemister, Yaroslav; Stetsenko, Nataliia; Volyk, Oleksii; Gumennykova, Tamara; Sharov, Oleksandr, ๒๐๒๓, Forecast of Educational Trends in the Role of "Soft Skills" for the Professional Development of Future Specialists in the Conditions of Distance Learning: The Challenges of Our Time. Journal of Higher Education Theory & Practice Vol. ๒๓ Issue ๑๐, p๒๑๐-๒๑๗.

คอมพิวเตอร์โปรแกรมต่าง ๆ และการใช้งานซอฟต์แวร์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีเข้าร่วมคอร์สออนไลน์ลงทะเบียนเรียนคอร์สไลน์ในสาขาที่สนใจ เช่น การเขียนโปรแกรม วิทยาศาสตร์ข้อมูล หรือวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ซึ่งมีแพลตฟอร์มมากมายที่เปิดสอนฟรีการทำโปรเจกต์จริง สร้างโปรเจกต์หรือทำงานที่ใช้เทคโนโลยี เช่น การสร้างเว็บไซต์ การเขียนโปรแกรม หรือการทดลองทางวิทยาศาสตร์ เพื่อฝึกฝนและเพิ่มประสบการณ์การอ่านงานวิจัยและบทความ ติดตามข่าวสารและงานวิจัยใหม่ ๆ ในสาขาที่สนใจ เพื่อเสริมสร้างความรู้และเข้าใจแนวโน้มล่าสุดเข้าร่วมเวิร์กช็อปหรือสัมมนา การเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยให้คุณได้เรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญและแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้อื่นในวงการเดียวกันการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ทดลองใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) หรือการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเสริมสร้างทักษะ การทำงานเป็นทีม เข้าร่วมงานกลุ่มหรือโปรเจกต์ร่วมกับผู้อื่น เพื่อเรียนรู้การทำงานร่วมกันและการแบ่งปันความรู้การเรียนรู้จากข้อผิดพลาด อย่างลัวที่จะทำผิดพลาดใช้ประสบการณ์เหล่านั้นเป็นโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาการติดตามเทรนด์ใหม่ ให้ความสนใจกับแนวโน้มทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ เช่น การศึกษาด้านชีววิทยาศาสตร์ การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล เพื่อปรับตัวให้เข้ากับกาเปลี่ยนแปลงการสะท้อนและประเมินผล สะท้อนถึงความก้าวหน้าในทักษะที่พัฒนาขึ้น และประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ในอนาคตการพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ต้องใช้ความมุ่งมั่นและการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง แต่จะนำไปสู่โอกาสและความสำเร็จในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ehlers, U.D., et.al.^๔ ได้ศึกษาทักษะแห่งอนาคต: อนาคตของการเรียนรู้และการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการวิจัยเกี่ยวกับทักษะในอนาคตเป็นประเด็นร้อนในปัจจุบัน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตลาดงานเนื่องจากมีตัวขับเคลื่อนที่ทรงพลังจำนวนหนึ่ง แม้ว่าการศึกษามีความมุ่งมั่นไปที่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล แต่ก็มี การเชื่อมโยงทักษะในอนาคตเข้ากับทักษะดิจิทัลโดยตรง ซึ่งแม้จะมีความสำคัญพอ ๆ กัน แต่ก็ยังเป็นเพียงด้านหนึ่งของเหรียญ ทักษะแห่งอนาคตเท่านั้น ผลลัพธ์ที่น่าเสนอจากการสำรวจของ Delphi ครั้งนี้ใช้แนวทางที่กว้างขึ้น และนอกเหนือไปจากความต้องการทักษะดิจิทัล แนวทางนี้อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาในอนาคต (HE) โดยคำนึงถึงความต้องการทักษะในอนาคต โดยสรุปสัญญาณการเปลี่ยนแปลงสู่ประการซึ่งจะกำหนดทิศทางการปฏิบัติการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา และนำเสนอรูปแบบแรกของทักษะในอนาคตสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาในอนาคต

๑) ความคล่องตัว: ความสามารถในการปรับตัวในบริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

๒) ความคิดสร้างสรรค์

๓) ความอดทนต่อความคลุมเครือ: ความสามารถในการจัดการกับความไม่แน่นอนและในบทบาทที่แตกต่างกัน

^๔ Ehlers, U.D. & Kellermann, S.A. (๒๐๑๙). Future Skills: The future of learning and higher education. Karlsruhe. Retrieved November ๒๘, ๒๐๒๓ from <https://www.learntechlib.org/p/๒๐๘๒๔๙/>.

๔) ความรู้ด้านดิจิทัล

๕) ความสามารถในการไตร่ตรอง: ความสามารถในการวิเคราะห์ประสบการณ์ที่สร้างขึ้นอย่างมีวิจารณ์ญาณและเรียนรู้สำหรับอนาคต

๓) ทักษะเชิงความรู้

การพัฒนาทักษะเชิงความรู้เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเรียนรู้และการเติบโตในทุกด้าน ข้อเสนอแนะในการพัฒนาทักษะเหล่านี้ การตั้งเป้าหมายการเรียนรู้กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการเรียนรู้ เช่น การเรียนรู้เรื่องใหม่ ๆ หรือการพัฒนาทักษะเฉพาะด้าน การอ่าน และการศึกษา เลือกรับหนังสือ บทความ หรือเอกสารวิจัยในสาขาที่สนใจ เพื่อเสริมสร้างความรู้และเข้าใจแนวคิดที่ลึกซึ้งขึ้น การเรียนรู้จากแหล่งข้อมูลออนไลน์ใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อเข้าถึงคอร์สและเนื้อหาที่หลากหลาย การทำงานวิจัยเข้าร่วมโครงการวิจัยหรือการทดลองที่จะช่วยให้คุณได้ประยุกต์ใช้ความรู้ในทางปฏิบัติ การเข้าร่วมกลุ่มอภิปรายเข้าร่วมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่น การฝึกการคิดเชิงวิพากษ์ฝึกการวิเคราะห์ข้อมูลและตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ เช่น วิธีการทำงานของข้อมูลและการประเมินความเชื่อถือได้การสร้างแผนที่ความคิดใช้แผนที่ความคิด (Mind Mapping) เพื่อจัดระเบียบข้อมูลและแนวคิดช่วยให้เห็นภาพรวมและความเชื่อมโยงของความรู้ การสะท้อนความรู้ หลังจากเรียนรู้ ควรมีการสะท้อนและประเมินผลว่าคุณได้เรียนรู้อะไรและต้องปรับปรุงอะไรบ้างการทำแบบฝึกหัดใช้แบบฝึกหัดหรือโจทย์ที่ท้าทายเพื่อฝึกฝนความรู้และทักษะการประยุกต์ใช้การเรียนรู้จากประสบการณ์ นำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงและเรียนรู้จากข้อผิดพลาดเพื่อปรับปรุงในครั้งต่อไปการพัฒนาทักษะเชิงความรู้ต้องใช้ความมุ่งมั่นและการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องและนำไปสู่การเติบโตทางความคิดและการเรียนรู้ที่ยั่งยืนในอนาคต สอดคล้องกับพระมหากษัตริย์ อานนโธ^๕ ศึกษาการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เพื่ออนาคตตามแนวพระพุทธศาสนาของเยาวชนในสังคมไทย มีวัตถุประสงค์ ๔ ข้อ ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปรัชญาศาสนาสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ๒) เพื่อพัฒนาการรู้คิดตามแนวพระพุทธศาสนาของเยาวชนในสังคมไทย ๓) เพื่อพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาในสังคมไทย และ ๔) เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมตามแนวพระพุทธศาสนาในสังคมไทย วิธิดำเนินการวิจัย มี ๓ ขั้นตอน คือ ๑) การสังเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๕ รูป/คน ๒) การสร้างรูปแบบ และตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบด้วยเทคนิคการสนทนากลุ่มและการตรวจสอบเอกสาร โดยผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือตัวแทนเยาวชนกลุ่มเครือข่ายการเรียนรู้ ทั้ง ๔ ภาคจำนวน ๒๐๐ คน และ ๓) การประเมินรูปแบบการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เพื่ออนาคต กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน ๕๐ คน จาก ๔ ภาค โดยการวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์คำร้อยละค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิจัยพบว่า

^๕ พระมหากษัตริย์ อานนโธ, ศึกษาการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เพื่ออนาคตตามแนวพระพุทธศาสนาของเยาวชนในสังคมไทย. วารสารวิชาการ ปีที่ ๖ (๒), ๒๕๖๔. หน้า ๓๓๑-๓๓๒.

๑. การวิเคราะห์ปรัชญาศาสนาสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ พบ ๔ ประเด็นสำคัญ คือ ด้านแนวคิดปรัชญาศาสนาเชิงสังคม เชิงสิ่งแวดล้อม เชิงเศรษฐกิจและเชิงการศึกษาเพื่อนำหลักคิดและวิธีการเหล่านี้ไปสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑

๒. การพัฒนาการรู้คิดตามแนวพระพุทธศาสนาของเยาวชนในสังคมไทยพบ ๒ ประเด็นสำคัญ คือ หลักพุทธธรรมด้านการรู้คิด และปัจจัยการรู้คิดทางจิตวิทยา เพื่อนำหลักคิดและวิธีการเหล่านี้ไปใช้ในการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา

๓. การพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาในสังคมไทยพบ ๓ ประเด็นสำคัญ คือ ด้านการพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลเมือง ด้านการพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลเมืองตามแนวกฎหมาย และด้านการพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลเมืองตามแนวพระพุทธศาสนา เพื่อนำหลักคิดและวิธีการเหล่านี้ไปใช้ในการพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลเมือง

๔. การเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมตามแนวพระพุทธศาสนาในสังคมไทยพบ ๔ ประเด็นสำคัญ คือ ด้านสิทธิหน้าที่ของตนเองที่เกี่ยวข้องกับสังคม ด้านความรู้ความสามารถที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของสังคมและด้านความเอื้อเฟื้อต่อสังคมทางจิตใจและอารมณ์ เพื่อนำหลักคิดและวิธีการเหล่านี้ไปใช้ในการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ แบ่งออกได้เป็น ๔ ด้านได้แก่ ๑) ทักษะทางสติปัญญา ๒) ทักษะทางอารมณ์และสังคม ๓) ทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ ๔) ทักษะเชิงความรู้ โดยครอบคลุมการทำงานของของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ และมีความเหมาะสมประกอบด้วยทักษะความรู้ทั้งในเชิงเทคโนโลยีและการคิดขั้นสูง เพื่อใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารในโลกไซเบอร์ รู้จักป้องกันตนเองจากความเสี่ยงต่างๆ ในโลกออนไลน์ ทั้งเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ชุมชน ประเทศและโลก

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้

๑) ทักษะทางสติปัญญา

การพัฒนาทักษะทางสติปัญญาสามารถทำได้หลายวิธี ข้อเสนอแนะที่ช่วยเสริมสร้างทักษะนี้ คือ การตั้งคำถาม ผูกตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ เช่น ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น อะไรคือหลักฐานที่สนับสนุน วิธีนี้ช่วยให้เกิดการคิดวิเคราะห์และวิพากษ์ อ่านหนังสือที่ทำนายเลือกอ่านหนังสือหรือบทความในสาขาที่สนใจ รวมถึงแนวคิดใหม่ ๆ หรือมุมมองที่แตกต่างจะช่วยเปิดโลกทัศน์ เข้าร่วมการอภิปรายการเข้าร่วมกลุ่มอภิปรายสามารถช่วยให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเรียนรู้จากผู้อื่น การทำแบบฝึกหัดปัญหาหรือโจทย์ที่ท้าทาย เช่น คณิตศาสตร์หรือปริศนาต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหา การทำโปรเจกต์หรือวิจัย การทำงานในโครงการที่ต้องวิเคราะห์ข้อมูลและคิดสร้างสรรค์จะช่วยเสริมสร้างทักษะสติปัญญาอย่างมาก การเรียนรู้จากประสบการณ์สะท้อนและเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจะช่วยให้เข้าใจและพัฒนาตนเองได้ดีขึ้น การฝึกสมาธิและการหายใจ การทำสมาธิช่วยให้จิตใจสงบ มีสมาธิ และสามารถคิดอย่างชัดเจนการตั้งเป้าหมายและวางแผน ตั้งเป้าหมายในการพัฒนาทักษะและสร้างแผนที่ชัดเจนในการบรรลุเป้าหมายนั้น การใช้เทคโนโลยีใช้แอปพลิเคชันหรือแพลตฟอร์มออนไลน์ที่เสนอการฝึกฝนและเรียนรู้ในทักษะทางสติปัญญาการพัฒนาทักษะทางสติปัญญาเป็นกระบวนการที่ต้องมีความสม่ำเสมอและมุ่งมั่น แต่จะช่วยเสริมสร้างความสามารถในการคิดและตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพในทุกด้านของชีวิต

๒) ทักษะทางอารมณ์และสังคม

การพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคมเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการมีชีวิตที่มีความสุข คือ ข้อเสนอแนะในการพัฒนาทักษะเหล่านี้ การฝึกการรู้จักตนเองสะท้อนอารมณ์ของตนเอง เช่น การทำบันทึกหรือการฝึกสมาธิเพื่อเข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของตนเองให้ดียิ่งขึ้นการจัดการอารมณ์เรียนรู้วิธีการจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้น เช่น การหายใจลึก ๆ การทำกิจกรรมที่ชอบ หรือการพูดคุยกับคนใกล้ชิดเมื่อรู้สึกเครียดการฝึกการสื่อสาร ฝึกการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้การฟังอย่างตั้งใจและการแสดงออกที่ชัดเจน เพื่อสร้างความเข้าใจในความสัมพันธ์การทำงานร่วมกัน เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เช่น การทำงานเป็นทีมในโปรเจกต์หรือการเข้าร่วมกิจกรรมสังคม ซึ่งช่วยเสริมสร้างทักษะการทำงานร่วมกันและการจัดการกับความขัดแย้งการแสดงความคิดเห็นอกเห็นใจ ฝึกการมองเห็นและเข้าใจมุมมองของผู้อื่น เช่น การถามและฟังความรู้สึกของคนรอบข้าง เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นเพื่การตั้งเป้าหมายทางสังคม กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาทักษะทางสังคม เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมสังคมใหม่ ๆ หรือการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ การทำกิจกรรมอาสาสมัคร การเข้าร่วมกิจกรรมอาสาสมัครสามารถช่วยให้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่นและสร้างความรู้สึกละเชื่อมโยกับชุมชนการปรับปรุงและประเมินผลสะท้อนความก้าวหน้าในทักษะทางอารมณ์และสังคมอย่างสม่ำเสมอ เช่น การตั้งคำถามกับตนเองว่า “ฉันทำได้ดีในเรื่องไหน” และ “มีอะไรที่ต้องปรับปรุง” การพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคมต้องใช้เวลาและความมุ่งมั่น แต่จะช่วยให้คุณสร้างความสัมพันธ์ที่มีคุณภาพและมีความสุขในชีวิตได้มากขึ้น

๓) ทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์

การพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์เป็นสิ่งสำคัญในยุคปัจจุบัน ข้อเสนอแนะที่ช่วยเสริมสร้างทักษะเหล่านี้ เรียนรู้พื้นฐานทางเทคโนโลยี ศึกษาเกี่ยวกับพื้นฐานของคอมพิวเตอร์โปรแกรมต่าง ๆ และการใช้งานซอฟต์แวร์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีเข้าร่วมคอร์สออนไลน์ลงทะเบียนเรียนคอร์สออนไลน์ในสาขาที่สนใจ เช่น การเขียนโปรแกรม วิทยาศาสตร์ข้อมูล หรือวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ซึ่งมีแพลตฟอร์มมากมายที่เปิดสอนฟรีการทำโปรเจกต์จริง สร้างโปรเจกต์หรือทำงานที่ใช้เทคโนโลยี เช่น การสร้างเว็บไซต์ การเขียนโปรแกรม หรือการทดลองทางวิทยาศาสตร์ เพื่อฝึกฝนและเพิ่มประสบการณ์การอ่านงานวิจัยและบทความ ติดตามข่าวสารและงานวิจัยใหม่ ๆ ในสาขาที่สนใจ เพื่อเสริมสร้างความรู้และเข้าใจแนวโน้มล่าสุดเข้าร่วมเวิร์กช็อปหรือสัมมนา การเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยให้คุณได้เรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญและแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้อื่นในวงการเดียวกันการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ทดลองใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) หรือการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเสริมสร้างทักษะ การทำงานเป็นทีม เข้าร่วมงานกลุ่มหรือโปรเจกต์ร่วมกับผู้อื่น เพื่อเรียนรู้การทำงานร่วมกันและการแบ่งปันความรู้การเรียนรู้จากข้อผิดพลาด อย่างลัวที่จะทำผิดพลาดใช้ประสบการณ์เหล่านั้นเป็นโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาการติดตามเทรนด์ใหม่ ให้ความสนใจกับแนวโน้มทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ เช่น การศึกษาด้านชีววิทยาศาสตร์ การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล เพื่อปรับตัวให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงการสะท้อนและประเมินผล สะท้อนถึงความก้าวหน้าในทักษะที่พัฒนาขึ้น และประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ในอนาคตการพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ต้องใช้ความมุ่งมั่นและการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง แต่จะนำไปสู่โอกาสและความสำเร็จในอนาคต

๔) ทักษะทักษะเชิงความรู้

การพัฒนาทักษะเชิงความรู้เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเรียนรู้และการเติบโตในทุกด้าน ข้อเสนอแนะในการพัฒนาทักษะเหล่านี้ การตั้งเป้าหมายการเรียนรู้กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการเรียนรู้ เช่น การเรียนรู้เรื่องใหม่ ๆ หรือการพัฒนาทักษะเฉพาะด้าน การอ่านและการศึกษา เลือกอ่านหนังสือ บทความ หรือเอกสารวิจัยในสาขาที่สนใจ เพื่อเสริมสร้างความรู้และเข้าใจแนวคิดที่ลึกซึ้งขึ้น การเรียนรู้จากแหล่งข้อมูลออนไลน์ใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อเข้าถึงคอร์สและเนื้อหาที่หลากหลาย การทำงานวิจัยเข้าร่วมโครงการวิจัยหรือการทดลองที่จะช่วยให้คุณได้ประยุกต์ใช้ความรู้ในทางปฏิบัติ การเข้าร่วมกลุ่มอภิปรายเข้าร่วมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่น การฝึกการคิดเชิงวิพากษ์ฝึกการวิเคราะห์ข้อมูลและตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ เช่น วิธีการทำงานของข้อมูลและการประเมินความเชื่อถือได้การสร้างแผนที่ความคิดใช้แผนที่ความคิด (Mind Mapping) เพื่อจัดระเบียบข้อมูลและแนวคิดช่วยให้เห็นภาพรวมและความเชื่อมโยงของความรู้ การสะท้อนความรู้ หลังจากเรียนรู้ ควรมีการสะท้อนและประเมินผลว่าคุณได้เรียนรู้อะไร และต้องปรับปรุงอะไรบ้างการทำแบบฝึกหัดใช้แบบฝึกหัดหรือโจทย์ที่ท้าทาย เพื่อฝึกฝนความรู้และทักษะการประยุกต์ใช้การเรียนรู้จากประสบการณ์ นำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงและเรียนรู้จากข้อผิดพลาดเพื่อปรับปรุงในครั้งต่อไปการพัฒนาทักษะเชิงความรู้ต้องใช้ความมุ่งมั่นและการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องแต่จะนำไปสู่การเติบโตทางความคิดและการเรียนรู้ที่ยั่งยืนในอนาคต

บรรณานุกรม

ข้อมูลวิทยานิพนธ์

๑. หนังสือ

กุลิสรา จิตรชญาวนิช, การจัดการเรียนรู้, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๒.

เคน เคย์, ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ สำคัญอย่างไร คืออะไร และจะทำสำเร็จได้อย่างไร, ใน เจมส์ เบล ลันกาและรอน แบรินด์ (บ.ก.), ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ ๒๑, แปล โดย วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอชิป จิตตฤกษ์. พิมพ์ครั้งที่ ๓ กรุงเทพฯ: บุ๊คสเคป, ๒๕๖๒.

ชนาธิป พรกุล, กระบวนการสร้างความรู้ของครู กรณีการสอนบูรณาการ, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

ทิตินา แคมณี, ศาสตร์การสอน, พิมพ์ครั้งที่ ๒๓, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๒.

บุญเลี้ยง ทุมทอง, ทฤษฎีและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้, พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ: ทริปปี้ล เอ็ดดูเคชั่น จำกัด, ๒๕๕๙.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์และเพียว ยินดีสุข, ทักษะ ๕ C เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัดการ เรียนการสอนอิงมาตรฐาน, พิมพ์ครั้งที่ ๗, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔, พิมพ์ครั้งที่ ๒ กรุงเทพฯ : นาน มีบุ๊คส์, ๒๕๕๗.

วิจารณ์ พานิช, วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ ๒๑, กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์, ๒๕๕๕.

วิชัย วงษ์ใหญ่และมารุต พัฒนา, การบูรณาการเชิงสร้างสรรค์, กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรม หลัสูตรและการเรียนรู้, ๒๕๖๒.

สิริพัชร เจริญโรจน์, การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ, กรุงเทพฯ: บริษัท บุ๊ค พอยท์ จำกัด, ๒๕๕๖.

สุคนธ์ สินธพานนท์, การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่ เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑, กรุงเทพฯ: ๙๑๑๙ เทคนิคพรินติ้ง, ๒๕๕๘.

สุพิศวง ธรรมพันทา, มนุษย์กับสังคม, กรุงเทพมหานคร: ดิทีบุคส์ไตร์, ๒๕๔๐.

สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ, การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กรุงเทพฯ: ที.พี.พรินท์, ๒๕๔๕.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย, กรุงเทพฯ: ฮาซันพรินติ้ง, ๒๕๔๗.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕, กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๔๕.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ “แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙” หน้า ๑-๑๗.

อารมณ์ ใจเที่ยง, หลักการสอน, พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินต์ติ้ง เฮาส์, ๒๕๕๓.

๒. รายงานการวิจัย/วิทยานิพนธ์

บุรชัย ศิริมหานคร, “การเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง”, วารสารวิชาการ, ๖(๒) : ๑๒-๑๙; กุมภาพันธ์, ๒๕๕๖.

พระครูปริยัติธรรมวงศ์, การพัฒนาสังคมตามหลักพระพุทธศาสนา, สารนิพนธ์พุทธศาสตรบัณฑิต, ๒๕๖๓.

พระมหาถนอม อานนโท, ศึกษาการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เพื่ออนาคตตามแนวพระพุทธศาสนา ของเยาวชนในสังคมไทย. วารสารวิชาการ ปีที่ ๖ (๒), ๒๕๖๔. หน้า ๓๓๑-๓๓๒.

รักติบูล สิทธิธม, ทักษะการทำงานที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑. สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญาการจัดการ มหบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๖๖.

สอาด ภูนาสรณ์, พุทธวิถีไทยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในยุค NEW NORMAL, วารสารบัณฑิตศึกษามหา จุฬาลงกรณ์ ปีที่ ๘(๒), ๒๕๖๔.

สทวรรษย์ พลหาญ, ศึกษาทักษะแห่งอนาคตสำหรับคนรุ่นใหม่: การทบทวนวรรณกรรมแบบกำหนด ขอบเขต.วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีที่ ๔๑(๑), ๒๕๖๖. หน้า ๕๖-๗๕.

สุนันทา มาวัน, ศึกษาทักษะที่สำคัญของบัณฑิตในอนาคต, วารสารการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ปีที่ ๒(๒), ๒๕๖๕.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skill) เพื่อเตรียมการพัฒนา คุณภาพ คนไทยทุกช่วงวัย รองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Disruption) ของโลก ศตวรรษที่ ๒๑. กรุงเทพฯ : บริษัท เพชรเกษมพรินต์ติ้ง กรุป จำกัด, ๒๕๖๔. หน้า ๑๙-๒๗.

๓. ภาษาอังกฤษ

Bakhshi, H., Downing, J., Osborne, M. & Schneider, P. ๒๐๑๗. The Future of Skills: Employment in ๒๐๓๐. London: Pearson and Nesta.

Ehlers, U.D. & Kellermann, S.A. (๒๐๑๙). Future Skills: The future of learning and higher education. Karlsruhe. Retrieved November ๒๘, ๒๐๒๓ from <https://www.learntechlib.org/p/๒๐๘๒๔๙/>.

Finnie R., Mueller E. R., Sweetman A. ๒๐๑๘. Information and Communications Technologies Talent: The Skills We Need (November ๒๐๒๓), pp. Siii-Six Published by: University of Toronto Press on behalf of Canadian Public Policy Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/๑๐.๒๓๐๗/๙๐๐๒๖๕๔๐>

Karimi, J. & Walter, Z. ๒๐๑๕. The role of dynamic capabilities in responding to digital disruption: a factor-based study of the newspaper industry. Journal of Management Information

Systems. ๓๒(๑): pp. ๓๙-๘๑. DOI: <https://doi.org/10.1080/0๗๔๒๑๒๒๒.๒๐๑๕.๑๐๒๙๓๘๐>

Levasseur, E. R. ๒๐๑๓. People Skills: Developing Soft Skills—A Change Management Perspective. Source: Interfaces, November-December ๒๐๑๓, Vol. ๔๓, No. ๖ (November ๒๐๑๓), pp. ๕๖๖-๕๗๑ Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/๔๓๖๙๙๓๕๐>

OECD. ๒๐๑๘. Education Policy in Japan: Building Bridges Towards ๒๐๓๐, Reviews of National Policies for Education, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1๗๘๗/๙๗๘๙๒๖๔๓๐๒๔๐๒-en>

Thornhill-Miller, Branden, Anaëlle Camarda, Maxence Mercier, Jean-Marie Burkhardt, Tiffany Morisseau, Samira Bourgeois-Bougrine, Florent Vinchon, Stephanie El Hayek, Myriam Augereau-Landais, Florence Mourey, and et al. ๒ ๒๐๒๓. Creativity, Critical Thinking, Communication, and Collaboration: Assessment, Certification, and Promotion of ๒๑st Century Skills for the Future of Work and Education. Journal of Intelligence <https://doi.org/10.๓๓๙๐/jintelligence๑๑๐๓๐๐๕๕๔>

Tsekhmister, Yaroslav; Stetsenko, Nataliia; Volyk, Oleksii; Gumennykova, Tamara; Sharov, Oleksandr, ๒๐๒๓, Forecast of Educational Trends in the Role of "Soft Skills" for the Professional Development of Future Specialists in the Conditions of Distance Learning: The Challenges of Our Time. Journal of Higher Education Theory & Practice Vol. ๒๓ Issue ๑๐, p๒๑๐-๒๑๗.
A.W. Barber. Buddhism in Canada. The Canadian Encyclopedia.

๔. เว็บไซต์

ชลพรรษ ดวงนา, พุทธศาสนาในการพัฒนาสังคมไทย, [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๖,
<http://province.m-culture.go.th/trat/w๒๕๕๓/w๒๕๕๓/๑๐๑๕๓.pdf>

นิลรัตน์ นวกิจไพฑูรย์, สมรรถนะคืออะไร, [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๖,
<https://www.gotoknow.org/posts/๕๐๑๗๗๐>

มานพ นักการเรือน, พระพุทธศาสนากับการพัฒนาชีวิต, [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๖,
<https://sites.google.com/site/gem๒๕๕๓/word-of-the-week/schadenfreudesah-dnfroi-duhnoun>

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย, รายงานพิเศษในสภาวะ “อ่อนแรง-เชิงซ้ำ-ไม่ทันโลก”, [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๖,
https://www.matichon.co.th/education/news_3115588

Starfish Talk, บูรณาการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑, [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๖,
<https://www.starfishlabz.com/blog/๒๕๕๙>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
บทความวิจัย

การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี
เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

Developing essential skills for the future of monks in Kanchanaburi to integrate
Learning and social development in the Buddhist way

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ ๑) เพื่อศึกษาวิเคราะห์การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี ๒) เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ สู่การบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ ๓) เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายส่งเสริมการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี ดำเนินการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงอนาคต ผลการวิจัยพบว่าจากการพัฒนาเทคนิคและนวัตกรรมการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในต่างประเทศในรูปแบบการเผยแพร่ผ่านสังคมดิจิทัลออนไลน์ ซึ่งประกอบด้วย ๔ เทคนิค ซึ่งครอบคลุมทุกประเด็นสำหรับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี ๑) ทักษะทางสติปัญญา ๒) ทักษะเชิงความรู้ ๓) ทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ ๔) ทักษะทางอารมณ์และสังคม ซึ่งเมื่อการศึกษาความเป็นไปได้และความเหมาะสมของทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต, พระสงฆ์, บูรณาการการเรียนรู้

Abstract

The research study on the development of necessary skills for the future of monks in Kanchanaburi province aims to integrate learning and the development of a Buddhist way of life. The objectives of the research are: 1) to analyze the development of necessary skills for the future of monks in Kanchanaburi province 2) to develop the necessary skills for the future of monks to integrate learning and the development of a Buddhist way of life 3) to strengthen the network promoting the development of necessary skills for the future of monks in Kanchanaburi province. The research was conducted in a foresight research format. The findings indicate that the development of techniques and innovations for the dissemination of Buddhism by Thai monks abroad through digital online platforms includes four techniques that cover all aspects necessary for the development of skills for the future of monks in Kanchanaburi province: 1) intellectual skills 2) knowledge-based skills 3) technological and scientific skills 4) emotional and social skills. When assessing the feasibility and appropriateness of the necessary skills for the future of monks in Kanchanaburi province to integrate learning and the development of a Buddhist way of life, the overall results are at a high level.

Keyword: future skills, Monks, Integrate learning

๑. บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ ๒๑ เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศ เพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลก ภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัตประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญเพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศไทย ประกอบด้วย ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแบบก้าวกระโดดที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ภูมิภาค และของโลก การปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) ต่อการเปลี่ยนแปลงสู่การปฏิวัติอุตสาหกรรม ๔.๐ (The Fourth Industrial Revolution) การพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ ในโลกต้องเผชิญกับระบบเศรษฐกิจโลกที่มีการแข่งขันอย่างเสรีและไร้พรมแดนอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ความท้าทายใหม่ในกระแสโลกาภิวัตน์รอบใหม่ของโลกคือ การก้าวเข้าสู่ยุคอินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง (Internet of things) ซึ่งอุปกรณ์ต่าง ๆ มีโปรแกรมใช้ร่วมกับคอมพิวเตอร์ รวมถึงโทรศัพท์เคลื่อนที่ ซึ่งมนุษย์สามารถพกพาติดตัวไปด้วยตลอดเวลา ส่งผลให้ปริมาณการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วเห็นได้จากจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๕๐ ของประเทศในแถบเอเชีย การปรับเปลี่ยนเศรษฐกิจและสังคมให้พร้อมรองรับประเทศไทยยุค ๔.๐ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) ประเทศไทยได้มีการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) เพื่อให้การพัฒนาประเทศมีความต่อเนื่องและมีแนวทางที่ชัดเจน โดยกำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเป้าหมายให้ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้สูงภายในปี ๒๕๗๙ ภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมไทยที่มีการพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืน ความเป็นธรรมในสังคม ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในภูมิภาคและโลก ระบบเศรษฐกิจดิจิทัลเข้มแข็งและเติบโตอย่างมีคุณภาพ เศรษฐกิจและสังคมพัฒนาอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ระบบการบริหารภาครัฐมีประสิทธิภาพ ทันท่วงที รับผิดชอบ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และประชาชนมีส่วนร่วม คนไทยในอนาคตจึงต้องมีศักยภาพและร่วมกันพัฒนาประเทศ สามารถปรับตัวรองรับบริบทการพัฒนาในอนาคต มีทักษะในการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงภายใต้สังคมแห่งการเรียนรู้ที่คนไทยสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ทักษะของประชากรในศตวรรษที่ ๒๑ : ทั่วโลกตั้งเป้าหมายสร้างให้ได้และไปให้ถึงความต้องการกำลังคนยุค ๔.๐ ผลจากการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจ สังคม และสถานการณ์สังคมสูงวัย ส่งผลให้ทุกประเทศทั่วโลกกำหนดทิศทางการผลิตและพัฒนาากำลังคนของประเทศตนให้มีทักษะและสมรรถนะระดับสูงมีความสามารถเฉพาะทางมากขึ้น ส่วนความต้องการกำลังแรงงานที่ไร้ฝีมือ และมีทักษะต่ำจะถูกแทนที่ด้วยหุ่นยนต์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ มากขึ้น การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองกับทิศทางการผลิตและการพัฒนากำลังคนดังกล่าว โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อให้ได้ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงทักษะสำคัญจำเป็นในโลกศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบด้วยทักษะที่เรียกตามคำย่อว่า ๓Rs + ๘ Cs ๓Rs ประกอบด้วยอ่านออก (Reading) เขียนได้ (Writing) คิดเลขเป็น (Arithmetics) ๘Cs ประกอบด้วย ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross – cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) ความมีเมตตา กรุณา วินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion) เป็นต้น

สังคมไทยในปัจจุบัน เริ่มเข้าสู่ยุคที่บูชาวัตถุกันมากขึ้น ผู้คนมองเห็น และให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าจิตใจ วัตถุนิยมกับสังคมไทยจึงเป็นสิ่งที่แยกออกจากกันได้ยาก โลกเปลี่ยนไปสังคมเปลี่ยนผ่าน เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทต่อวิถีชีวิตของผู้คน วัตถุนิยมหรือแม้กระทั่งทุนนิยม จึงเป็นคำตอบของคนในยุคสมัยนี้ เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ย่อมส่งผลกระทบต่ออีกด้านหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นั่นก็คือ “พระภิกษุสงฆ์” ในพระพุทธศาสนาที่พยายามจะสอนให้มองเห็นถึงคุณค่าทางด้านจิตใจ ขณะเดียวกันก็ให้มองเห็นด้านมิติหรือสิ่งที่เป็โทษของวัตถุนิยม การมองเหรียญคนละด้านปฏิบัติคนละอย่าง จึงก่อให้เกิดปัญหาของการไม่ลงตัวของทั้งสองสิ่งตามมา เมื่อสังคมเปลี่ยนไป ผู้คนในสังคมส่วนหนึ่งก็เริ่มมองภาพพระสงฆ์ในอีกบทบาทหนึ่ง หลายคนหรือบางกลุ่ม มองว่าพระสงฆ์ไม่ได้ทำประโยชน์อะไรแก่สังคม บ้านเมือง ประเทศชาติ การดูหมิ่นดูแคลนการให้ร้ายป้ายสี การเยาะเย้ยถากถางพระสงฆ์ก็มีให้เห็นมากขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะสังคมแห่งข้อมูลข่าวสารที่เข้าถึงได้ง่ายรวดเร็วแต่ไม่รับประกันความถูกต้องแม่นยำไม่ต้องถามความรับผิดชอบด้านจริยธรรม ศีลธรรมใดๆ ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าว คณะนักวิจัยตระหนักและเห็นความสำคัญในพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skill) เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดี จึงสนใจดำเนินการศึกษาพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skill) ของพระสงฆ์เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ เพื่อตอบโจทย์นวัตกรรมด้านพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ และนวัตกรรมด้านการพัฒนาสังคมและชุมชนต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑) เพื่อศึกษาวิเคราะห์การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี
- ๒) เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ ผู้การบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ
- ๓) เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายส่งเสริมการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี

๓. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ หน่วยของการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) พื้นที่ศึกษา วิทยาลัยสงฆ์กาญจนบุรีศรีไพบูลย์ ความต้องการในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการวิจัยครั้งนี้ และช่วยให้คณะผู้วิจัยสามารถเขียนแผนการดำเนินการวิจัยและประเด็นสำคัญตามที่ต้องการวิจัย โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เป็นพื้นที่ในการทดลองการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

๔. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในรูปแบบการวิจัยเชิงอนาคตโดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) และใช้วิธีการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ได้รายละเอียดของข้อมูลต่าง ๆ อย่างลึกซึ้งและตรงตามสภาพที่เป็นจริงมากที่สุดที่สามารถตอบคำถามวิจัยได้

๔.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง มีข้อมูลหลายส่วนที่ต้องทำการรวบรวมข้อมูลมาประกอบกันให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล โดยได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญในการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) และผู้วิจัยนัดหมายเพื่อสอบถามข้อมูล หรือเชิญผู้ให้ข้อมูลเพื่อมาร่วมพูดคุยกันเป็นกลุ่มซึ่งสามารถตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลได้เป็นอย่างดี

๔.๒ การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยร่วมกับแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และจัดทำรายงานผลการวิจัยตามที่ได้กำหนด การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยการใช้อธิบายผลการวิจัยหาค่าสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคำถามปลายเปิดด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

๕. ผลการวิจัย

ศึกษาการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

ตอนที่ ๑ ศึกษาสภาพทั่วไปของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธในปัจจุบัน ดังนี้

๑) สภาพทั่วไป

การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีมีหลายด้านที่น่าสนใจ โดยเฉพาะในยุคที่เทคโนโลยีและสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้:

๑.๑) การใช้เทคโนโลยี พระสงฆ์ควรมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อเผยแพร่วรรณธรรมและการสื่อสารกับชุมชน

๑.๒) การสอนและการศึกษา พระสงฆ์สามารถพัฒนาทักษะในการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของเยาวชน โดยอาจมีการจัดเวิร์กช็อปหรือหลักสูตรอบรมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับธรรมะและการดำเนินชีวิต

๑.๓) การบริหารจัดการชุมชน การพัฒนาทักษะในการบริหารจัดการชุมชนและการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นสิ่งสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับวัดและสังคม

๑.๔) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม พระสงฆ์ควรมีทักษะในการเข้าร่วมและส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม เช่น การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส หรือการจัดกิจกรรมเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชน

๑.๕) การเรียนรู้ตลอดชีวิต พระสงฆ์ควรมีความตั้งใจในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ผ่านการศึกษาต่อหรือการอบรมในด้านต่าง ๆ เช่น จิตวิทยา หรือการพัฒนาทักษะการสื่อสาร

สรุปจากข้อมูลดังกล่าวสามารถนำมาเป็นสารสนเทศพื้นฐานประกอบการวางแผนการพัฒนาด้านทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ ต่อไป

ตอนที่ ๒ ศึกษาพัฒนาการวางแผนการพัฒนาด้านทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ และการสรุปนำเสนอ และขับเคลื่อนการพัฒนาด้านทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ ตามขั้นตอนการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การพัฒนาด้านทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

จากการศึกษาข้อมูลและจัดทำร่างแผนการพัฒนาด้านทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธตามรูปภาพดังนี้

จากการการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ ซึ่งประกอบด้วย ๔ องค์ประกอบ ซึ่งครอบคลุมทุกประเด็นสำหรับพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ โดยมีรายละเอียดองค์ประกอบแต่ละทักษะดังนี้

๑) ทักษะทางสติปัญญา

- ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking)
- ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative Thinking)
- ทักษะการแก้ปัญหา (Problem-solving)
- ทักษะการตัดสินใจ (Decision-making)

๒) ทักษะทางอารมณ์และสังคม

- ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Collaborative Skills)
- ทักษะการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมที่หลากหลาย (Cross-cultural Competence)
- ทักษะความตระหนักรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม (Social and Cultural Awareness)
- ทักษะการเข้าใจผู้อื่น (Empathy)
- ทักษะความยืดหยุ่น (Flexibility)
- ทักษะการปรับตัว (Adaptability)
- ทักษะความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity)
- ทักษะความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence)
- ทักษะการสื่อสาร (Communication Skills)

๓) ทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์

- ความเข้าใจและการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy)

- ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy)
- ความรู้ทางคณิตศาสตร์และการคำนวณ (Mathematics and Numeracy)
- ทักษะทางเทคโนโลยี (Technological Skills)

๔) ทักษะเชิงความรู้

- การเป็นผู้เรียนเชิงรุก (Active Learner)
- ความตระหนักรู้เกี่ยวกับโลก (Global Awareness)
- ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy)
- ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ (Health Literacy)

สรุปผลจากการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ นำเทคนิคที่ได้ไปการตรวจสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสมของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ จากการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่อไป

ขั้นตอนที่ ๒ การศึกษาความเป็นไปได้และความเหมาะสมของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

การศึกษาความเป็นไปได้และความเหมาะสมของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ ผู้วิจัยได้ดำเนินการการวิเคราะห์ ข้อมูลความเป็นไปได้และความเหมาะสมของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ จากผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มตัวอย่างนิสิตพระสงฆ์ชั้นปีที่๔ ในปี ๒๕๖๗ วิทยาลัยสงฆ์กาญจนบุรีจำนวน ๖๒ รูป ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ เชิงจำแนกศึกษาประเด็นจาก ๔ ทักษะ ได้แก่ ๑) ทักษะทางสติปัญญา ๒) ทักษะเชิงความรู้ ๓) ทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ ๔) ทักษะทางอารมณ์และสังคมผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์พบว่าระดับความเหมาะสมของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ โดยรวมอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๓.๖๙ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๗๕ โดยระดับความเหมาะสมทักษะทางอารมณ์และสังคมอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๓.๙๔ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๗๒ ทักษะทางสติปัญญาอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๓.๗๓ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๗๙ เมื่อพิจารณาด้านทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ ๓.๘๔ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ ๐.๘๒ ตามลำดับ

๖. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้

๑) ทักษะทางสติปัญญา

การพัฒนาทักษะทางสติปัญญาสามารถทำได้หลายวิธี ข้อเสนอแนะที่ช่วยเสริมสร้างทักษะนี้ คือ การตั้งคำถาม ผูกตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ เช่น ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น อะไรคือหลักฐานที่สนับสนุน วิธีนี้ช่วยให้เกิดการคิดวิเคราะห์และวิพากษ์ อ่านหนังสือที่ทำทนายเลือกอ่านหนังสือหรือบทความในสาขาที่สนใจ รวมถึงแนวคิดใหม่ ๆ หรือมุมมองที่แตกต่างจะช่วยเปิดโลกทัศน์ เข้าร่วมการอภิปรายการเข้าร่วมกลุ่มอภิปรายสามารถช่วยให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเรียนรู้จากผู้อื่น การทำแบบฝึกหัดปัญหาลองทำปัญหาหรือโจทย์ที่ทำทนาย เช่น คณิตศาสตร์หรือปริศนาต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหา การทำโปรเจกต์หรือวิจัย การทำงานในโครงการที่ต้องวิเคราะห์ข้อมูลและคิดสร้างสรรค์จะช่วยเสริมสร้างทักษะสติปัญญาอย่างมาก การเรียนรู้จากประสบการณ์สะท้อนและเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจะช่วยให้เข้าใจและพัฒนาตนเองได้ดีขึ้น การฝึกสมาธิและการหายใจ การทำสมาธิช่วยให้จิตใจสงบ มีสมาธิ และสามารถคิดอย่างชัดเจนการตั้งเป้าหมายและวางแผนตั้งเป้าหมายในการพัฒนาทักษะและสร้างแผนที่ชัดเจนในการบรรลุเป้าหมายนั้น การใช้เทคโนโลยีใช้แอปพลิเคชันหรือแพลตฟอร์มออนไลน์ที่เสนอการฝึกฝนและเรียนรู้ในทักษะทางสติปัญญาการพัฒนาทักษะทางสติปัญญาเป็นกระบวนการที่ต้องมีความสม่ำเสมอและมุ่งมั่น แต่จะช่วยเสริมสร้างความสามารถในการคิดและตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพในทุกด้านของชีวิต

๒) ทักษะทางอารมณ์และสังคม

การพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคมเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการมีชีวิตที่มีความสุข คือ ข้อเสนอแนะในการพัฒนาทักษะเหล่านี้ การฝึกการรู้จักตนเองสะท้อนอารมณ์ของตนเอง เช่น การทำบันทึกหรือการฝึกสมาธิเพื่อเข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของตนเองให้ดียิ่งขึ้นการจัดการอารมณ์เรียนรู้วิธีการจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้น เช่น การหายใจลึก ๆ การทำกิจกรรมที่ชอบ หรือการพูดคุยกับคนใกล้ชิดเมื่อรู้สึกเครียดการฝึกการสื่อสาร ฝึกการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้การฟังอย่างตั้งใจและการแสดงออกที่ชัดเจน เพื่อสร้างความเข้าใจในความสัมพันธ์การทำงานร่วมกัน เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เช่น การทำงานเป็นทีมในโปรเจกต์หรือการเข้าร่วมกิจกรรมสังคม ซึ่งช่วยเสริมสร้างทักษะการทำงานร่วมกันและการจัดการกับความขัดแย้งการแสดงความคิดเห็นนอกเหนือใจ ฝึกการมองเห็นและเข้าใจมุมมองของผู้อื่น เช่น การถามและฟังความรู้สึกของใคร่รอบข้าง เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นการตั้งเป้าหมายทางสังคม กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาทักษะทางสังคม เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมสังคมใหม่ ๆ หรือการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์การทำงานอาสาสมัคร การเข้าร่วมกิจกรรมอาสาสมัครสามารถช่วยให้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่นและสร้างความรู้สึกเชื่อมโยงกับชุมชนการปรับปรุงและประเมินผลสะท้อนความก้าวหน้าในทักษะทางอารมณ์และสังคมอย่างสม่ำเสมอ เช่น การตั้งคำถามกับตนเองว่า “ฉันทำได้ดีในเรื่องไหน” และ “มีอะไรที่ต้องปรับปรุง”การพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคมต้องใช้เวลาและความมุ่งมั่น แต่จะช่วยให้คุณสร้างความสัมพันธ์ที่มีคุณภาพและมีความสุขในชีวิตได้มากขึ้น

๓) ทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์

การพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์เป็นสิ่งสำคัญในยุคปัจจุบัน ข้อเสนอแนะที่ช่วยเสริมสร้างทักษะเหล่านี้ เรียนรู้พื้นฐานทางเทคโนโลยี ศึกษาเกี่ยวกับพื้นฐานของคอมพิวเตอร์โปรแกรมต่าง ๆ และการใช้งานซอฟต์แวร์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีเข้าร่วมคอร์สออนไลน์ลงทะเบียนเรียนคอร์สไลน์ในสาขาที่สนใจ เช่น การเขียนโปรแกรม วิทยาศาสตร์ข้อมูล หรือวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ซึ่งมีแพลตฟอร์มมากมายที่เปิดสอนฟรีการทำโปรเจกต์จริง สร้างโปรเจกต์หรือทำงานที่ใช้เทคโนโลยี เช่น การสร้างเว็บไซต์ การเขียนโปรแกรม หรือการทดลองทางวิทยาศาสตร์ เพื่อฝึกฝนและเพิ่มประสบการณ์การอ่านงานวิจัยและบทความ ติดตามข่าวสารและงานวิจัยใหม่ ๆ ในสาขาที่สนใจ เพื่อเสริมสร้างความรู้และเข้าใจแนวโน้มล่าสุดเข้าร่วมเวิร์กช็อปหรือสัมมนา การเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยให้คุณได้เรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญและแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้อื่นในวงการเดียวกันการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ทดลองใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) หรือการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเสริมสร้างทักษะ การทำงานเป็นทีม เข้าร่วมงานกลุ่มหรือโปรเจกต์ร่วมกับผู้อื่น เพื่อเรียนรู้การทำงานร่วมกันและการแบ่งปันความรู้การเรียนรู้จากข้อผิดพลาด อย่างลัวที่จะทำผิดพลาดใช้ประสบการณ์เหล่านั้นเป็นโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาการติดตามเทรนด์ใหม่ ให้ความสนใจกับแนวโน้มทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ เช่น การศึกษาด้านชีววิทยาศาสตร์ การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล เพื่อปรับตัวให้เข้ากับเปลี่ยนแปลงการสะท้อนและประเมินผล สะท้อนถึงความก้าวหน้าในทักษะที่พัฒนาขึ้น และประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ในอนาคตการพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ต้องใช้ความมุ่งมั่นและการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องแต่จะนำไปสู่โอกาสและความสำเร็จในอนาคต

๓) ทักษะทักษะเชิงความรู้

การพัฒนาทักษะเชิงความรู้เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเรียนรู้และการเติบโตในทุกด้าน ข้อเสนอแนะในการพัฒนาทักษะเหล่านี้ การตั้งเป้าหมายการเรียนรู้กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการเรียนรู้ เช่น การเรียนรู้เรื่องใหม่ ๆ หรือการพัฒนาทักษะเฉพาะด้าน การอ่านและการศึกษา เลือกอ่านหนังสือ บทความ หรือเอกสารวิจัยในสาขาที่สนใจ เพื่อเสริมสร้างความรู้และเข้าใจแนวคิดที่ลึกซึ้งขึ้น การเรียนรู้จากแหล่งข้อมูลออนไลน์ใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อเข้าถึงคอร์สและเนื้อหาที่หลากหลาย การทำงานวิจัยเข้าร่วมโครงการวิจัยหรือการทดลองที่จะช่วยให้คุณได้ประยุกต์ใช้ความรู้ในทางปฏิบัติ การเข้าร่วมกลุ่มอภิปรายเข้าร่วมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่น การฝึกการคิดเชิงวิพากษ์ฝึกการวิเคราะห์ข้อมูลและตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ เช่น วิธีการทำงานของข้อมูลและการประเมินความเชื่อถือได้การสร้างแผนที่ความคิดใช้แผนที่ความคิด (Mind Mapping) เพื่อจัดระเบียบข้อมูลและแนวคิดช่วยให้เห็นภาพรวมและความเชื่อมโยงของความรู้ การสะท้อนความรู้ หลังจากเรียนรู้ ควรมีการสะท้อนและประเมินผลว่าคุณได้เรียนรู้อะไรและต้องปรับปรุงอะไรบ้างการทำแบบฝึกหัดใช้แบบฝึกหัดหรือโจทย์ที่ท้าทาย เพื่อฝึกฝนความรู้และทักษะ การประยุกต์ใช้การเรียนรู้จากประสบการณ์ นำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงและเรียนรู้จากข้อผิดพลาดเพื่อปรับปรุงในครั้งต่อไปการพัฒนาทักษะเชิงความรู้ต้องใช้ความมุ่งมั่นและการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องแต่จะนำไปสู่การเติบโตทางความคิดและการเรียนรู้ที่ยั่งยืนในอนาคต

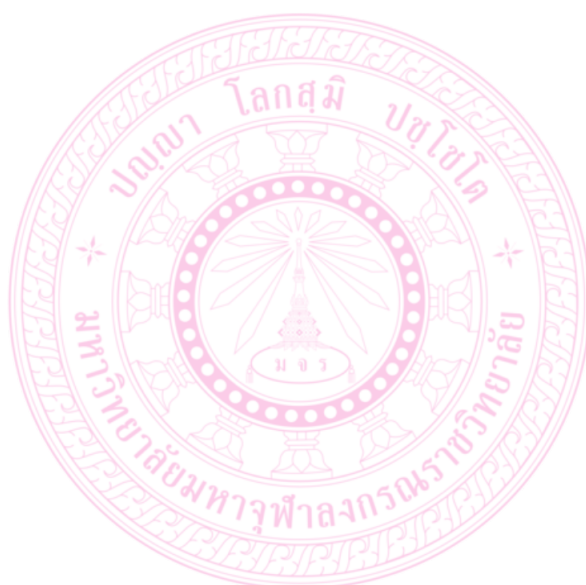

ภาคผนวก ข

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลจากโครงการวิจัยไปใช้ประโยชน์

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำไปใช้ประโยชน์

๑. ได้การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ
๒. ได้เอกสารงานวิจัยเพื่อเผยแพร่ต่อชุมชน หน่วยงานราชการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๓. นำไปเผยแพร่ในวารสารระดับท้องถิ่นและระดับชาติ
๔. นำไปบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ
๕. เพื่อสนองนโยบายให้สอดคล้องกับแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๐ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ขับเคลื่อนการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ

ภาคผนวก ค

ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้
และกิจกรรมที่ได้ดำเนินการมาและผลที่ได้รับของโครงการ

**ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้
และกิจกรรมที่ได้ดำเนินการมาและผลที่ได้รับของโครงการ**

กิจกรรม	ผลที่ได้รับ	บรรลุ วัตถุประสงค์	ประโยชน์
๑) เพื่อศึกษาวิเคราะห์การ พัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่ง อนาคตของพระสงฆ์ใน จังหวัดกาญจนบุรี	ทราบสภาพทั่วไปของ ทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต ของพระสงฆ์ในจังหวัด กาญจนบุรี ในปัจจุบัน ดังนี้ สภาพทั่วไป การพัฒนาทักษะที่จำเป็น แห่งอนาคตของพระสงฆ์ ในจังหวัดกาญจนบุรีมี หลายด้านที่น่าสนใจ โดยเฉพาะในยุคที่ เทคโนโลยีและสังคมมีการ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้: ๑) การใช้เทคโนโลยี พระสงฆ์ควรมีทักษะใน การใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ เช่น การใช้สื่อ สังคมออนไลน์เพื่อเผยแพร่ พระธรรมและการสื่อสาร กับชุมชน ๒) การสอนและการศึกษา พระสงฆ์สามารถพัฒนา ทักษะในการสอนที่ ตอบสนองต่อความ ต้องการของเยาวชน โดย อาจมีการจัดเวิร์กช็อปหรือ หลักสูตรอบรมในเรื่องที่ เกี่ยวข้องกับธรรมะและ การดำเนินชีวิต	ข้อ ๑	สามารถวิเคราะห์และ วางแผน เพื่อพัฒนาสร้าง ภาพในอนาคต ของ เทคนิคและนวัตกรรม การเผยแพร่ พระพุทธศาสนาของพระ ธรรมทูตไทยใน ต่างประเทศในรูปแบบ การเผยแพร่ผ่านสังคม ดิจิทัลออนไลน์

กิจกรรม	ผลที่ได้รับ	บรรลु วัตถุประสงค์	ประโยชน์
	๓) การบริหารจัดการ ชุมชน การพัฒนาทักษะใน การบริหารจัดการชุมชน และการสร้าง ความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นสิ่งสำคัญในการ เสริมสร้างความเข้มแข็ง ให้กับวัดและสังคม ๔) การมีส่วนร่วมใน กิจกรรมสังคม พระสงฆ์ ควรมีทักษะในการเข้าร่วม และส่งเสริมกิจกรรมทาง สังคม เช่น การช่วยเหลือ ผู้ด้อยโอกาส หรือการจัด กิจกรรมเพื่อการศึกษา สำหรับเด็กและเยาวชน ๕) การเรียนรู้ตลอดชีวิต พระสงฆ์ควรมีความตั้งใจ ในการพัฒนาตนเองอยู่ เสมอผ่านการศึกษาต่อ หรือการอบรมในด้าน ต่าง ๆ เช่น จิตวิทยา หรือ การพัฒนาทักษะการ สื่อสาร		
๒) เพื่อพัฒนาทักษะที่ จำเป็นแห่งอนาคตของ พระสงฆ์ สู่การบูรณาการ การเรียนรู้และการพัฒนา สังคมวิถีพุทธ	การศึกษาเพื่อสร้างภาพใน อนาคต ของทักษะที่ จำเป็นแห่งอนาคตของ พระสงฆ์ สู่การบูรณาการ การเรียนรู้และการพัฒนา สังคมวิถีพุทธ	ข้อ ๒	สามารถสรุป องค์ประกอบของทักษะ ที่จำเป็นแห่งอนาคตของ พระสงฆ์ สู่การบูรณา การการเรียนรู้และการ พัฒนาสังคมวิถีพุทธ
๓) เพื่อเสริมสร้าง เครือข่ายส่งเสริมการ พัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่ง	ทราบความเป็นไปได้และ ความเหมาะสมของทักษะ ที่จำเป็นแห่งอนาคตของ พระสงฆ์ สู่การบูรณาการ	ข้อ ๑-๒-๓	ทำให้หาแนวทางในการ พัฒนาทักษะที่จำเป็น แห่งอนาคตของพระสงฆ์ ในจังหวัดกาญจนบุรี

กิจกรรม	ผลที่ได้รับ	บรรลु วัตถุประสงค์	ประโยชน์
อนาคตของพระสงฆ์ใน จังหวัดกาญจนบุรี	การเรียนรู้และการพัฒนา สังคมวิถีพุทธ		
๔. รายงานฉบับ สมบูรณ์	ได้รายงานฉบับสมบูรณ์ที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง ๓ ข้อ คือ ๑) เพื่อศึกษาวิเคราะห์การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี ๒) เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ สู่การบูรณาการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ ๓) เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายส่งเสริมการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี	ข้อ ๑-๒-๓	ได้รายงานการวิจัยที่มีคุณค่าสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อบูรณาการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อทำวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาลัยสงฆ์กาญจนบุรี ศรีโพธิ์พลย์ โทร ๐๘๒-๔๕๖-๕๑๙๐
 ที่ พิเศษ/2567 วันที่ มกราคม ๒๕๖๗
 เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน/นมัสการ

ตามที่มหาวิทยาลัยได้อนุมัติให้ข้าพเจ้า พระครูศรีธรรมวรารมณ์ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำวิทยาลัยสงฆ์กาญจนบุรี ศรีโพธิ์พลย์ ทำวิจัยในปี งปม ๒๕๖๗ เรื่อง “การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ” ตามสัญญาเลขที่ ว.๐๒๖/๒๕๖๗ (ดูคู่สัญญา) โดยกำหนดให้นักวิจัยจัดทำรายงานการวิจัยฉบับร่างสมบูรณ์ ความทราบแล้ว นั้น

ในการนี้ นักวิจัยมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อดำเนินการวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อดำเนินการวิจัย เพื่อประโยชน์ในการพัฒนากำลังคนพัฒนาเทคนิคและนวัตกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่อไป

จึงเรียน/นมัสการมาเพื่อทราบ และดำเนินการต่อไป

(พระครูศรีธรรมวรารมณ์)
 หัวหน้าโครงการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี

เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

แบบสอบถามระดับความเหมาะสมของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

คำชี้แจง ให้นักศึกษาพิจารณาข้อความในแต่ละข้อว่านักศึกษาอยู่ในระดับใด จากนั้นเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักศึกษาโดยอาศัยเกณฑ์ดังนี้

คะแนน ๕ หมายถึง ตรงกับระดับความเหมาะสมของทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนน ๔ หมายถึง ตรงกับระดับความเหมาะสมของทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตอยู่ในระดับมาก

คะแนน ๓ หมายถึง ตรงกับระดับความเหมาะสมของทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน ๒ หมายถึง ตรงกับระดับความเหมาะสมของทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตอยู่ในระดับน้อย

คะแนน ๑ หมายถึง ตรงกับระดับความเหมาะสมของทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	ระดับความเหมาะสมของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ	ระดับความเหมาะสม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านทักษะทางสติปัญญา					
๑.	ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking)					
๒.	ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative Thinking)					
๓.	ทักษะการแก้ปัญหา (Problem-solving)					
๔.	ทักษะการตัดสินใจ (Decision-making)					
	ด้านทักษะทางอารมณ์และสังคม					
๕.	ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Collaborative Skills)					
๖.	ทักษะการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมที่หลากหลาย (Cross-cultural Competence)					
๗.	ทักษะความตระหนักรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม (Social and Cultural Awareness)					
๘.	ทักษะการเข้าใจผู้อื่น (Empathy)					
๙.	ทักษะความยืดหยุ่น (Flexibility)					
๑๐.	ทักษะการปรับตัว (Adaptability)					
๑๑.	ทักษะความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity)					
๑๒.	ทักษะความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence)					

ข้อที่	ระดับความเหมาะสมของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ	ระดับความเหมาะสม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑๓.	ทักษะการสื่อสาร (Communication Skills)					
	ด้านทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์					
๑๔.	ความเข้าใจและการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy)					
๑๕.	ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy)					
๑๖.	ความรู้ทางคณิตศาสตร์และการคำนวณ (Mathematics and Numeracy)					
๑๗.	ทักษะทางเทคโนโลยี (Technological Skills)					
	ด้านทักษะทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์					
๑๘.	การเป็นผู้เรียนเชิงรุก (Active Learner)					
๑๙.	ความตระหนักรู้เกี่ยวกับโลก (Global Awareness)					
๒๐.	ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy)					
๒๑.	ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ (Health Literacy)					

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง

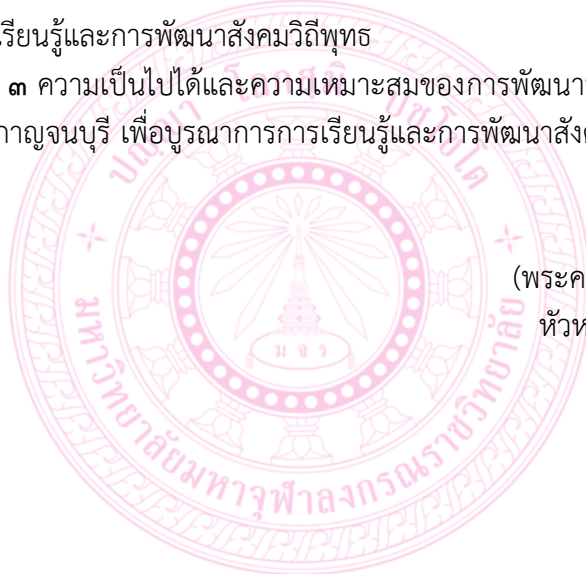
งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ” ผู้วิจัย ได้แบ่งประเด็นคำถามเพื่อขอสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

ตอนที่ ๑ สภาพทั่วไปของทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี ในปัจจุบัน

ตอนที่ ๒ การพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

ตอนที่ ๓ ความเป็นไปได้และความเหมาะสมของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อบูรณาการการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมวิถีพุทธ

(พระครูศรีธรรมวรารักษ์)
หัวหน้าโครงการวิจัย

ประวัตินักวิจัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑. ชื่อ - นามสกุล

๑.๑ ภาษาไทย พระครูศรีธรรมวรารักษ์

๑.๒ ภาษาอังกฤษ Phrakhrusrithammawaraporn

๓. สังกัดหน่วยงาน/คณะ อาจารย์ วิทยาลัยสงฆ์กาญจนบุรี ศรีโพธิ์

๔. ที่อยู่ติดต่อได้

แขวง/ตำบล ลำไทร เขต/อำเภอ วังน้อย

จังหวัด พระนครศรีอยุธยา รหัสไปรษณีย์ ๑๓๑๗๐

๖. วุฒิการศึกษา Ph.D. (Buddhist)

๗. สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ พุทธศาสตร์

